

KÁRTÉRÍTÉSI ÉS BIZTOSÍTÁSI JOG

Az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület elektronikus folyóirata

VI. évfolyam 1. szám – 2024.

Beköszöntő helyett

Tanulmányok

- Csöndes Mónika: Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát a szerződésszegési kártérítési jogban – szemelvények a bírói gyakorlatból I.
- Pataky Tibor: A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvény fontosabb módosításai

Szemelvények az ítélkezési gyakorlatból

- Máshol nem publikált határozatok
- Publikált határozatok (EuB, BH, ÍH, BDT)

Közlemények, hírek, események

- Konferencia – „Micsoda évek voltak! Az új Ptk. kártérítési joga, a bírói gyakorlat változásai, szemelvények a joggyakorlatból II.”
- A MI a Magyar Tudomány Ünnepe
- Szakirodalmi ajánló
- Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2023/3-4. száma

Fórum

- Kiss Ferenc Kálmán: Néhány szó az idei goslari konferenciáról
- Szerkesztők fóruma

Impresszum

BEKÖSZÖNTŐ HELYETT

Szakítva eddigi gyakorlatunkkal itt most nem az e számunkban közölt érdekesebb anyagokra hívjuk fel Olvasóink figyelmét, hanem „beköszöntő helyett” arról adunk rövid összefoglalót, mit intéztünk az elmúlt évben, mennyiben tudtuk céljainkat megvalósítani és hol kell még további erőfeszítéseket tennünk folyóiratunk fejlődése érdekében. A rideg számok – úgy véljük – nem festenek rosszul. 2023-ban honlapunkon 21109 látogatót és 42206 oldalmegettekintést regisztráltunk.

Büszkék vagyunk arra, hogy 2023-ban „Máshol nem publikált döntések” rovatunkban 15 olyan bírósági határozatot ismertettünk, amelyek – bár a szakmában fokozott érdeklődésre tarthatnak számot - más fórumon nem jelentek meg.

Elmúlt évünk jelentős eseménye volt a „Micsoda évek voltak! Az új Ptk. kártérítési joga, a bírói gyakorlat változásai, szemelvények a joggyakorlatból” címen az AIDA magyarországi szervezete és a MABISZ hathatós támogatásával megrendezett konferencia, amelyen a kártérítési jog egyes kérdéseiről tartottak a Kúria tanácselnök bírái és a tudomány képviselői nagy érdeklődéssel kísért előadást. A konferencia sikere folytatásra ösztönzött bennünket úgy annyira, hogy Olvasóink ebben a számban már a 2024. február 1. napján megrendezett második konferenciáról olvashatnak rövid összefoglalót.

Kevés eredményt hoztak eddig erőfeszítéseink, amelyek arra irányultak, hogy minél több kollégát vonjunk be a lapírásba. És itt nem csupán tanulmányírásról van szó, ami komoly idő-és energiaráfordítást igényel, de arról is, hogy Olvasóink vessenek föl a folyóirat tematikájába illő problémákat, ismertessenek eseteket a saját gyakorlatukból, elemezzenek ítéleteket, vitatkozzanak – mindezt folyóiratunk hasábjain. Az utóbbi időben több olyan felsőbbbírósági ítélet is nyilvánosságot kapott, amelynek komoly – nem feltétlenül elismerő – szakmai visszhangja van és jelentősége a kártérítési és biztosítási joggyakorlat fejlődése szempontjából vitathatatlan. Szívesen adunk helyt az ezekkel kapcsolatos szakmai észrevételeknek. Ennek jegyében hívjuk fel mostani számunkban szerkesztőbizottsági tagjainkat és olvasóinkat álláspontjuk kifejtésére az elévülés és biztosítás témakörében.

Ahhoz, hogy folyóiratunk vonzóbbá váljék a potenciális szerzők számára, az is szükséges, hogy tovább növeljük ismertségét. Ennek érdekében egyebek mellett regisztráltatjuk a lapot az Országos Széchényi Könyvtár most megnyíló nyilvántartásában és folyamatosan törekszünk javítani MTA-besorolásunkat.

A Szerkesztőség

Csöndes Mónika
egyetemi adjunktus (BCE)

Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát a szerződésszegési kártérítési jogban – szemelvények a bírói gyakorlatból I. *

Absztrakt

A szerződésszegési kártérítési jogvitáknak mindig központi kérdése, hogy a szerződésszegéssel okozatos károk következmények közül melyek azok, amelyeket a szerződésszegő megtéríteni tartozik. A megtérítendő károk körének behatárolásához a Ptk. az előreláthatósági korlátot adta normatív szabályként. Az előreláthatósági korlát segítségével az határozható meg, hogy a szerződésszegés károk következményei közül melyek azok, amelyek megtérítésére a szerződésszegőt kötelezni lehet. A kétrészes tanulmány a Ptk. 6:143. § (2) bekezdésében foglalt előreláthatósági korlát eddigi bírói gyakorlatát kívánja bemutatni. Az elemzés a norma törvényi tényállási elemei mentén, a törvényi rendelkezés jogpolitikai céljaira, valamint a bevezetésének indokál szolgáló elméleti megfontolásokra figyelemmel történik.

I. Bevezetés

[1] Az írás az előreláthatósági korlát szabályának [Ptk. 6:143. § (2) bek.] eddigi bírói gyakorlatát kívánja bemutatni. Az előreláthatósági korlát jogintézményét indokolt elsőként abból szempontból megvizsgálni, hogy milyen jogpolitikai célok, elméleti megfontolások eredményeként vált hatályos jogunk részévé. Ezt követően az elemzés a norma törvényi tényállási elemei mentén, a törvényi rendelkezés jogpolitikai céljaira, valamint a bevezetésének indokál szolgáló elméleti megfontolásokra figyelemmel történik. Az írás nem teljeskörűen, de felvet értelmező kérdéseket is arról, hogy milyen viszonyban van az előreláthatósági korlát szabálya más szerződésszegési kártérítési jogi rendelkezésekkel, így a szolgáltatás tárgyában keletkezett kár [Ptk. 6:143. § (1) bek.], a fedezeti szerződés (Ptk. 6:141. §), továbbá szándékos szerződésszegés esetén teljes kártérítést kimondó [Ptk. 6:143. § (1) bek.] szabályával.

II. Az előreláthatósági korlát – jogpolitikai célok, elméleti megfontolások

[2] A jogalkotó a Ptk.-ban új alagra helyezte a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályozását, és a deliktuális kárfelelősségtől eltérő szabályokat állapított meg a kimentés rendszerére, valamint a megtérítendő károkra, és e két alapvető változtatáson kívül – ahogy erre a Ptk. javaslatának miniszteri indokolása utal¹ – megtartotta a kártérítési felelősségi jog egységét. A szerződésszegési kártérítési jogot meghatározó új jogintézmény a felelősség alóli mentesülésről szóló rendelkezés [6:142. §] mellett az előreláthatósági korlát szabálya [6:143. § (2) bek.]. Az új tételes jogi normáról a miniszteri indokolásból a következőket indokolt kiemelni: „a szerződésszegéssel okozott kár mértékének reális határok közé szorítására vonatkozó törekvéseket előreláthatósági klauzula felállításával kívánja segíteni”

* Az írás a „Micsoda évek voltak! Az új Ptk. kártérítési joga, a bírói gyakorlat változásai, szemelvények a joggyakorlatból” című 2023. június 7. napján megrendezett konferencián elhangzott előadás írásos változata.

¹ A Ptk. javaslatának miniszteri indokolása X. Cím A szerződésszegés. XXII. Fejezet A szerződésszegés általános szabályai 7.a) pont

és fő célja „a szokatlan, előre nem látható, rendkívüli és ezért előre nem is kalkulálható károk kizárása”.² Mindezek az előreláthatósági korlát szabályának értelmezéséhez kiindulópontként szolgálnak.

1. Az 1959. évi Ptk. szabályozási megoldása: nincs a kártérítés korlátozását szolgáló tételes jogi szabály

[3] Az 1959. évi Ptk. 355. § (1) bekezdése azt rendelte, hogy a károkozó köteles az általa okozott kárt megtéríteni. Ezt a rendelkezést jelölték meg olyanként, mint amely kifejezésre juttatja a polgári jogi felelősség reparációs funkcióját. A 355. § (1) bekezdése előírta: a felelős személynek a károsultat olyan helyzetbe kell hoznia, mintha a kár be sem következett volna, gondoskodnia kell a jogellenes magatartása folytán előállott hátrány kiegyenlítéséről. Az 1959. évi Ptk. 318. § (1) bekezdésének³ utaló normája okán a szerződészegési felelősségi jogban is a teljes kártérítés elve volt elvben az alkalmazandó szabály, az 1959. évi Ptk. a kártérítés korlátozásához általános érvényű tételes jogi szabályokat ugyanis itt sem adott. Az 1959. évi Ptk. hatálya alatt a szerződő felek megállapodásának hiányában tehát a bíróságnak kellett abban a kérdésben – bármilyen általános, normatív szabály nélkül – döntenie, hogy a szerződészegéssel okozott károk mennyiben térítendőek meg. A teljes kártérítés elve a gyakorlatban nem érvényesült, a kártérítés korlátozásának szempontjait döntően a bírósági gyakorlat dolgozta ki. A korlátozás módszerét illetően a gyakorlat alapján a Ptk. miniszteri indokolása kiemelte: a bíróságok az okozati lánc elvágásával szorították keretek közé a ténylegesen megtérítendő károkat, illetve hangsúlyozta emellett a bizonyítás kiemelt szerepét.⁴ A teljes kártérítés elvét általában a jogirodalomban is kritikával illették, és korlátozása mellett foglaltak állást. A jogirodalmi álláspontok is azt emelték ki, hogy a publikált döntésekből nehéz általános megállapításokat levonni arra vonatkozóan, hogy a szerződészegési kártérítési tényállásokban a megtérítendő károk körének meghatározásakor mi a korlátozás módja. A bírói gyakorlatból kiolvasható volt viszont egy olyan törekvés, amely a szerződő feleket mentesíteni kívánta a szokatlan, nagy összegű károk viselésétől.⁵

[4] A magyar jogirodalomban, különösen a XX. század második felétől, megélenkült az előreláthatóság elvéről való elméleti gondolkodás is, indokolt ezért az alábbiakban részletesebben is ismertetni az előreláthatósági korlátnak a magyar jogelméletben és jogi gondolkodásban való megjelenését és „beágyazódását”.⁶

[5] Harmathy Attila a *Felelősség a közreműködőért* című monográfiájában rámutatott: az okozatosság bonyolult elméleti problémái megnehezítik a jogalkalmazói munkát. Harmathy utalt arra is, hogy a szerződészegésért való felelősség korlátozása általános igényként jelentkezik az egyes jogrendszerekben. Álláspontja szerint célszerű abból kiindulni, hogy a szerződő felek a szerződés megkötésekor bizonyos kockázattal számolnak, méghozzá „az események szokásos menete kapcsán felmerülő károsodásokkal”, és

² A Ptk. javaslatának miniszteri indokolása X. Cím A szerződészegés. XXII. Fejezet A szerződészegés általános szabályai 7.c) pont

³ A szerződészegésért való felelősségre, valamint a kártérítés mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés mérséklésének – ha a jogszabály kivételt nem tesz – nincs helye.

⁴ A Ptk. javaslatának miniszteri indokolása X. Cím A szerződészegés. XXII. Fejezet A szerződészegés általános szabályai 7. c) pont

⁵ Harmathy Attila: *Felelősség a közreműködőért*. KJK, Budapest, 1974. 249-250. o., Bárdos Péter: Az új Ptk. kárfelelősségi fejezete. *Polgári Jogi Kodifikáció*, 2004/5-6. sz. 3-6. o., Fuglinszky Ádám: A teljes kártérítés elve, kritikája és korlátai In Kisfaludi András (szerk.), *Liber amicorum, Ünnepi előadások és tanulmányok Harmathy Attila tiszteletére*, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, Budapest, 2007. 201-218. o., Boronkay Miklós: A deliktualis felelősség határai. *Iustum Aequum Salutare*, 2007/4. sz. 175-202. o., Csöndes Mónika: Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát hatása a szerződészegési kártérítési jogunkra. *ELTE Eötvös Kiadó*, Budapest, 2016. 48-49. o.

⁶ Részletesen lásd Csöndes Mónika: Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát hatása a szerződészegési kártérítési jogunkra. *ELTE Eötvös Kiadó*, Budapest, 2016. 119-120. o., Csöndes Mónika: A Polgári Törvénykönyv kárfelelősségi rendszerének alakulása a kodifikációs folyamat során In Vékás Lajos (szerk.) *Fejezetek a Polgári Törvénykönyv keletkezéstörténetéből*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2018. 219-222. o.

ennek figyelembevétele mellett állapotnak meg. Olyan megoldást javasolt ezért a szerződésszegéssel okozott károk korlátozására, amely objektív, megfogható támpontokat ad, s amely a forgalom biztonságát szolgálja. Harmathy ilyen támpontnak tartotta a több jogrendszerben is megtalálható előrelátható kárt. Álláspontja szerint az előreláthatóság van leginkább tekintettel a forgalmi szempontokra. A kár előreláthatóságának megállapításához pedig részben objektív, részben szubjektív szempontok figyelembevételét javasolta. Harmathy objektív kritériumnak tekinti azt, hogy a megtérítés szempontjából a kárnak az a része jön számításba, amellyel a tapasztalatok szerint adott körülmények között számolni lehetett; szubjektívnek pedig azt, hogy a kárfelszámítás során az a kár is számításba jöhet, amely az átlagost meghaladó kár ugyan, de a szerződő fél valószínű bekövetkezésével számolható a szerződéses tárgyalások során a tudomására jutott adatok alapján.⁷

[6] Eörsi egy összehasonlító kutatásokon alapuló tanulmányában az előreláthatósági korlát lényegét akként fogalmazta meg, hogy a szerződésszegő azokért a károkért felel, amelyet egy észszerűen gondolkodó szerződő fél az ő helyzetében általában előre láthatott. Eörsinek fontos megállapítása volt: ez az előreláthatóság nem vétkességi, hanem kockázati kategória, és arra vonatkozik, hogy „az üzleti forgalomban milyen veszteségekkel kell számolni”. Rámutatott: mivel a *common law* szerződésszegési kártérítési jogában a középpontban a kalkulálhatóság áll, s nem a teljes kártérítés mindent vagy semmit szabálya, ezáltal megnyílik a lehetőség a tényálláscsoportok szerinti differenciálásra is.⁸

[7] Vékás Lajos álláspontja szerint az előreláthatósági korlát pontosabban határozza meg a kármegosztás feltételeit, jobban illik a szerződési jogi szemlélethez és a piaci megfontolásokhoz, avagy az üzleti gondolkodásmódhoz, mint az a jelenlegi magyar bírói gyakorlat, amely jellemzően a bizonyítottság vagy az okozati összefüggés hiányára hivatkozva utasítja el a károsult kártérítési igényét. Érdemes e helyütt hivatkozni még Vékás azon megállapítását is, amely szerint „eredményét tekintve az előreláthatósági elv és az *adekvát kauzalitás elve* alig különbözik egymástól, elvi alapjuk azonban teljesen különböző: míg az előreláthatósági elv a kártérítési felelőssé tétel jogpolitikai döntésen alapuló normatív korlátozását teszi lehetővé, addig az *adekvát kauzalitás* doktrínája a ténylegesen létező okozatossági lánc bírói mérlegelésen alapuló mesterséges megszakításához ad segítséget”.⁹

[8] Lábady Tamás is támogatóan foglalt állást egy olyan normatív, kódexbeli szabály mellett, amely szerint „a szerződésszegő felelőssége csak a szerződéskötéskor előre látható kárösszegig áll fenn”. Az előreláthatóságnak – írta – „itt már nincsen köze a felelősségben betöltött eredeti szerepéhez – azaz: előre látta (kellett volna látnia), tehát felróható –, hanem objektivizált mértékké vált: a károkozó (ha felel) addig az összegig felel, amely a szerződéskötéskor megközelítőleg előrelátható volt”.¹⁰ Lábady álláspontja az volt, hogy a szerződéses jogviszonyokban mindkét szerződő fél érdekében az áll, hogy a szerződéssel magukra vállalt különös rizikót „az előreláthatóság és így a kalkulálhatóság határain” belül tartsák. A kalkulálhatóságot Lábady a piaci döntéseket meghatározó gazdasági racionalitás központi elemének tekintette. A kalkulálhatóság meghatározó kritériuma – Lábady szerint – a „kockázatmegosztáshoz igazodó kártérítési mérték”, azaz az a szempont, hogy „a szerződő fél kártérítési kötelezettsége ne terjedjen túl azon a mértéken, amellyel a kötelezettségvállaláskor számolnia kellett”.¹¹

⁷ Harmathy Attila: Felelősség a közreműködőért. KJK, Budapest, 1974. 250–251. o.

⁸ Eörsi Gyula: A szerződésszegési kártérítés korlátozásáról. Magyar Jog, 1974/3. sz. 143. o.

⁹ Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződésszegésből eredő kártérítési igényeknél. In **Sárközy Tamás – Vékás Lajos** (szerk.): Eörsi Gyula emlékkönyv. HVG-ORAC, Budapest, 2002. 205. o., Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződésszegésből eredő kártérítési igényeknél. Magyar Jog, 2002/9. sz. 515. o.

¹⁰ Lábady Tamás: Felelősség a szerződésen kívül okozott károkért és a biztosítási szerződés az új Polgári Törvénykönyvben. (Vitaindító tézisek.) Polgári jogi kodifikáció, 2001/4–5. sz. 46. o.

¹¹ Lábady Tamás: Felelősség a szerződésen kívül okozott károkért és a biztosítási szerződés az új Polgári Törvénykönyvben. (Vitaindító tézisek.) Polgári jogi kodifikáció, 2001/4–5. sz. 45–46. o., Lábady Tamás: A deliktális felelősség változásáról és ennek a polgári jogi kodifikációra gyakorolt hatásáról. Jura, 2002/1. sz. 78. o.

[9] Tercsák Tamás szerint a szerződésszegéssel okozott károk korlátozása kapcsán igazságosabb megoldáshoz vezet, ha nem mindenáron az okozatosságot vizsgáljuk, hanem arra keressük a választ, hogy a szerződés tartalmából milyen következtetést vonhatunk le a kártérítési kötelezettségre, annak terjedelmére. Tercsák úgy véli, az előreláthatósági korlát alkalmas a teljes kártérítés elvének korlátozására, s az elv helyességét a prevenció és a gazdasági racionalitás szempontjából is megállapítja. Tercsák szerint az előreláthatóság sem „csodaszer”, de mint általános szabály megfelelően rugalmas ahhoz, hogy a bíróságok az előreláthatósági szabály segítségével az egyes tipikus szerződéstípusokra (késelem, hibás teljesítés, nemteljesítés) kidolgozzák a megtérítés szempontjait. Tercsák álláspontjával egyetértve, ennél többet pedig a kártérítési jog egy általános szabályától aligha várhatunk el.¹²

[10] Fuglinszky Ádám összehasonlító jogi kutatásaival¹³ pedig meghatározóan járult hozzá ahhoz, hogy az előreláthatósági korlát tényállási elemeinek értelmezésével kapcsolatos kérdések, úgy mint *Kinek kell előre látni a kárt?*, *Előre látta vagy előre kellett volna látnia?*, *Mikor kell előre látni a kárt?* és *Mit kell előre látni?*, előtérbe kerüljenek, és a kodifikációs munkálatok során hasznosuljanak. Az előreláthatósági korlát céljának tekinti a szolgáltatás, ellenszolgáltatás és a kötelezett által vállalt kockázatok egyensúlyának megteremtését. Jogirodalmi munkásságával a szabály gyakorlatának feldolgozását összehasonlító jogi megfontolások, valamint jogpolitikai és dogmatikai szempontok mentén végzi.¹⁴

2. A Ptk. szabályozási megoldása: a szerződésszegéssel okozott károk jogpolitikai döntésen alapuló normatív korlátozása

[11] A nemzetközi kereskedelmi mintákra, szabályozási megoldásokra¹⁵ és gyakorlati tapasztalatokra, de a hazai gyakorlatra, jogirodalmi előzményekre is tekintettel a kodifikáció során a Kodifikációs Főbizottság az előreláthatósági korlát bevezetése mellett döntött. Megteremtette ezzel hatályos jogunkban a szerződésszegéssel okozott károk jogpolitikai döntésen alapuló normatív korlátozásának¹⁶ kódexbeli szabályát. Az új szabályozás elvi megalapozását szolgáló írások és a Ptk. törvényjavaslatának miniszteri indokolása is¹⁷ kiemelte: az előreláthatósági korlát felállításával a bíró munkáját kívánják segíteni, elismerve a bírói gyakorlatnak a szerződésszegéssel okozott károk mértékének reális határok közé szorítására irányuló törekvéseit.

[12] A Ptk.-ban a szerződési jog a kereskedelmi, üzleti forgalom követelményeire lett méretezve, a szerződési jogi rendelkezések megalkotása során tudatosan a piacgazdaság szigorúbb követelményeit tartották szem előtt. A Ptk. miniszteri indokolása kiemeli: „A szerződésszegéssel okozott károkért való

¹² Tercsák Tamás: Előreláthatóság – mint a szerződésen belül okozott kár megtérítésének korlátja. In Harmathy Attila – Csakurda Ottó (szerk.): Polgári Jogi Dolgozatok. Budapest, 1993. 253. o.

¹³ **Fuglinszky Ádám: Mangelfolgeschäden im deutschen und ungarischen Recht - Grenzen der Haftung im Kauf- und Werkvertragsrecht - Kritik am Grundsatz der Totalreparation** Mohr Siebeck, Tübingen, 2007. 580 pp (Studien zum ausländischen und internationalen Privatrecht 188, **Fuglinszky Ádám: A polgári jogi felelősség útjai vegyes jogrendszerben**, Québec, Kanada. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010. 1-518. o., **Fuglinszky Ádám: Megy-e kártérítési jogunk az előreláthatósági klauzula által elébb? Felróhatóság, adekvát kauzalitás és előreláthatóság a szerződésszegéssel okozott következménykárok kezelésében.** In Görög Márta (szerk.): Acta Conventus de Iure Civili. Tomus VII. Szeged, 2007. 225–261. o., **Fuglinszky Ádám: Az előreláthatósági klauzula egyes kérdései, avagy kinek, mikor és mit kell előrelátnia Magyar Jog 2011/7 sz. 412-425. o.,** **Fuglinszky Ádám: Az előreláthatósági klauzula értelmezésének újabb dilemmái (GJ, 2019/7-8., 1-7. o.)**

¹⁴ **Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog.** HVG-ORAC, Budapest, 2015. **Fuglinszky Ádám: A 6:143. §-hoz fűzött magyarázat.** In Wellmann György (szerk.): Az új Ptk. magyarázata V/VI. Kötelmi jog. Első és Második Rész. Hatodik, átdolgozott, bővített kiadás. HVG-ORAC, Budapest, Jogkódex, 2023. és a korábbi kiadások

¹⁵ Lásd a Bécsi Vételi Egyezmény 74. cikkét, az Európai Szerződési Jog Alapelvei 9:503. cikkét, az UNIDROIT Alapelvek 7.4.4 cikkét, DCFR (Közös Elvi Keretrendszer) III. – 3:703 cikkét és a CESL [Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendelete a közös európai adásvételi jogról COM/2011/0635 végleges – 2011/0284 (COD)] 161. cikkét.

¹⁶ Vékás Lajos: Előreláthatósági klauzula szerződésszegésből eredő kártérítési igényeknél. Magyar Jog, 2002/9. sz. 515. o.

¹⁷ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény javaslatának miniszteri indokolása. A szerződésszegés általános szabályai. 7. c) pont

felelősség alóli kimentés szabályozásánál a törvénynek a kockázatok felek közötti helyes elosztását kell megoldania. ... A magánjogi szerződéseknél a szerződésszegés kárkövetkezményeinek telepítése tehát elsősorban kockázatosztást, és nem valamely egyéni hiba szankcionálását kell, hogy jelentse”.¹⁸ Vékás Lajosnak a szabályozás elvi és elméleti megalapozását szolgáló kutatásai ráirányították a figyelmet arra, hogy a jogfejlődés tapasztalatai egyértelműen azt mutatják: nincsenek az üzleti életben alkalmazott szerződéseknek olyan sajátosságai, amelyek – egy, a professzionális vagyoni forgalom követelményeit kielégíteni képes általános szerződési jog mellett – külön jogi rendelkezéseket kívánnának meg.¹⁹ Álláspontom szerint is: az új szabályok értelmezhetőek és adaptálhatók természetes személyek közötti jogviszonyokban is, vagyis a szerződésszegésért való felelősség új szabályai – válaszul a gyakran elhangzó kritikákra – nem csak az üzleti viszonyokban alkalmazhatók,²⁰ ahogy azt a formálódó bírói gyakorlat is mutatja.²¹

[13] A Ptk. miniszteri indokolása az előreláthatósági korlát szabályának értelmezéséhez elvi, elméleti megalapozást is ad: „Az adott üzletágban szokásosnak tekinthető kárkövetkezményeket a szerződésszegő félnek mindig meg kell térítenie. A konkrét szerződés szokatlan kockázatát viszont a szerződésszegő félnek csak akkor kell viselnie, ha az adott kockázatot a szerződéskötés időpontjában ténylegesen ismerte, előre látta.”²² Ennek értelmezéséhez további támpontot adhatnak a külföldi minták és gyakorlatok. A common law szerződési jogi irodalmában az előreláthatósági korlát szabályát a szokásos kár–szokatlan kár fogalom párossal magyarázzák. E megkülönböztetés lényegét a common law akként ragadja meg, hogy az adott üzletágban szokásosnak tekinthető kárkövetkezményeket a szerződésszegő félnek mindig meg kell térítenie, a szokatlan kárkövetkezményeket viszont csak akkor, ha az adott kockázatot a szerződéskötés időpontjában a szerződésszegő fél ténylegesen ismerte, és ennek tudatában, ezt elfogadva szerződött. Beale és Bishop szerint az előreláthatóság szabálya a kockázatok kölcsönös elosztásán alapul: a szokásos kár megtérítésének szabálya a károsultnak, a szokatlan kár megtérítésének szabálya viszont a szerződésszegőnek kedvez, és ehhez hívják fel rendszerint az irodalomban magyarázatul az előreláthatóság információfeltárást ösztönző hatását.²³ A Bécsi Vételi Egyezmény irodalmából Faust monográfiájának következtetései emelendők ki: az előreláthatósági korlát funkciójának, rendeltetésének megismeréséhez – és egyben az okozatosságtól való elhatárolásához – a célján keresztül juthatunk el: a szolgáltatás-ellenszolgáltatás, és a kötelezett által vállalt kockázatok egyensúlyának a megteremtése. Az előreláthatóságnak a szerződési kockázatokat elosztó, illetve az információfeltárást ösztönző hatása az, ami segíthet abban, hogy a szabályra ne csupán úgy tekintsünk, mint amely egy távoli kárt a felelősségből

¹⁸ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény javaslatának miniszteri indokolása. A szerződésszegés általános szabályai. 7 a) és b) pont

¹⁹ Vékás Lajos: Egy új Polgári Törvénykönyv tartalmi határaitól: a „kereskedelmi magánjog” elhelyezése. In Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései. Budapest, HVG-ORAC, 2001. 38-43. o., Vékás Lajos: Az új Ptk. koncepciójának bevezető része. Polgári Jogi Kodifikáció, 2001/6. sz. 3-8. o.

²⁰ A felelősség alóli mentesülést illetően példaként hozható a rPtk. gyakorlatából két olyan ügy is, amely azt mutatja, hogy az adott helyzetben elvárható magatartás mércéjét magánszemélyeknél is szigorúra szabták a bíróságok. A Legfelsőbb Bíróság szerint a társasház közös képviselője a mulasztásaival okozott károk megtérítése alól – betegségére hivatkozással – nem mentesülhet, ha a helyettesítés érdekében intézkedést nem kért (Legf. Bír. Pfv. I. 22.048/2001.). Egy későbbi ügyben pedig a Kúria úgy foglalt állást, hogy nem mentesülhet az adásvételi szerződés eladója, ha szerződéses vállalása ellenére nem intézkedett az ingatlanon fennálló végrehajtási jog törlése iránt (BH2017.15). A döntések érvként szolgálhatnak amellet, hogy az ellenőrzési kör fogalma értelmezhető és adaptálható törvényi feltétel magánszemélyek esetében is.

²¹ Lásd pl. a Fővárosi Ítéltábla Pf.20752/2022/4 sz. döntését, ahol az alperes hibás teljesítése miatt leszállított vételárrész feletti összegre kiszabott visszerthes vagyónátruházási illetékből álló következménykárt ítélte meg szokásos kárként a bíróság.

²² A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény javaslatának miniszteri indokolása. A szerződésszegés általános szabályai. 7. c pont

²³ Lásd pl. Beale, H. G.: Remoteness of Damage. In Beale, H. G. (ed.): Chitty on Contracts. Volume I. 30th ed. Common Law Library. London, 2008. 26-051 szélszám; Bishop, William: The Contract-Tort Boundary and the Economics of Insurance. 12 Journal of Legal Studies, (1983) No. 2, 255–256. o.

„kikapcsol”, hanem mint olyanra, amely a felelősséget a konkrét szerződés tartalmához képest „formálja ki”.²⁴

[14] A Ptk. 6:543. § (2) bekezdésének alkalmazásához segítséget jelenthet, hogy a fentiekre tekintettel az előreláthatósági korlát szabálya „működésében” a következők szerint modellezhető. A szerződésszegés szokásos kárkövetkezményeivel a szerződésszegőnek számolnia kell, s azokat megtéríteni tartozik. Az, hogy mi tekinthető szokásos kárkövetkezménynek, függ különösen a szerződő felek piaci helyzetétől, ismereteitől, a szerződés típusától, a szerződésszegés fajtájától, a védett jogtárgy-érdektől. A szerződésszegés szokatlan kárkövetkezményei, ha előre láthatóak, azokat a szerződésszegő megtéríteni tartozik; nem tartozik azonban megtéríteni azokat a szokatlan kárkövetkezményeket, amelyek bekövetkezését nem kellett előre látnia (ebben nyilvánul meg az előreláthatóság információfeltárás ösztönző hatása). A károsultnak kell viselnie továbbá az olyan károk bekövetkezésének kockázatát is, amelyeket egyik fél sem láthatott előre. A Ptk. miniszteri indokolása ugyanis elismeri: „...az egyik fél által sem előrelátható károk kockázata a törvény megoldása mellett is a károsult félnél marad. Ez a következmény azonban nem az előreláthatósági klauzula hibája, hanem a kárveszélyviselés általános elvéből következik.”²⁵

[15] A szerződésszegés kárkövetkezményeit kifejezetten rendező szerződési kikötés hiányában alkalmazandó előreláthatósági korlátnak mint diszpozitív szabályának a szerepe ugyanis az, hogy segítségével a bíróságok valamelyik szerződő félre telepítsék azt a kockázatot, amely kockázatot a felek nem osztottak meg. Az előreláthatósági korlát jogpolitikai célja abból az alapfeltevésből indul ki, hogy a szerződési jognak a kockázatokot célszerű azon az alapon elosztania, hogy a felek a szerződéskötéskor bizonyos kockázatokkal kalkulálnak, és viselik magatartásuk kalkulálható következményeit (szokásos kárkövetkezmények, előrelátható szokatlan kárkövetkezmények), az ezen túlmutató veszteségekért a szerződésszegő nem tartozik felelősséggel. Az előreláthatósági korlát szabálya ezzel arra ösztönzi a szerződő feleket, hogy a szerződéskötéskor szükség szerint tájékoztassák a szerződő partnerüket a szokatlan kárkövetkezmények kockázatáról. Ha pedig a szerződő fél az általa előre látott, de a másik fél által nem ismert kockázatról nem ad tájékoztatást, a bekövetkező kárt neki kell viselnie.²⁶

[16] A Ptk. 6.143. § (2) bekezdésében foglalt előreláthatósági korlát szabályának értelmezése során a magyar bíróságok gyakorlatában is megjelent a szokásos és szokatlan kár megkülönböztetésén alapuló gondolkodás. Ez hozzájárul álláspontom szerint ahhoz, hogy a miniszteri indokolásban kiemelt kockázati szempontú megközelítés a gyakorlatban érvényre jusson. E megkülönböztetéshez pedig – a common law bíróságok gyakorlatára figyelemmel²⁷ – az eseti ügyekben való döntés során értékelési szempontként szolgálhat, hogy adott szerződő partnereknek a megkötött szerződés alapján egy adott időpontban adott piacon, iparágban mivel kellett számolniuk.

[17] Az előreláthatóság szabályának a gyakorlatban való működése azt mutatja, hogy az szorosabb kapcsolatot mutat két szerződési jogi intézménnyel, a szerződésértelmezéssel és a szerződési szinallagma követelményével. Mielőtt választ adunk arra a kérésre, hogy milyen károkat tartozik megtéríteni a szerződőszegő a károsultnak, meg kell határozni, hogy mire is terjedt ki a szerződésszegő szerződésben vállalt kötelezettsége. A szerződési kötelezettség terjedelmének meghatározása pedig a szerződés

²⁴ Faust, Florian: Die Vorhersehbarkeit des Schadens gemäß Art. 74 Satz 2 UN-Kaufrecht (CISG) Mohr Siebeck, Tübingen, 1996, p. 3.

²⁵ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény javaslatának miniszteri indokolása. A szerződésszegés általános szabályai. 7. c) pont

²⁶ Részletesebben lásd: Csöndes Mónika: Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát hatása a szerződésszegési kártérítési jogunkra. ELTE Eötvös, Budapest, 2016. 205–220. o.

²⁷ Részletesebben lásd: Csöndes Mónika: Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát hatása a szerződésszegési kártérítési jogunkra. ELTE Eötvös, Budapest, 2016

megfelelő értelmezésén múlik. Ha pedig szerződésszegés esetén a kártérítési kötelelemre a teljesítést felváltó szolgáltatásként tekintünk, akkor az aránytalanul nagy, különösen szokatlan nagyságú károk esetében a bíróságnak – a „végigható szinallagma” követelményére is figyelemmel – célszerű döntenie a szerződési kockázatok felek közötti megosztásának a kérdésében.²⁸

3. A Ptk. 6:143. § (2) bekezdés és a Ptk. 6:521. § szerinti előreláthatóság egymáshoz való viszonya

[18] A Ptk. 6:521. §-át illetően bizonytalanság volt tapasztalható eleinte a tekintetben, hogy az felhívandó-e a szerződésszegéssel okozott kárigények elbírálásakor. A Pécsi Ítéltábla Polgári Kollégiuma egy ülésén külön figyelmet szentelt ennek a kérdésnek. A Polgári Kollégium 1/2015. (VI. 1.) sz. ajánlása szerint a Ptk. 6:521. §-a nem esik a 6:144. §-a (2) bekezdésének²⁹ utaló szabálya alá, figyelemmel arra, hogy a Ptk. 6:521. §-a nem tartozik a kár fogalmára vonatkozó rendelkezések közé, és az okozati összefüggést a kontraktuális szabály teljes körűen rendezzi, ezért a Ptk. 6:521. §-a nem hívható fel a szerződésszegéssel okozott kárigények elbírálásakor.³⁰ Többségi az irodalomban ez az álláspont.³¹ Fuglinszky érvelése szerint az utaló szabályban foglalt kitétel hiányában is speciális szabálynak kellene tekinteni a 6:143. §-át a 6:521. §-ához képest.³²

[19] A fenti állásponttal egyetértve, a további érveim a következők, hogy a Ptk. 6:521. §-a miért nem hívható fel a szerződésszegéssel okozott kárigények elbírálásakor.

[20] Az okozatosságnak és az előreláthatósági korlátnak az alkalmazási elhatárolását nehezíti, hogy az okozatosság egyfelől felelősségalapító tényező, másfelől az előreláthatósági korlát és a jogi okozatossági szempontok funkciója részben azonos: a teljes kártérítés elvének észszerű korlátozása. Erre figyelemmel ezért elsőként azt kell meghatározni, hogy mi a Ptk. 6:143. § (2) bekezdés és a Ptk. 6:521. §-a szerinti előreláthatóság funkciója. A Ptk. 6:143. § (2) bekezdése a *szerződésszegés következményeként* bekövetkezett károk megtérítéséről rendelkezik. A károsult eszerint csak akkor követelheti a kárának a megtérítését, ha a kár és a szerződésszegő magatartás között ok-okozati összefüggés áll fenn, a kár tehát a szerződésszegés következménye (és annak az oka nem más), de a bekövetkezett – okozatos – károk közül csak az(ok) térítendő(k) meg, amely(ek) előre láthatóak voltak.

[21] A Ptk. 6:521. §-a az okozati lánc elvágásához adja eszközül az előreláthatóságot, amikor azt mondja ki, hogy „[n]em állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia”. Lényegében ezt a következtetést vonja le a Kúria Pfv. III.21.585/2018/14. sz. határozata (BH 2021.2.45), amelynek elvi tartalma – a BH szerint – ez: „Deliktuális kárfelelősségnél az előreláthatóság az oksági kapcsolat feltétele. Előreláthatónak tekinthető a káreseménynek az a következménye, amellyel az adott körülmények között a józan logika szabályai szerint,

²⁸ Csöndes Mónika: Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát hatása a szerződésszegési kártérítési jogunkra. ELTE Eötvös, Budapest, 2016. 245. o.

²⁹ „A kár fogalmára és a kártérítés módjára – az e fejezetben nem szabályozott kérdésekben – a szerződésen kívül okozott károk megtérítésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés méltányosságból való mérséklésének nincs helye.”

³⁰ Gáspárné dr. Baranyabán Judit: Az előreláthatósági korlát a kontraktuális és a deliktuális felelősségnél. Bírósági Döntések Tára. 2015/7-8. sz. 86-92. o.

³¹ Pl. Faludi Gábor: Gondolatok a kártérítési jogról egy új monográfia kapcsán. Jogtudományi Közlöny, 2016/6. sz. 340-342. o., Miskolczi Bodnár Péter: A kártérítési felelősség közös szabályainak alkalmazási köre. Jogtudományi Közlöny, 2019/2. sz. 59. o., Fuglinszky Ádám: A 6:143. §-hoz fűzött magyarázat. In Wellmann György (szerk.): Az új Ptk. magyarázata V/VI. Kötelmi jog. Első és Második Rész. Hatodik, átdolgozott, bővített kiadás. HVG-ORAC, Budapest, Jogkódex, 2023. Fuglinszky ismerteti Kemenes István, Vékás Lajos, valamint Menyhárd Attila és Veres Emőd ezen értelmezést megerősítő álláspontját is.

³² Fuglinszky Ádám: A 6:143. §-hoz fűzött magyarázat. In Wellmann György (szerk.): Az új Ptk. magyarázata V/VI. Kötelmi jog. Első és Második Rész. Hatodik, átdolgozott, bővített kiadás. HVG-ORAC, Budapest, Jogkódex, 2023.

észszerűen számolni lehet.” Értelmezést igényel ugyanakkor, hogy hogyan kell érteni a normaszövegnek azt a tételét, hogy „nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban”.

[22] A deliktuális tényállásoknál az ok-okozati összefüggés kérdését érintően ki kell emelni: olykor az az igazán eldöntendő kérdés, hogy a kárt kinek és mely magatartása okozta. Ez gyakran bonyolult, szakértői bizonyítást igénylő kérdésként is jelentkezik és a bíróság már jogi értékelést végez gyakran abban a kérdésben, hogy valamely magatartást egy meghatározott eredmény okának lehet-e tekinteni. A bíróságnak azonban ennek megállapítását követően arra is választ kell adnia, hogy végső soron mely kárkövetkezményekért (és van-e egyáltalán ilyen) kell a jogsértőnek helytállnia. Az ok-okozati összefüggés fennállása vagy fenn nem állása legelőször is mindig lételméleti, természettudományi, tapasztalati kérdés. A jogalkotó, a jogtudomány és a jogalkalmazó is csak a jogilag releváns okozati összefüggés megállapítására alkothat, dolgozhat ki bármilyen oksági szabályt, mércét, szempontot. A miniszteri indokolás alapján is arra lehet következtetni, hogy a Ptk. 6:521. §-a azonban nem ahhoz nyújt segítséget, hogy meghatározzuk vele: valamely káreseménynek a keresetlevélben állított károkozó magatartás-e az oka (pl. orvos mulasztása miatt halt meg a beteg, kivitelezési és tervezési hiba miatt dőlt össze a ház, stb.), hanem ahhoz, hogy segítségével a bíróság eldöntse: a károkozó magatartás mely kárkövetkezményei térítendőek meg, a károkozónak mely kárkövetkezmény(ek) bekövetkezésével kellett számolnia.

[23] Álláspontom szerint a Ptk. 6:521. §-ában foglalt előreláthatóság rendeltetése szerint tehát a megtérítendő károk körének behatárolásához nyújt segítséget. Ha a bíróság már megállapította a bekövetkezett kár okát (a fenti példánál maradva, hogy a beteg halálát az orvos mulasztása okozta, hogy a ház kivitelezési hiba miatt dőlt össze), ezt követően kell határoznia arról, hogy e magatartás kárkövetkezményei közül melyek azok, amelyek bekövetkezése előre látható volt (amelyek bekövetkezésével számolni lehetett). Így értendő meglátásom szerint, hogy a Ptk. e §-ban az okozati lánc elvágásához adja eszközül az előreláthatóságot. A normaszöveg értelmezéséből az is következik, hogy itt a tudomásnak annyiban van és lehet szerepe, jelentősége, ami magából a normaszövegből („a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia”) is kiolvasható: a károkozó azt tartozik megtéríteni, amit – a károkozás időpontjában³³ – akár a konkrét károkozó előre látott (tényleges előreláthatóság), akár a károkozónak, illetve egy ideáltipikus, gondos személynek a károkozó helyzetében előre kellett (volna) látnia (elvárható előreláthatóság).

[24] E fenti következtetéshez az alábbi jogirodalmi álláspontokat tartom felhívhatónak. Harmathy Attila értelmezésében a Ptk. 6:521. §-a „az okozatossági folyamatnak a kártérítési kötelezettség szempontjából figyelembe veendő határát” adja meg.³⁴ Bárdos Péter a Ptk. tervezetének vitája során pedig a kárfelelősség mértékének korlátozásához az észszerű előreláthatóságot javasolta megoldásként. Indokolása szerint „a jog a megtérítendő kárba csak azokat a kárelemeket vonja be, amelyek a konkrét károkozó magatartással az adott szituációban tipikusan, életszerűen együttjárnak, amelyeket tehát a társadalom tagjai rendes körülmények között általában ismerhetnek, illetve felismerhetnek”.³⁵

[25] Összegezve, mivel a Ptk. 6:143. § (2) bekezdésben és a Ptk. 6:521. §-ában foglalt előreláthatóság funkcióját tekintve azonos célokat követ, mindkettő a teljes kártérítés elvének korlátozására, a megtérítendő károk körének meghatározására szolgáló normatív szabály, csak míg az utóbbi szerződésen

³³ Fuglinszkyval egyetértve, jogértelmezés útján vonhatjuk le a következtetést, hogy az előreláthatóság referencia-időpontja ez utóbbi szabály kapcsán a károkozás időpontja lehet. Lásd: Fuglinszky Ádám: A 6:143. §-hoz fűzött magyarázat. In Wellmann György (szerk.): Az új Ptk. magyarázata V/VI. Kötelmi jog. Első és Második Rész. Hatodik, átdolgozott, bővített kiadás. HVG-ORAC, Budapest, Jogkódex, 2023.

³⁴ Harmathy Attila: Felelősség a szerződésen kívül okozott kárért. A 6:519. §-hoz fűzött magyarázat. In Wellmann György (szerk.): Az új Ptk. magyarázata. VI/VI. Kötelmi jog. Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész. Negyedik kiadás. HVG-ORAC Jogkódex, Budapest, 2016.

³⁵ Bárdos Péter: Az új Ptk. kárfelelősségi fejezete. Polgári Jogi Kodifikáció, 2004/5–6. sz. 5. o.

kívül okozott károk, az előbbi szerződésszegéssel okozott károk esetén alkalmazandó. A hivatkozott tételes jogi szabályok értelmezése pedig erre – tehát a jogviszonyok természetére – tekintettel kell, hogy történjen. A szerződésszegés esetén alkalmazandó előreláthatósági korlát mellett nem lenne célszerű tehát még a Ptk. 6:521. §-a szerinti előreláthatóság vizsgálatát is megkövetelni, s még egy előreláthatósági követelménynek való megfelelést elvárni. A Ptk. 6:521. §-a szerinti előreláthatóság vizsgálatának megkövetelése könnyen erodálhatná továbbá a Ptk. 6:143. § (2) bekezdés szerinti előreláthatósági korlát azon jellegadó ismervét, hogy az előreláthatóság kockázati kategória; arra vonatkozik, hogy az üzleti forgalomban milyen veszteségekkel kell számolni.³⁶

Pataky Tibor: A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvény fontosabb módosításai

1. Bevezetés

[1] A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló 2009/103/EK irányelv módosításáról szóló, 2021. november 24-i, 2021/2118/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet (a továbbiakban: Irányelv) 2021. december 2-án hirdették ki az Európai Unió Hivatalos Lapjában.³⁷

[2] Az Irányelv 2. cikk (1) bekezdése alapján a tagállamoknak az alábbi kivételtől eltekintve 2023. december 23. napjáig kell átültetniük a nemzeti jogba az irányelv rendelkezéseit. Kivételt képez a biztosító fizetéseképtelensége esetére vonatkozó, károsultakat védő szabályok átültetése, ugyanis annak határideje 2023. június 23. napja az Irányelv 2. cikk (1) bekezdés harmadik albekezdése értelmében.

[3] A magyar jogalkotó a gazdaság versenyképességének növelése érdekében történő törvénymódosításokról szóló 2023. évi XXXIX. törvénnyel döntő részben 2023. december 23-i hatályba lépéssel módosította a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Gfbt.) rendelkezéseit.

2. A gépjárműhasználat fogalma

[4] Korábban a Gfbt. 4. § (1) bekezdésben szerepelt a gépjármű üzemeltetése fordulat, amit a Gfbt. nem határozott meg. A jogalkotó a hivatkozott irányelvnek való megfelelés érdekében a Gfbt. 3. §-át 10a. ponttal egészítette ki, miszerint: „gépjárműhasználat: egy gépjármű bármely használata, amely összeegyeztethető azon rendeltetésével, hogy a baleset időpontjában szállítási, illetve közlekedési eszközként szolgáljon, függetlenül a gépjármű jellemzőitől és attól, hogy a gépjárművet milyen terepen használják, valamint attól, hogy az – akár huzamos ideig – álló helyzetben vagy mozgásban van azzal, hogy a forgalomba helyezésre kötelezett gépjárművek esetén gépjárműhasználatnak minősül különösen az a teljes tartam, ami a gépjármű hatósági engedéllyel és jelzéssel történő ellátásának időpontjától a gépjármű forgalomból történő átmeneti vagy végleges kivonásáig tart, az ideiglenes forgalomban tartás engedélyezése, illetve ideiglenes forgalmi engedély kiadása esetén pedig gépjárműhasználatnak minősül az ideiglenes forgalomban tartási engedély, illetve az ideiglenes forgalmi engedély érvényességének időtartama”.

[5] Tehát immáron a gépjármű üzemeltetése helyett a gépjárműhasználat fogalma szerepel következetesen a Gfbt.-ben úgy, hogy a jogalkotó a fogalmat pontosan meghatározta.

³⁶ Csöndes Mónika: Előrelátható károk? Az előreláthatósági korlát hatása a szerződésszegési kártérítési jogunkra. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2016. 153-158. o., Csöndes Mónika: A Ptk. 6:143. § (2) bekezdésében foglalt előreláthatósági korlátról. Polgári Jog 2016/7–8. sz. [12]-[15] bekezdéspontok

³⁷ Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 430, 2021. december 2-i szám 1. oldal.

[6] Ez a módosítás az Irányelv 1. cikk 2. pont a) alpontjának való megfelelést szolgálja.

3. Zöldkártya kiállítása

[7] A Gfbt. 3. § 36. pontjának módosítása révén a zöldkártya immáron elektronikus tanúsítványként is előállíthatóvá vált.

4. A gépjárműsport-rendezvény

[8] A Gfbt. hatálya a jövőben sem fog kiterjedni a gépjárműversenyen és az ahhoz szükséges edzésen okozott károkra, viszont ezen fogalmakat – az irányelvi szóhasználatra tekintettel – a gépjárműsport-rendezvény fogalma váltja fel, amelyet a sportról szóló törvényi felhatalmazáson³⁸ alapuló, a gépjárműversenyen vagy edzésen részt vevő gépjárművekre kötött felelősségbiztosítási szerződésekre vonatkozó szabályokról szóló Kormányrendeletnek szükséges szabályoznia.³⁹

[9] Az Irányelv 1. cikk 2. pont b) alpontja a gépjárműsport-rendezvényt kivételként határozza meg. Ez korábban is így volt a Gfbt.-ben, s ezután is kivételt képez.

5. Átváltási árfolyam meghatározása

[10] A Gfbt. 3/B. §-a alapján, ahol e törvény euróban meghatározott összegről rendelkezik, azt az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2021. december 22-én közzétett árfolyam szerint kell átváltani forintra és ezen forint összeget kell érteni alatta, tehát egy euró 368,54 Ft-os árfolyamon számítandó át.

[11] Nem haszontalan gondolat volt a jogalkotó részéről, hogy az átváltási árfolyamot konkrétan meghatározta, azonban amennyiben jelentősebb mértékben gyengülni fog a forint az euróhoz képest, ez akár problémát is okozhat.

6. A biztosítási kötelezettség terjedelmének a pontosítása

[12] A Gfbt. 4. § (8) és (9) bekezdése értelmében biztosítási kötelezettség nem terjed ki azon gépjárművekre, amelyek közutakon való használata nem megengedett vagy amelyeket kizárólag olyan területeken használnak, ahová a belépés a vonatkozó rendelkezések alapján korlátozott; továbbá a biztosítási kötelezettség, valamint a Kártalanítási Számla kártérítési kötelezettsége nem terjed ki a nyilvánosság elől elzárt olyan területen okozott kárra, ahová a belépés a vonatkozó rendelkezések alapján jogilag vagy fizikailag korlátozott, amennyiben ezen kárt olyan gépjármű okozta, amelynek közutakon való használata nem megengedett.

7. Egyéni vállalkozói tevékenység folytatása egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság keretében

[13] 2023. június 24-i hatályba lépéssel a Gfbt. 7. § (5) bekezdését módosította a jogalkotó, egyértelművé téve, hogy amennyiben az egyéni vállalkozó egyszemélyes korlátolt felelősségű keretében folytatja tovább a tevékenységét, akkor a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés érdekmúlással nem szűnik meg.

³⁸ A sportról szóló 2004. évi I. törvény 79. § (1) bekezdés b) pont bi) alpontja.

³⁹ A gazdaság versenyképességének növelése érdekében történő törvénymódosításokról szóló 2023. évi XXXIX. törvény végső előterjesztői indokolása.

8. A szünetelés szabályainak pontosítása

[14] A Gfbt. 26. §-át módosította a jogalkotó akként: „A hivatalból történő ideiglenes kivonás következtében fennálló szünetelés esetén a biztosító a (2) bekezdésben meghatározott értesüléstől számított három munkanapon belül tájékoztatja az üzemben tartót a kockázatviselés – értesüléstől számított nyolcadik munkanapot követő napon bekövetkező – szünetelésének tényéről és az esetlegesen bekövetkező károkozás következményeiről.”

9. Pótkocsiból és az azt vontató gépjárműből álló járműszerelvény által okozott károk

[15] A Gfbt. 28. §-ának módosítása értelmében a pótkocsi biztosítója – amennyiben teljes kár megtérítésére nem köteles – a károsultat annak kérelmére haladéktalanul tájékoztatja:

- a) a pótkocsit vontató gépjármű biztosítójának nevééről, vagy
- b) – amennyiben a pótkocsi biztosítója nem tudja azonosítani a pótkocsit vontató gépjármű biztosítóját – a Kártalanítási Számla helytállási kötelezettségéről.

[16] Ez a szabály is a károsultak védelmét szolgálja, hogy vagy információt kaphasson a helytállásra köteles biztosítóról, vagy pedig arról, hogy mely szerv jár el, ha a vontató gépjármű biztosítója nem azonosítható.

[17] Ez a módosítás az Irányelv 1. cikk 14. pontjának az átültetését szolgálja.

10. A Kártalanítási Alap szabályainak változása

[18] A Kártalanítási Alap szabályainak módosítása alapján ezen – Magyarországon székhellyel rendelkező biztosítók által létrehozott és finanszírozott pénzalap – téríti meg az azon magyarországi lakóhelyű károsultaknak okozott kárt, akik károkozójának tagállami biztosítója csőd- vagy felszámolási eljárás alá került, továbbá azon más tagállami lakóhelyű károsultaknak okozott kárt, akik károkozójának magyarországi székhelyű biztosítója ellen felszámolási eljárás indult. A Kártalanítási Számla szabályainak módosítása következtében pedig ezen pénzalap nem csupán az eddigiek szerint téríti meg a károkat (pl. a biztosítási kötelezettség ellenére biztosítással nem rendelkező üzemben tartók gépjárműve által okozott károkat stb.), hanem – bizonyos kivételekkel – azon gépjárművek által Magyarország területén okozott károkat, illetve az olyan magyarországi telephelyű gépjárművek által másik tagállam területén okozott és a baleset bekövetkeztének helye szerinti tagállam garancialapja által kifizetett károkat is megtéríti, amelyek közutakon való használata nem megengedett vagy amelyeket kizárólag olyan területeken használnak, ahová a belépés a vonatkozó rendelkezések alapján korlátozott.⁴⁰

[19] A Kártalanítási Alap kártérítési kötelezettségének részletszabályai a Gfbt. 43/A. – 43/E. §-aiban található meg a módosítás révén.

[20] Ez a módosítás is az Irányelvnek való megfelelést szolgálja.

11. Összefoglalás

[21] A magyar jogalkotó az említett törvénymódosítással az Irányelv rendelkezéseit kívánta átültetni a hazai jogba. E körben egyetértek azzal, hogy nem volt szükséges módosítani a Gfbt.-ben szereplő gépjármű forgalmát.

⁴⁰ A gazdaság versenyképességének növelése érdekében történő törvénymódosításokról szóló 2023. évi XXXIX. törvény végső előterjesztői indokolása.

[22] Ezen túlmenően a jogalkotó néhány helyen pontosította a Gfbt. szabályait a gyakorlatban jelentkező problémák megoldása érdekében.

SZEMELVÉNYEK AZ ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATBÓL

MÁSHOL NEM PUBLIKÁLT HATÁROZATOK

2024/I/1

Tárgyszavak

biztosítási szerződés értelmezése, kizárás, felelősségbiztosítás

Professzionális gazdálkodó szervezetek között létrejött szerződés értelmezésénél a „szavak általánosan elfogadott jelentése” a szakmai nyelvben elfogadott jelentés akkor, ha az egyébként eltér az általános nyelvhasználattól. Nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének csak akkor, ha a rendelkezésre álló bizonyítékokból csak eltérő következtetésre lehetett volna jutni.

rPtk. 207. §, 536. § (1) bek., 559. §, rPp. 206. § (1) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A peres felek 2012. május 17-ei kockázatviselési kezdettel határozatlan időtartamú biztosítási szerződést kötöttek, amely alapján az alperes a felperes által végzett konzervdobozgyártással kapcsolatos jövőbeni esemény (biztosítási esemény) bekövetkeztétől függően bizonyos összeg megfizetésére kötelezte magát, míg a felperes az alperes felé időszakosan felmerülő díjfizetési kötelezettség teljesítését vállalta. A szerződés tartalmát a biztosítási kötvény mellett a Felelősségbiztosítások Szerződési Feltételei (a továbbiakban: ÁSZF1.), a Termékfelelősség-biztosítás Különös Biztosítási Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF2.), a Bővített Termékfelelősség-biztosítás Kiegészítő Biztosítási Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF3.), a Kiterjesztett Termékfelelősség-biztosítás Kiegészítő Biztosítási Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF4.), valamint a díjajánlatban foglalt egyedi záradékok határozták meg.

Az ÁSZF1. 2. pontja szerint: „A biztosítási esemény a biztosított által az Általános, a Különös, vagy a Kiegészítő feltételekben, illetve a szerződésben meghatározottak szerint jogellenesen okozott kár miatt keletkezett, a hatályos magyar jogszabályok szerinti felelősségén alapuló kártérítési kötelezettsége.” A 13.1. pont alapján: „A biztosító visszakövetelheti a biztosítottól a kifizetett kártérítési összeget, ha a biztosított, illetve akiért a biztosított jogszabály szerint felelősséggel tartozik, a kárt szándékosan, vagy súlyosan gondatlan magatartásával, illetve mulasztásával okozta.” A 14.1. j) pont értelmében: „A biztosítási fedezet nem terjed ki az alábbi károkra, illetve az azokkal összefüggésben felmerülő kárigényekre még abban az esetben sem, ha ezek bármelyikével összefüggésben a biztosítási esemény következett is be: lassú, folyamatos állagromlással, illetve zajjal, rázkódással, szaggal, füsttel, kormozódással, korrózióval, gőzzel vagy egyéb hatásokkal összefüggésben bekövetkezett károk.”

Az ÁSZF2. 1. pontja alapján: „A jelen Különös Feltételek alkalmazásában biztosítási esemény a biztosított személyi sérüléses, illetve dologi kár miatt bekövetkezett az 1993. évi X. törvény szerinti felelősségén alapuló kártérítési kötelezettsége, amennyiben a biztosított az általa gyártott, forgalmazott, illetve importált és a szükséges forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező terméket a biztosítóval írásban közölte, és azt a biztosító még a károkozást megelőzően biztosítási fedezetbe vonta.” A 2.2. pontja szerint:

„Dologi kár: valamely magánfogyasztás, illetve magánhasználat céljára szolgáló és a károsult által is ilyen célra használt vagyontárgy sérülése, megsemmisülése vagy használhatatlanná válása folytán bekövetkezett kár, amely 500 euró összegnek az MNB hivatalos deviza középfolyama szerinti forintösszeget meghaladja.”

Az ÁSZF3. 1. pontja értelmében „A jelen Kiegészítő Feltételek alkalmazásában biztosítási esemény a biztosított által gyártott, forgalmazott, illetve importált hibás termék 3. személy (a továbbiakban: felhasználó) által más termékkel történő egyesítése, összevegyítése, beépítése vagy feldolgozása folytán magában az előállított új termékben bekövetkezett dologi kár miatt bekövetkezett kártérítési kötelezettsége, amely nem esik a termékfelelősségről szóló 1993. évi X. tv. hatálya alá, és amelyért a biztosított a hatályos magyar jogszabályok alapján felelősséggel tartozik.”

Az ÁSZF4. 1. pontja rögzítette: „A jelen Kiegészítő Feltételek alkalmazásában biztosítási esemény a biztosított által gyártott, forgalmazott, illetve importált hibás termék által 3. személynek (a továbbiakban: felhasználónak) okozott dologi, illetve személyi sérüléses kár miatti kártérítési kötelezettsége, amely nem esik a termékfelelősségről szóló 1993. évi X. tv. hatálya alá, és amelyért a biztosított a hatályos magyar jogszabályok alapján felelősséggel tartozik.” A 2.a) pont szerint: „A jelen Kiegészítő Feltételek alapján a biztosítási szerződésben rögzített mértékig a biztosító megtéríti a károsodott dolog káridőponti avult értékét, amennyiben annak javítása műszakilag, illetve gazdaságossági szempontok alapján nem lehetséges.”

A felperes a B. Kft.-vel (a továbbiakban: megrendelő) 2015. április 2-án kötött szerződés alapján a 2015. április 17.-2015. augusztus 24. közötti időszakban összesen 36.027.216 darab úgynevezett 65-ös átmérőjű konzervdoboz szállítására vállalt kötelezettséget. A megrendelő – 7.072 darab doboz visszaszállítására tekintettel – 36.019.872 doboz vételárát, 3.532.937,69 eurót fizetett meg a felperesnek. A megrendelő által a konzervdobozokba töltött kukoricával kapcsolatban 2016 januárjában több reklamáció érkezett amiatt, hogy a dobozok fenéklemezén elszíneződés volt látható. A konzervdobozok hibája a fenéklemezen található mikrorepedések következtében a fenéklemez érintő korróziós folyamatokkal összefüggésben alakult ki.

A megrendelő az általa visszatartott 874.589 darab termék vonatkozásában kellékszavatossági igényt érvényesített a felperessel szemben. Annak alapján a szerződéstől elállt, majd 58.797.873 forint végösszegű számlát állított ki a felperes felé, amely termékdíj címén 561.834 forintot, a dobozok átvizsgálásával felmerült többletmunkabér címén 2.125.628 forintot, a dobozok előállítása költségéért 43.608.364 forintot tartalmazott. A felperes a vég számla összegéből mindösszesen 47.000.000 forintot fizetett meg.

A megrendelő által a felperesnek visszaszállított hibás konzervdobozokban lévő kukorica élelmiszerként nem volt forgalomba hozható. Az alperes a felperes által bejelentett kártérítési igény kielégítését megtagadta. A felperesnek a biztosítási szerződésre alapított keresete alapján indult eljárásban mind az elsőfokú bíróság, mind pedig a másodfokú bíróság ítéletében a keresettel egyezően kötelezte az alperest. A Kúria végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria iránymutatása szerint a másodfokú bíróságnak a megismételt eljárásban tájékoztatnia kell a feleket arról, hogy az ÁSZF1. 14.1. j) pontjában meghatározott kizárási okok közül a károknak a korrózióval összefüggésben való bekövetkezését az azt állító alperesnek kell bizonyítania, a tájékoztatásnak ki kell terjednie a szakértői bizonyítás szükségességére. A másodfokú bíróságnak ezzel egyidejűleg a rPp.) 239. §-a alapján alkalmazandó 76. § (1) bekezdésének, 141. § (2) és (6) bekezdésének megfelelően fel kell hívnia az alperest a bizonyítási indítványai előterjesztésére, és azok tartalmától függően a szakvélemény kiegészítéséről, esetlegesen az elsőfokú ítéletnek a rPp. 252. § (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezéséről kell határoznia, vagy az elsőfokú ítéletet a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben kell felülbírálnia.

A megismételt másodfokú eljárásban a másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság fenti ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, határozatában az elsőfokú bíróságnak a fentieknek megfelelő iránymutatást adott.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperes az így megismételt eljárásban fenntartott keresetében változatlanul 33.307.087 forint és abból különböző részeszegek után eltérő időpontoktól járó késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk.) 536. § (1) bekezdése és 559. §-a alapján. Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, többek között arra hivatkozott, hogy ÁSZF1. 14.1. j) pontja alapján a biztosítási szolgáltatás nyújtására irányuló kizárási ok áll fenn.

Az első- és másodfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a jogvitára a rPtk. rendelkezései az irányadók, és idézte annak 536. § (1)-(2) bekezdéseit és 559. § (1)-(3) bekezdéseit.

A felek egybehangzó nyilatkozata alapján – figyelemmel a rPp. 163. § (2) bekezdésére – azt állapította meg, hogy a felek között a rPtk. 559. § (1) bekezdése alapján felelősségbiztosítási szerződés jött létre, amely a káresemény bekövetkezésekor érvényesen és hatályosan fennállt. Rögzítette, az alperes érdemi ellenkérelmére és a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében foglaltakra tekintettel azt vizsgálta, hogy a konzervdobozok perbeli hibáját pontosan mi okozta, az alperes ÁSZF1. 14.1. j) pontja szerinti kizárási okra történő hivatkozása megalapozott-e.

Megállapította, hogy a konzervdobozok hibája a fenéklemezen található mikrorepedések következtében, a fenéklemezt érintő korróziós folyamatokkal összefüggésben alakulhatott ki; az ÁSZF1. 14.1. j) pontja szerinti kizárási ok fennáll, a bekövetkezett kár a korrózióval összefüggésben keletkezett. Kiemelte, hogy a megismételt eljárásban beszerzett szakvélemény aggálymentes, világos és egyértelmű megállapításokat tartalmazott, amely egyértelműen kifejtette a korrózió és a szulfidosodás fogalmát. E szakvélemény nem csupán azt a megállapítást tartalmazza, hogy a felmerült kár a korrózióval összefüggésben keletkezett, hanem pontos magyarázatát adta a korrózió folyamatának általánosságban és a perrel érintett konzervdobozokat érintően is. A szakvélemény érthetően, világosan magyarázza el, hogy a korrózió minden olyan folyamat összességét jelöli, amely valamilyen környezeti behatás nyomán az egyes anyagok felületéről kiindul és az anyag belseje fele haladó fizikai (erózió, kavitáció), kémiai (oxidáció vagy redukció, oldódás savban/lúgban, egyéb kémiai reakciók) vagy fizikai-kémia (elektrokémiai) folyamatok során az adott anyag felülete roncsolódik. A perrel érintett konzervdobozokkal összefüggésben pedig éppen a dobozok felületéről kiindul és az anyag belseje fele haladó folyamat miatt következett be kár. Kiemelte, hogy a szakvélemény általánosságban definiálja a korrózió és a szulfidosodás fogalmát, álláspontja szerint ezen általános jelentés alapján kellett az ÁSZF1. 14.1. j) pontja szerinti kizárási okok egyes eseteit, így a korróziót is értelmezni, ugyanis a felek szerződéskötéskori akarata is a szavak általános jelentés szerinti értelmezés alapján került kialakításra. A szakvélemény cáfolja a felperes álláspontját a korrózió definíciójával összefüggésben. Hangsúlyozta, hogy az ÁSZF1. 14.1. j) pontja szerinti kizárási ok a korrózióval bármilyen formában összefüggő kár felmerülése esetében kizárja az alperes biztosítási szolgáltatás nyújtására irányuló kötelezettségét, amely összefüggés a szakvélemény alapján egyértelműen megállapítható. Tehát nem a hiba okának volt döntő jelentősége az ügy eldöntése szempontjából, hanem annak, hogy a kár a korrózióval összefüggésben keletkezett.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – annak helyes indokaira tekintettel – helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárást a

másodfokú bíróság és a Kúria korábbi hatályon kívül helyező végzéseiben foglaltaknak megfelelően folytatta le. A tényállást kellően feltárta, a bizonyítékokat a rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően okszerűen értékelte, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a korróziós kizárási okra tekintettel az alperes nem köteles biztosítási szolgáltatást teljesíteni a felperesnek. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság kifejtett jogi indokaival és érdemi döntésével is egyetértett.

Kiemelte: helyesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a felek között a rPtk. 559. § (1) bekezdése szerinti felelősségbiztosítási szerződés jött létre, amelynek részét képezték az alperes 2008 decemberétől hatályos ÁSZF1-4. rendelkezései is. Az így létrejött felelősségbiztosítási szerződés alapján a rPtk. 559. § (1) bekezdésének megfelelően a felperes azt követelhetette, hogy az alperes a biztosítási szerződésben megállapított módon és mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért felelős. Indokolása szerint a perben az ÁSZF1. 14.1. j) pontjában foglalt kizárási oknak volt jelentősége. Rögzítette: a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta, hogy a perbeli konzervdobozok hibájának mi volt az oka, illetőleg az alperes biztosítási szolgáltatás nyújtási kötelezettsége fennáll-e, a perbeli káresemény vonatkozásában az alperes fedezetben áll-e, az nem kizárt-e ÁSZF1. 14.1. j) pontjában foglaltakra tekintettel.

A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a fenti rendelkezés kizárja az alperes helytállását többek között a korrózió, illetve azzal összefüggésben felmerült hatásokkal összefüggésben. A meghatározás egyértelműen korrózió, és nem a fellebbezésben hivatkozott „rozsdásodás, oxidáció” mint kizárási ok került feltüntetésre, a felek megállapodása tehát ennek megfelelően jött létre. Utalt arra, hogy a fellebbezésben hivatkozott eseti döntés a fellebbezésben foglaltak mellett, azt is egyértelműen rögzíti, hogy a felek a szerződés tartalmát szabadon állapítják meg [r Ptk. 200. § (1) bekezdés], így a biztosítási védelem terjedelme szempontjából annak van jelentősége, hogy a felek miben állapodtak meg. Hangsúlyozta, hogy a feleknek a szerződéses szándékukat és céljukat egymás tudomására kell hozniuk. A felperesnek – megítélése szerint – nyilvánvalóan az volt a célja, hogy a biztosítási szerződés alapján a gyártási tevékenysége során felmerülő károk vonatkozásában az alperes mentesítse a felelősség alól; az alperes mint biztosító ugyanakkor nem volt érdekelt olyan kár megtérítésében, amely a biztosított elvárható magatartása mellett elkerülhető lett volna. Kifejtette, hogy a felperesnek – a rPtk. 205. § (3) bekezdésében rögzített együttműködési és tájékoztatási kötelezettségéből következően – nyilvánvalóan az általános szerződési feltételek megismerését követően, még a biztosítási szerződés aláírását megelőzően tájékoztatni kellett volna az alperest arról, hogy az ÁSZF1. 14.1. j) pontjában foglalt tartalommal nem kíván biztosítási szerződést kötni, vagy eltérő tartalommal kívánja azt megkötni, a kizárási ok a szűkebb értelmezése szerinti rozsdásodás, oxidáció vonatkozásában tartja elfogadhatónak a kizárási okot, ilyen azonban nem történt.

Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a másodfokú bíróság iránymutatásának megfelelően rendelte ki a szakértőt a korrózió és a szulfidosodás fogalmának tisztázására, és helytállóan rögzítette, annak aggálymentes megállapításait is. Úgy ítélte meg, hogy a felperes azt nem bizonyította a perben, hogy korróziót a felek szűkebben értelmezték, az kizárási ok a rozsdásodásra, oxidációra terjedt ki. A perben érintett konzervdobozokkal összefüggésben a második szakértő aggálymentes szakvéleménye szerint megállapíthatónak tartotta, hogy a lakk nem megfelelő rétegének a megválasztása és felvitele, az érintett dobozok felületéről kiinduló (mikrorepedések) és az anyag belseje felé haladó folyamat miatt következett be a kár. Álláspontja szerint az ÁSZF1. 14.1. j) pontjában rögzítettek – amely nem tesz különbséget elsődleges és másodlagos hiba vonatkozásában – a rPtk. 207. § (1) bekezdés szerinti nyelvtani értelmezéséből következően nemcsak a lassú folyamatos állapotromlással, illetve – egyebek mellett – korrózióval bekövetkezett károk, hanem azzal összefüggésben bekövetkezett károk vonatkozásában is kizárják a biztosítási szolgáltatás nyújtását, a biztosítási fedezet e károkra sem terjed ki.

A másodfokú bíróság idézte a rPtk. 207. § (1) és (2) bekezdését, és rögzítette, hogy a felperes professzionális, konzervdobozok gyártásával foglalkozó társaság, ezért a korrózióknak nem feltétlenül az

általános, a fogyasztók vagy általában az állampolgárok értelmezését kell figyelembe vennie, hanem ennél szélesebb körű értelmezés várható el tőle. Erre tekintettel a kizárási tényezők nem megfelelő ismeretét vagy ennek szűkebb körű ismeretét vagy akaratát nem tartotta átháríthatónak az alperesre. A másodfokú bíróság emellett kiemelte, hogy az ÁSZF3. 1. pontja értelmében biztosítási esemény a biztosított által gyártott, forgalmazott, illetve importált hibás termék a felhasználó által más termékkel történő egyesítése, összevegyítése, beépítése vagy feldolgozása folytán magában az előállított új termékben bekövetkezett dologi kár miatt bekövetkezett kártérítési kötelezettség. A biztosítási esemény ekként nem önmagában a mikrorepedések keletkezése a hibás lakkozás okán, hanem a más termékkel történő egyesítése, összevegyítése, feldolgozása folytán az új termékben (kukoricakonzerv) bekövetkezett dologi kár miatti kártérítési kötelezettség.

Megjegyezte végül a másodfokú bíróság, hogy az ÁSZF1. 14.1. j) pont szerinti kizárási ok hiányában az alperes a perben rendelkezésre álló adatok alapján az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában rögzítettek szerint a rPtk. 536. § (1) bekezdése és 559. § (1) bekezdése, valamint a felek megállapodása alapján a biztosítási szolgáltatás teljesítésére lenne köteles a keresetben követelt összeg erejéig.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes keresete szerinti marasztalását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a rPtk. 205. § (2) és (3) bekezdését, 207. § (1)-(2) bekezdéseit, 536. § (1) bekezdését és 559. § (1) bekezdését, továbbá a rPp. 206. § (1) bekezdését és 253. § (3) bekezdését. Előadta, hogy az alperessel azért kötött biztosítási szerződést, hogy amennyiben hibásan teljesít, helyette álljon helyt, és az alperes nyilvánvalóan tudomással bírt „konzervdobozgyártó tevékenységéről”. A perbeli esetben álláspontja szerint egy szokványos gyártástechnológia alkalmazása közben, a gyártási folyamat eredményeképpen bekövetkező „hiba” állt fenn, vagyis a biztosítási esemény bekövetkezett, ezért az alperes helytállni köteles. A Kúria végzésében szerinte azt nem bírálta el, hogy mi tekinthető az ÁSZF1. 14.1. j) pontja alapján az alperes által alappal hivatkozott „korrózió”-nak, csupán azt állapította meg, hogy a kizárási ok tekintetében az alperesen van a bizonyítási teher. Ezért a perben eldöntendő kérdés érvelése szerint az volt, hogy a peres felek szerződéskötéskori akaratára az ÁSZF1. 14.1. j) pontja szerinti „kizárási ok-e a perben megállapított szulfidképződés mint „korrózió”, vagy a kizárási okok között szereplő „korrózió” nem azonos a per tárgyát képező szulfidképződéssel mint „korrózióval”. Hangsúlyozta, hogy a felek szerződéses akaratára az volt, hogy gyártástechnológiai hibák (mint amilyen a perbeli hiba is) az alperes helytállását vonják maguk után. Hivatkozott a Kúria a BH 2021.283. számon közzétett határozatára, amelynek lényege szerint a biztosítási szerződés értelmezésénél nem érvényesülhet kizárólag a nyilatkozati elvet tükröző nyelvtani értelmezés. A szerződés valós tartalmának meghatározása során más releváns körülményeket is figyelembe kell venni, és idézte a régi Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdését.

Állította, hogy a megismételt eljárásban beszerzett szakvélemény megállapítása szerint is a hiba oka a dobozokon (a lakkvastagság nem megfelelő volta miatt) megjelenő mikrorepedések. Azzal érvelt, hogy a szulfidképződés csak „indikálja a hibát” a kukorica betöltését követően, hiszen a perbeli termékek már akkor minőséghibások voltak, amikor üresen leszállításra kerültek. A hiba oka szerinte tehát nem a szulfidképződés, hanem a felperes felelősségi körébe eső gyártási folyamat volt, amelynek során mikrorepedések keletkeztek, ennek következménye csak a szulfidképződés. Mivel a hiba (mikrorepedések) már fennállt a szulfidképződés megjelenése előtt is, álláspontja szerint nincs jelentősége annak, hogy a szakvélemény szerint tudományos értelemben a szulfidképződés korrózióknak minősül. Ennek kapcsán idézte a szakvéleménynek a korrózió tudományos fogalmával kapcsolatos megállapítását, amit az elsőfokú ítélet is rögzít, és álláspontja szerint erre tekintettel az elsőfokú ítélet azon megállapítása helytálló, hogy a szulfidképződés és a korrózió eltérő fogalmakat jelölnek általánosságban.

Érvelése szerint a másodfokú bíróság – egyezően az elsőfokú bírósággal – a szakvélemény megállapításaiból helytelen következtetésre jutott. Kifejtette, hogy mivel a korrózió tudományos fogalma olyan tág értelmezéssel bír, a felek szerződéskötés kori akarata nyilvánvalóan nem irányulhatott a korrózió tudományos fogalmával megegyező szerződésbeli használatára, mert ez esetben álláspontja szerint gyakorlatilag nem következhetne be biztosítási esemény, hiszen csaknem minden egyes gyártástechnológiai hiba a korrózió tudományos fogalma szerint kizárási ok lenne. Ez pedig szerinte azt jelentené, hogy a biztosítási szerződés tartalma, az alperes biztosító teljesítésének feltételei gyakorlatilag kiüresednének. Mivel a felek szerződéskötés kori akarata biztosítási szerződés megkötésére irányult, a felperes biztosítottként alappal várhatta el, hogy az alperes biztosító egy gyártástechnológiai hiba esetén (mert a felperes nem megfelelő lakkvastagságot alkalmazott, és ezáltal a konzervdobozokon mikrorepedések keletkeztek) helytálljon, és a szerződés alapján a biztosítási szolgáltatást teljesítse.

Megismételte, hogy a felek a szerződés megkötésénél korrózió alatt annak általánosan elfogadott jelentését, vagyis oxidációt, rozsdásodást értettek. Az ÁSZF1. 14.1. j) pontja sem „tudományos” szavakat használ a felsorolásban, hanem a köznyelvben használatos kifejezéseket, vagyis „korrózió” alatt a felek is a szó általánosan elfogadott jelentését, nem pedig annak tudományos jelentését értették. A korrózió szóra rákeresve az interneten, annak általános jelentése elsősorban „rozsdásodás, oxidáció”. Álláspontja szerint ilyen esemény lenne, ha a felperes a terméket hagyná az esőben ázni, amely valóban maga után vonná a kizárási ok alkalmazását. Azzal érvelt, hogy az alperes által hivatkozott ÁSZF1. 14.1. j) pontban jelölt kizárási okok mindegyike „külső hatásra utal”, amelyet a biztosított kifejezetten hanyagságból „enged” bekövetkezni. A perbeli esetben megítélése szerint nem erről van szó, hanem egy szokványos gyártási folyamat során előforduló hibáról. Erre tekintettel az alperes által hivatkozott korrózióra alapított kizárási okot sem tartotta alkalmazhatónak.

Előadta, hogy az elsőfokú eljárásban a szakvélemény nem válaszolta meg azon kérdését, hogy korrózió alatt köznap értelemben rozsdásodást, oxidációt kell-e érteni, ezért bizonyítási indítványt terjesztett elő további kérdések megválaszolására, amit az elsőfokú bíróság elutasított. A szakértő közreműködése nélkül is megállapítható azonban álláspontja szerint, hogy a korrózió köznap (általános) értelemben rozsdásodás, oxidáció.

Állította, hogy a jogerős ítéletben a másodfokú bíróság a rPp. 206. § (1) bekezdését megsértve kirívóan okszerűtlenül értékelt a korrózió fogalmának értelmezésére kirendelt szakértői véleményt és az egyéb bizonyítékokat. Ennek okát egyrészt abban látta, hogy a szakvélemény nem adott, de nem is adhatott választ arra a kérdésre, hogy a felek mit értettek korrózió alatt, másrészt a jogerős ítélet a szakvélemény és egyéb bizonyítékok értékelése körében szerinte logikai ellentmondást tartalmaz, hiszen teljes mértékben figyelmen kívül hagyta és indokát sem adta, hogy miért nem fogadja el a felperes álláspontját, amely szerint a felek jogviszonyában nyilvánvalóan a korrózió szűkebb értelmezése irányadó. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a rPtk. 205. § (2) és (3) bekezdését, hiszen a felek közötti szerződés csak és kizárólag a korrózió fogalmának szűk értelmezése mellett jöhetett létre, egyébként az gyakorlatilag kiüresedne. A jogerős ítélet szerinte sérti a rPtk. 207. § (1) bekezdését, hiszen tévesen értelmezte a korrózió „vítás” fogalmát, ugyanis egyértelműnek tartotta, hogy a felperes „feltehető akarata” és „az eset körülményeire tekintettel” a korrózió (a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint) nem jelentheti a felek közötti jogviszonyban az anyag bármilyen fizikai, kémiai, fizikai-kémiai roncsolódását, az anyag tulajdonságainak bármilyen negatív tulajdonságú változását. Megítélése szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő módon nem alkalmazta a rPtk. 207. § (2) bekezdését sem, hiszen a korróziós kizárási általános szerződési feltételnek minősül, így a korrózió értelmezésekor a feltételt meghatározó alperessel szerződő felperes számára kedvezőbb értelmezést kellett volna elfogadnia. Mindezek alapján érvelése szerint a jogerős ítélet jogszabálysértően nem kötelezte az alperest a kereset szerint a rPtk. 536. § (1) bekezdése és 559. § (1) bekezdése alapján a teljesítésre, mert a felek között a felelősségbiztosítási szerződés létrejött és a biztosítási esemény bekövetkezett.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság az irányadó tényállás és beszerzett szakvélemény alapján, a rPp. 206. § (1) bekezdésének, a rPtk. 205. § (2) és (3) bekezdésének, valamint a 207. § (1)-(2) bekezdéseinek a megsértése nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli esetben az ÁSZF1. 14.1. j) pontja szerinti kizárási ok fennáll, mert a kár korrózióval összefüggésben következett be. Ezzel kapcsolatban a Kúria lényegében maradéktalanul egyetértett a jogerős ítéletnek az ebben a körben részletesen kifejtett indokaival, amelyekre azok megisméltése nélkül – a rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 254. § (3) bekezdése alapján – visszautal. A jogerős ítélet helyes megállapításainak a megisméltése nélkül a Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján csupán az alábbiak kiemelését tartja szükségesnek.

A felperes felülvizsgálati kérelmében arra önmagában helytállóan hivatkozott, hogy a perbeli termékekben (konzervdobozokban) keletkezett hiba, a fekete elszíneződés a konzervdobozok fenéklemezén található mikrorepedésekre vezethető vissza. Az ügyben eljáró bíróságok azonban helytállóan mutattak rá arra, hogy a jogvita érdemi eldöntése során ügydöntő jelentőségű ÁSZF1. 14.1. j) pontja alkalmazása szempontjából nem annak volt jelentősége, hogy milyen végső kiindulópontonra lehet visszavezetni a termékekben fellépő hibát, hanem annak, hogy a kár korrózióval összefüggésben következett-e be, avagy sem. Ennek vizsgálata részben szakértői kérdés volt, nevezetesen a szakértő feladatát képezte annak a meghatározása, hogy a perbeli konzervdobozok hibája miatt (miként) következett be, abban szerepet játszott-e a korrózió, és milyen értelemben. A megisméltelt eljárásban beszerzett aggálytalan szakértői vélemény egyértelműen akként foglalt állást, hogy a perbeli konzervdobozok hibája a fenéklemezt érintő korróziós folyamatok eredményeként alakulhatott ki.

A felperes felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a bizonyítékok, különösen a beszerzett szakvélemény jogszabálysértő értékelésével [rPp. 206. § (1) bekezdés] állapította meg, hogy a konzervdobozok hibája korróziós folyamatok eredménye. Ezzel kapcsolatban a Kúria hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárásban – a felülvizsgálati kérelem rendkívüli perorvoslat jellegéből következően – nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és felülmérlegelésének (BH 2013.119., BH 2002.29.). A jogerős ítélet akkor tekinthető megalapozatlannak a tényállás megállapítása körében és bírálható felül jogszabálysértés miatt a rPp. 206. §-a alapján, ha a tényállás iratellenes, a bizonyítékok mérlegelésének eredménye okszerűtlen. A bizonyítékok mérlegelése abban az esetben tekinthető okszerűtlennek, ha az adott bizonyítékokból kizárt volt a másodfokú bíróság által elfogadott következtetés. Amennyiben a beszerzett bizonyítékok értékelésének eredményeként lehetséges volt, vagyis nem volt kizárt az adott tényállás megállapítása a logika szabályai szerint, az ítéleti tényállás nem bírálható felül, akkor sem, ha a felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság a bizonyítékok egybevetésével más ténybeli következtetésre jutna. A felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hiba, nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés tehát akkor állapítható meg, amennyiben a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülbírált ítélettől eltérő következtetésre lehetne jutni (BH 2013.119., BH 2006.403.).

A perben eljáró bíróságok a beszerzett aggálytalan szakértői vélemény egyértelmű megállapításai alapján jutottak egyezően arra a megállapításra, hogy a konzervdobozok hibája a fenéklemezen található mikrorepedések következtében a fenéklemezt érintő korróziós folyamatokkal összefüggésben alakult ki. Ezt a tényt pedig a jelen ügyben a felülvizgálni kért jogerős ítélet a rPp. 206. § (1) bekezdése szerinti elveknek megfelelően, nem iratellenesen állapította meg. A jogerős ítéletnek ebben a körben nem volt a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája: sem iratellenesség, sem logikai ellentmondás, sem pedig nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés, ugyanis a rendelkezésre álló bizonyítékokból csak egyfajta, a jogerős ítéletben is szereplő következtetésre lehetett jutni.

Annak a megítélése, hogy a szakvélemény megállapításai alapján fennáll-e ÁSZF1. 14.1. j) pontjában foglaltak alapján a kizárási ok, már jogkérdés volt, amelynek megítélésénél valóban lehetett volna annak jelentősége, hogy az ott szereplő korrózióval összefüggésben fennálló kizáró okot miként kell értelmezni. Ezzel kapcsolatban a Kúria előrebocsátja, hogy nem értett egyet a felperesnek azzal az álláspontjával, hogy ezen kizárási ok csupán arra az esetre terjed ki, ha „a felperes a terméket hagyja az esőben ázni”. Ilyen szűkítő értelmet a rPtk. 207. § (1) bekezdése alapján a vizsgálta kizárási oknak tulajdonítani nem lehet, az ellentétben is állna a szerződés egyéb rendelkezéseivel, többek között az ÁSZF1. 13.1. pontjával vagy ÁSZF3. 1. pontjával is.

Ebben a körben a felülvizsgálati kérelem másodlagos hivatkozása az volt, hogy a kizárás csak a korrózió általánosan elfogadott jelentésére vonatkozhatott, vagyis az alatt csak rozsdásodást, oxidációt lehetett érteni, nem pedig annak a szakvéleményben is szereplő tudományos jelentését. A konkrét esetben azonban a beszerzett szakértői vélemény amellelt, hogy valóban megadta a korrózió tudományos fogalmát, nem tett olyan megállapítást, hogy a perbeli konzervdobozok esetében is ebben az értelemben következett volna be a korrózió. Helyesen mutattak rá az eljáró bíróságok, hogy a beszerzett szakvélemény a korrózió általános fogalma mellett pontos és érthető magyarázatát adta a korrózió folyamatának a perrel érintett konzervdobozok esetében is. Ezt a folyamatleírást és annak következményeit a szakértői vélemény 5. oldala tartalmazza. Abból egyértelműen megállapítható, hogy a perbeli esetben a fém (a perbeli fehérbádóg esetén a vas) vizes oldat jelenlétében oxidálódott, és a vas oxidációs folyamatát követően nem kizárható módon szulfidcsapadék is képződhetett.

Mindebből következően a perbeli konzervdobozokban bekövetkező korrózió a perbeli kizárási ok – felperes által hivatkozott – szűkebb értelmezésének is megfelel, azaz a hétköznapi értelemben vett oxidáció, „rozsdásodás” következett be. Tekintve, hogy a kizárási ok akkor áll fenn, ha a kár ezzel, azaz a korrózióval összefüggésben következik be, annak már nincs jelentősége, hogy a szakvéleményben érthetően leírt, és a felperes által hivatkozott szűkebb értelemben vett korróziós folyamatot követően esetleg szulfidcsapadék is képződött.

A kifejtettek alapján a Kúria megítélése szerint tehát a konkrét esetben a kár korrózióval összefüggésben következett be az ÁSZF1. 14.1. j) pontjában foglaltak szerint, az ott nevesített korrózióknak akár a felperes által hivatkozott „szűkebb”, akár annak „tágabb” fogalma szerinti értelmezése mellett is. Ezért ebben a körben a szerződés felülvizsgálati kérelemben hivatkozott értelmezésének a jogvita eldöntése során nem is volt jelentősége, mert a kizárási ok a korrózió felperes által hivatkozott „szűkebb” értelmezése szerint is bekövetkezett.

Megjegyzni ugyanakkor a Kúria, hogy a fentiekől függetlenül egyetértett a jogerős ítélet azon megállapításával is, hogy a perbeli esetben a szerződés valós tartalmának meghatározása során a rPtk. 207. § (1) bekezdésének megfelelően kiemelt jelentőséget kellett tulajdonítani a perbeli szerződés azon körülményének, hogy a felperes maga professzionális, konzervdobozok gyártásával foglalkozó gazdasági társaság. Ezért nem hivatkozhat alappal arra, hogy a kizárási ok alatt csak a korrózió szűkebb értelmét vehette figyelembe. Egyetértett a Kúria az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtett azon állásponttal, hogy professzionális gazdálkodó szervezetek között létrejött szerződés értelmezésénél a „szavak általánosan elfogadott jelentése” a szakmai nyelvben elfogadott jelentés akkor, ha az egyébként eltér az általános nyelvhasználatától. Emiatt a felperes felülvizsgálati kérelmében a rPtk. 207. § (1) bekezdésének a megsértését alaptalanul állította, a kifejtettek szerint a rPtk. 207. § (2) bekezdését pedig nem kellett emiatt alkalmazni.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság a jogerős ítéletben a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, a rPtk. további anyagi jogi rendelkezéseinek [536. § (1) bekezdés és 559. § (1) bekezdés] a megsértése nélkül jutott

arra a következtetésre, hogy a kizárási ok megvalósulása miatt az alperes nem köteles biztosítási szolgáltatást teljesíteni a felperesnek.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Gfv.III.30.101/2023/6. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

2024/I/2

Tárgyszavak

sérelemdíj, jelentéktelen (bagatell) sérelem, ingatlan, forgalmi értékcsökkenés

A személyiségi jogi jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj megítélése; a körülmények bírói mérlegelése adott esetben azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére. Jelentéktelen (bagatell) sérelem esetén sérelemdíj alkalmazása nem indokolt.

Ptk. 2:52. §, 5:23. §, 6:519. §, rPp. 206. § (1) bek.

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

A felperesek tulajdonában levő ingatlan a belváros forgalmas, frekventált részén helyezkedik el, ahhoz egy belső udvar is tartozik, ahova korábban semmilyen belátás nem nyílt, a kilátást pedig semmilyen épület nem akadályozta. A szomszédos, az alperes tulajdonát képező ingatlanon korábban épület nem állt, az parkolóként funkcionált. Az alperes 2016 februárjában a 2010-ben kibocsátott építési engedély alapján a parkoló helyén egy 80 lakásos társasház kivitelezésébe kezdett. A szerkezetkész kivitelezés 2017 elején valósult meg, ezt követően a belső munkálatok folytak. Az építkezés során a felperesek ingatlanán a korábbiakhoz képest mind a zajhatás, mind a porkoncentráció jelentősen megnövekedett. Az építkezéssel a telekhatártól 5 méterre egy legalább 10-14 méter magasságú, 3 épületszárnyból álló, földszint + 2 emelet + tetőtér beépítéses épületegyüttes létesült. A társasházi lakásokból három ablakból erőteljes rálátás, további három ablakból részleges rálátás nyílik a felperesek ingatlanára. Az alperes által felépített épület a korábbi zavartalan kilátást a felperesek ingatlanáról csökkentti, és az épület nyugati homlokzatát árnyékolja. Az alperes 2020 őszén a két ingatlan közé zöld hálóval borított, fémszerkezetű, belátást gátló paravánfalat húzott fel, majd azt szélesítette, amellyel a felperesek ingatlanára történő belátást kiküszöbölte.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

A felperesek keresetükben személyenként 2.000.000 forint sérelemdíj, valamint egyetemlegesen 24.000.000 forint kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Állították, hogy az alperes a szomszédban folytatott építkezéssel az élethez, a testi épséghez, a személyi szabadsághoz és a magánlakás sérthetlenségéhez való személyiségi jogukat megsértette, az építkezéssel együtt járó zavaró hatások és a megnövekedett porkoncentráció miatt nem tudtak megfelelően pihenni. A kártérítési igényüket arra alapították, hogy a kilátás elvonása, az intimitás elvesztése és a benapozottság csökkenése miatt az ingatlanuk forgalmi értéke 22.000.000 forinttal csökkent, és az építkezés következtében épületkárok keletkeztek, amelyek kijavítási költsége 2.000.000 forint.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet és a másodfokú részítélet

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 1.410.000 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A sérelemdíj megfizetése iránti keresetnek a Ptk. 2:52. §-a alapján történt – elbírálásakor figyelemmel volt a perben kirendelt igazságügyi orvos szakértő szakvéleményére, amely szerint az I. rendű felperes porallergiája és pszichés betegsége, valamint a II. rendű felperes porallergiája az építkezés idején kis mértékben, átmeneti jelleggel súlyosbodott, míg a számos, sorsszerű megbetegedésben szenvedő III. rendű felperes esetén az építkezés következtében átmeneti jellegű egészségkárosodás sem keletkezett. Ezt úgy értékelte, hogy a felperesek részéről nem merült fel olyan nem vagyoni hátrány, amely az alperes sérelemdíjban való marasztalását indokolná. Utalt azonban arra is, hogy az építkezés kapcsán az alperes felróhatóságát megalapozó körülmény sem merült fel. E körben felhívta a Ptk. 5:23. §-át és 6:519. §-át, egyben hivatkozott arra, hogy a szükségtelen zavarás és a felróhatóság kérdését együttesen kellett vizsgálni. A felek nyilatkozatai és a tanúvallomások alapján pedig arra a következtetésre jutott, hogy az alperes az építkezés során az azzal szokásosan együtt járó zaj- és porhatásnál nagyobb sérelmet nem idézett elő. Mindezekre figyelemmel a sérelemdíj megfizetése iránti keresetet elutasította.

A kártérítési igény esetében tekintettel volt arra, hogy a tanúvallomások alátámasztották a felpereseknek azt a tényállítást, amely szerint a falak megrepedtek, és több helyen sérültek. Bizonyítatlannak találta ugyanakkor azt az állítást, hogy az építkezés következtében az ingatlanon található kerítés beomlott. Az okozati összefüggés vizsgálatakor jelentőséget tulajdonított annak, hogy a perben kirendelt igazságügyi építész szakértő aggálymentesnek tekintett szakvéleménye szerint a megfelelő állapotfelmérés hiányában az építkezés és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggést szakértői módszerekkel kétséget kizáróan megállapítani nem lehetett. Ennek bizonyítására a tanúvallomásokat és az okiratokat sem tartotta alkalmasnak. Figyelembe vette továbbá, hogy a szakvélemény szerint a felperesek ingatlanán található pince vizesedése nem volt okozati összefüggésbe hozható a kivitelezéssel. Emiatt az épületkárok megtérítése iránti kereset elutasításáról rendelkezett.

Az ingatlan forgalmi értékének csökkenésére hivatkozással érvényesített kártérítési igény megalapozottságának vizsgálatakor figyelemmel volt a Ptk. 5:23. §-ára és a szomszédjogi perekben kialakult bírói gyakorlatra. Abból indult ki, hogy a felperesek az építkezés előtt a városi környezet ellenére egy viszonylag védett udvarral rendelkező, családi házas jellegű ingatlant laktak. Azt is kiemelte, hogy bár az alperes megfelelően bizonyította: a gazdasági érdekének érvényesítése során a szomszédok érdekeire is tekintettel volt, ez önmagában nem zárta ki a zavarás szükségtelenségét. Ehhez képest az alperesnek azt a magatartását, hogy egy olyan épületet létesített, amelyről közvetlen belátás nyílt a felperesek ingatlanának zárt udvarára, alkalmasnak tartotta a szükségtelen zavarás megvalósítására.

Ezzel szemben nem minősítette szükségtelen zavarásnak azt, a felperesek által ugyancsak sérelmezett körülményt, hogy a zajhatás és a forgalom megnövekedett. A benapozottság csökkenésének tényét a szakvélemény alapján ugyan megállapította, de elfogadta a szakértőknek azt a következtetését, hogy az ingatlan nyílászáróinak elhelyezkedésére, valamint a benapozás irányára és mértékére tekintettel mindez forgalmi értékcsökkenésben megnyilvánuló hátránnyal nem járt.

A szakértői bizonyítás eredménye alapján megállapította, hogy a kilátás elvonása 1,4%-kal, míg az intimitásvesztés 7,2%-kal csökkentette az ingatlan forgalmi értékét. Figyelemmel volt azonban arra is, hogy az alperes a szakvélemény előterjesztése után egy belátást gátló falat létesített, majd azt kiszélesítette, és ezzel az intimitásvesztést teljes mértékben kiküszöbölte. Ezt úgy tekintette, mintha az alperes a kárt megtérítette volna, és hangsúlyozta, hogy a kár mértékének meghatározásakor kizárólag az ítélethozatalkor fennálló állapotot értékelhette. Utalt a szakértőknek arra a megállapítására is, hogy a fal esztétikai értékcsökkenést nem eredményez, az a környezetbe illeszkedik, és további kilátást nem von el. Noha alaposnak találta a felpereseknek azt a hivatkozását, hogy a szóban forgó megoldás nem végleges, de

álláspontja szerint a fal megrongálódása vagy leszerelése esetén előálló további intimitásvesztés egy újabb per tárgya lehet.

A fentiekre figyelemmel kizárólag a kilátás elvonásából eredő, 1.410.000 forint összegű forgalmi értékcsökkenést tartotta megállapíthatónak, és ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett – a keresetet részben elutasító – rendelkezését részben megváltoztatta, és az alperes által a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak fizetendő összeget 10.100.000 forintra felemelte. Az ingatlan forgalmi értékcsökkenésére alapított kártérítés megfizetésére irányuló keresetet az ezen felüli részében elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek személyenként 2.000.000 forint sérelemdíjat. Az elsőfokú bíróság ítéletét az épületkárok kijavítási költségének megfizetésére irányuló keresetet elbíráló részében – a perköltségre is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból mellőzte annak a megállapítását, hogy a benapozottság elvesztése forgalmi értékcsökkenést a felperesek ingatlanán nem eredményez, a belátást gátló fal a környezetbe illeszkedik, és esztétikai hátrányt nem jelent. A tényállást kiegészítette – egyebek mellett – azzal, hogy a belátást gátló fal bármikor elbontható, nyomasztó hatású, a komfortérzetet tovább rontja, a kitekinthetőséget és a kert benapozottságát tovább csökkenti. A kiegészített tényállás szerint továbbá a felpereseket sérelem érte azzal összefüggésben, hogy a magánélethez, magánlakáshoz, lelki nyugalomhoz való személyiségi joguk sérült, és amiatt is, hogy a zaj és porkoncentráció következtében hátrányokat szenvedtek.

Nem értett egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felpereseket az építkezéssel összefüggésben nem érte olyan mértékű nem vagyoni sérelem, amely kompenzációt igényelne. Az egészségi állapot átmeneti rosszabbodását az I-II. rendű felperesek esetében az igazságügyi orvos szakértő szakvéleményével alátámasztottnak tekintette, ami álláspontja szerint az egészséghez való személyiségi jog sérelme miatt még abban az esetben is megalapozza a sérelemdíj iránti igényt, ha az építkezés befejeződésével az I-II. rendű felperesek egészségi állapota javult. Hivatkozása szerint a felpereseknek az egészségromlásán kívül el kellett viselniük az építkezéssel járó, reggeltől estig tartó, olyan mértékű zaj- és porterhelést, amely meghaladja azt a mértéket, amelyet kötelesek lettek volna eltűrni. Mivel pedig a nagy volumenű építkezés a felpereseket a nyugodt pihenésben zavarta, ezért a magánélethez, magánlakáshoz és lelki nyugalomhoz való személyiségi joguk sérelmét is megállapította. Ezeket, az építkezéssel járó jogsértésből eredő köztudomású hátrányokon túli további hátrányokat feltétlenül kompenzációt igénylő, nem bagatell sérelmeknek minősítette. Álláspontja szerint – az ítélethozatalkori értékviszonyokat figyelembe véve – felperesenként 2.000.000 forint volt az az összeg, amely alkalmas a nem vagyoni sérelem hozzávetőleges ellensúlyozására.

Utalt a szomszédjogi perekben követett bírói gyakorlatra, és kifejtette, hogy az ingatlan értékcsökkenésének meghatározása során a szakvéleményen kívül az egyéb bizonyítékokat: a tanúvallomásokat, a fényképfelvételeket és az okiratokat is értékelni kell. Rámutatott továbbá arra, hogy az intimitásvesztéssel, a benapozottság csökkenésével és a kilátás korlátozottságával kapcsolatos értékcsökkenés szakértői szempontból is szükségképpen tartalmaz szubjektív elemeket, ezért a bíróság a szakvéleményekhez nincs kötve, a kártérítés mértékét a bizonyítékok mérlegelésével, belátása szerint határozhatja meg.

Ennek megfelelően az intimitásvesztés bekövetkeztének megítéléséhez ugyan lényegesnek tartotta az igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő szakvéleményét, de annak nem tulajdonított kizárólagos szerepet. E szakvélemény alapján elfogadta, hogy a belátást gátló fal megépítése előtt az ingatlan forgalmi értéke az intimitásvesztés miatt 7,2%-kal csökkent. Azzal azonban – különös tekintettel a fényképfelvételekre – nem értett egyet, hogy a fal létesítése alkalmas volt az intimitásvesztésből eredő teljes kár kiküszöbölésére, de még a kár enyhítésére sem. Ezt azzal indokolta, hogy az említett megoldás egyrészt a kilátás lehetőségét tovább rontja, másrészt a kétséges esztétikájú, sem a felpereseknek, sem a társasház lakóinak nem egyértelműen előnyös fém szerkezet bármikor leszerelhető, és ezért ideiglenes megoldás, emellett rendszeres

karbantartást igényel, így további pereket generálhat. Megállapítása szerint az intimitásvesztés a felperesek udvarába, a lakóter ablakaiba történő belátás lehetőségével megvalósult, és ezzel a szükségtelen zavarással a szomszédjogi sérelem bekövetkezett, amely az ingatlan forgalmi értékcsökkenésében nyilvánul meg, annak megfizetésére pedig az alperest a belátást gátló fal szerepének figyelmen kívül hagyásával kell kötelezni.

Azzal sem értett egyet, hogy a kert árnyékolásával, benapozottsága jelentős csökkenésével nem éri kár a felpereseket. Hivatkozása szerint ugyanis az értékcsökkenésből eredő kár nem szűkíthető le kizárólag az ingatlan forgalmi értékének csökkenésére, és az ítélkezési gyakorlat szerint a kilátásvesztés, a beárnyékolás és a tájidegen (nyomasztó) létesítmény látványa olyan tényezők, amelyeket a kártérítés mértékének meghatározása során figyelembe kell venni. E körben értékelte, hogy a telekhatárhoz közel épült, négyszintes, három tömbből álló épület kilátást von el, és nyomasztólag is hat, a szakvéleményhez mellékelt fényképfelvételek szerint augusztusban 16 órakor már az egész kert árnyékban van, továbbá a tanúként kihallgatott építész „tervezői szakvéleményének” grafikái szerint az északi épülettömb a kertet a nyugati napfénytől elzárja. Éppen ezért megállapította, hogy mindez – a kilátás korlátozásából adódó értékcsökkenéshez hasonlóan – 1,4%-os értékcsökkenést eredményez.

Mindezek alapján rögzítette, hogy a felpereseknek az ingatlan 101.000.000 forint forgalmi értékéből kiindulva – a 7,2%-os intimitásvesztésből, 1,4%-os kilátáselvonásból és 1,4%-os benapozottságcsökkenésből eredő – 10% mértékű, 10.100.000 forint összegű káruk keletkezett, amelynek megtérítésére az alperes köteles. Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését ennek megfelelően részben megváltoztatta, és az alperest az utóbbi összeg tekintetében marasztalta. Az elsőfokú bíróság ítéletének az épületkárok javítási költségének megfizetésére irányuló keresetet elbíráló részében való hatályon kívül helyezését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a perben kirendelt igazságügyi építész szakértő szakvéleményére a szakértő kompetenciahiánya miatt nem alapíthatta volna az ítéletét.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A jogerős részítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a jogerős részítélet hatályon kívül helyezése mellett a kártérítést érintő rendelkezés tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, a sérelemdíjat érintő rendelkezés vonatkozásában a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a jogerős részítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Megsértett jogszabályhelyként a rPp. 177. § (1) bekezdését, 206. § (1) és (3) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szak. tv.) 3. § (1) bekezdését és a Ptk. 2:52. §-át jelölte meg. Állította, hogy a jogerős részítélet kizárólag olyan ténybeli és indokolásbeli hivatkozásokat tartalmaz, amelyeknek az intimitásvesztésből adódó értékcsökkenés miatti kártérítéshez semmi köze nincs. Lényegesnek tartotta, hogy a felek fellebbezéssel nem támadták, és a másodfokú bíróság sem változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletének azt, a szakvéleményeken nyugvó ténymegállapítását, amely szerint a belátást gátló paravánfalat tovább szélesítette, amellyel a belátást a felperesek ingatlanára kiküszöbölte. Ezzel szemben iratellenesnek és indokolás nélkülinek nevezte a másodfokú bíróság részéről annak megállapítását, hogy a fal nyomasztó hatású, a komfortérzetet tovább rontja. Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság a fényképfelvételek alapján bírálta felül a szakkérdésben véleményt nyilvánító szakértőket, a szakvélemények szerint ugyanis a belátási lehetőséget kiküszöbölő fal értékcsökkenést nem okoz. Az intimitásvesztés megítélése szempontjából a jogerős részítélet indokolásával szemben teljesen irrelevánsnak tartotta, hogy a belátást kiküszöbölő fal egyidejűleg gátolja-e a kilátást, már csak azért is, mert a kilátás elvonására tekintettel történt marasztalását fellebbezéssel nem támadta. Ugyancsak helytelen és okszerűtlen következtetésnek, és az adott kérdés kapcsán teljesen irrelevánsnak tekintette, hogy a fal a felpereseknek és a társasház lakóinak nem egyértelműen előnyös. A megoldás ideiglenes jellegét arra hivatkozással vitatta, hogy a szakértők a felépítmény rendeltetésszerű használatra való alkalmasságát, a tervezői cél funkcionális megvalósítását megállapították. Mindezek miatt hivatkozott

arra, hogy az intimitásvesztésből fakadó kártérítési felelőssége a kár hiányában nem áll fenn. Sérelmezte, hogy e körben a másodfokú bíróság a szakvéleményeket önkényesen mellőzte, holott azok nem voltak aggályosak, kiegészítésre nem szorultak, és új szakértő kirendelése sem volt indokolt. Hiányolta továbbá az erre vonatkozó indokolási kötelezettség teljesítését. Mindazonáltal előadta, hogy a felróhatóság hiányát bizonyította, és bár az elsőfokú bíróság ennek vizsgálatát a kár hiányára tekintettel indokoltan mellőzte, a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja miatt ennek értékelésétől nem tekinthetett volna el.

A benapozottság csökkenését illetően utalt arra, hogy a másodfokú bíróság az ezzel kapcsolatos tényállást a szakvélemények releváns megállapításaival szemben, a fényképfelvételekre hivatkozással nem változtathatta volna meg. Ezzel összefüggésben ugyancsak hivatkozott a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésére, az indokolási kötelezettség teljesítésének elmaradására; mint ahogy arra is, hogy a tényállás jogszerű megváltoztatása esetén a másodfokú bíróság nem mellőzhette volna a felelősség alóli kimentés vizsgálatát.

Érvelése szerint a jogerős részítélet a sérelemdíj tekintetében is iratellenes ténymegállapításokat és téves jogi következtetést tartalmaz. Kifejtette, hogy két, egymástól elkülönülő időtartam zavaró hatásait kellett volna értékelni: egyfelől az építkezés időszakát, amelynek sérelmei sérelemdíjjal kompenzálhatóak, másfelől a beruházást követő időszakot, annak tartós, a jövőben is zavaró hatásait. Ehhez képest hangsúlyozta, hogy az igazságügyi orvos szakértő szakvéleménye szerint az építkezés időszaka során beállt átmeneti egészségromlások teljes egészében megszűntek, s így a második időtartam alatt sérelemdíjat megalapozó káros hatás nem merülhet fel, ez az időszak legfeljebb az ingatlan forgalmi értékének csökkenése szempontjából vizsgálható. Okszerűtlennek és iratellenesnek tartotta azt a ténymegállapítást is, hogy a felpereseknek nem kellett számolniuk azzal, hogy a szomszédságukban társasház és mélygarázs épül. Hivatkozott egyúttal azokra a szakértői megállapításokra, amelyek álláspontja szerint a mélygarázs zavaró hanghatásait cáfolták. Hangsúlyozta, hogy a nem vagyoni sérelem bekövetkezése a sérelemdíj megítélésének feltétele. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a sérelemdíj mértékének meghatározásakor nem differenciált az egyes felperesek között, és döntését ebben a körben sem indokolta. Sérelmesnek tartotta, hogy a másodfokú bíróság a kimentés kérdésében való állásfoglalást e követelés esetében is mellőzte. Előadta továbbá, hogy az összecszerűségről való határozathozatal során a másodfokú bíróság egyáltalán nem vonta értékelési körébe a felperesek közrehatását, kirívóan rosszhiszemű eljárását. Ezt azzal indokolta, hogy a zavaró hatásokat a kivitelezés során jelentősen csökkentő, fényáteresztő és a zajvédő fal felépítését a felperesek részére felajánlotta, és folyamatosan kérte annak építésének engedélyezését, a felperesek azonban ezt a műszaki megoldást nem fogadták el. Álláspontja szerint a sérelemdíj iránti igény alapos érvényesítését ezért a felperesek saját felróható magatartása – legalábbis részben – kizárja. Arra is utalt, hogy a műszakilag szükséges zavaró hatások nem a teljes kivitelezési folyamatot jellemezték.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős részítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

A Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős részítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezése sérti a rPp. 177. § (1) bekezdését, 206. § (1) bekezdését és 221. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 2:52. § (1) és (2) bekezdését. A felperesek szomszédjogi jogsértésre hivatkozással, a Ptk. 5:23. §-a és 6:519. §-a alapján követeltek kártérítést az alperestől. A tulajdonukban álló ingatlan forgalmi értékének csökkenésével azonosított és a keresetben megtéríteni kért kár okaként a kilátás elvonását, az intimitásvesztést és a benapozottság csökkenését jelölték meg. E negatív behatások közül az elsőfokú bíróság kizárólag a kilátás elvonását találta megállapíthatónak, és kártérítésként az ennek következtében beállott forgalmi értékcsökkenés megtérítésére kötelezte az alperest. A felperesek által állított másik két zavaró hatás tekintetében a kereset elutasítását a kár hiányával indokolta. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a szükségtelen zavarással okozott intimitásvesztést és benapozottságcsökkenést, az ingatlan forgalmi értékének ebből eredő csökkenését is bizonyítottnak tekintette, és ezért az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva az alperest további kártérítés megfizetésére kötelezte. Minthogy az eltérő érdemi döntés oka a bizonyítás eredményének eltérő mérlegelése és arra tekintettel a tényállás részben eltérő megállapítása volt,

az ezzel összefüggő felülvizsgálati támadás megalapozottságának vizsgálatakor elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a másodfokú bíróság megsértette-e a bizonyításra vonatkozó, a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett eljárási szabályokat.

A szomszédjogi perekben követett bírói gyakorlat (Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.775/2008/6., Pfv.III.21.145/2009/15., Kúria Pfv.III.21.038/2018/11.) szerint intimitásvesztés mint a szükségtelen zavarás egyik lehetséges megnyilvánulása alatt az ingatlanba való rálátást vagy belátást kell érteni. A felperesek ehhez igazodó tényállítása az volt, hogy az alperes által a szomszédos ingatlanon felépített társasházból rálátás nyílik az ingatlanukra, amelynek forgalmi értéke ebből az okból is csökkent. Ezeknek, a kárnak mint a kártérítési felelősség szükségképpen feltételének fennállása szempontjából lényeges tényeknek a bizonyítása a felpereseket terhelte. Közülük az ingatlan forgalmi értékének, az abban bekövetkezett változásnak a meghatározása – a szakértő alkalmazásának a rPp. 177. § (1) bekezdésében írt okokból való indokoltságára tekintettel – szakértői bizonyítás útján volt lehetséges, míg a felperesek ingatlanára való rálátás, belátás egyéb módon is bizonyítható volt. Mindazonáltal az elsőfokú bíróság a perben kirendelt különböző szakterületű szakértők feladataként határozta meg mindkét kérdésben való véleménynyilvánítást: az egyesített szakvéleményben és annak kiegészítéseiben az igazságügyi építész szakértők a felperesek ingatlanára való belátás lehetőségét, az igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő pedig annak értékcsökkentő hatását vizsgálta. A szakvélemény szerint a társasházi lakások ablakaiból három ablakból erőteljes rálátás, további három ablakból pedig részleges rálátás nyílt a felperesek ingatlanára, és az ebből fakadó intimitásvesztés 7,2%-kal csökkentette az ingatlan forgalmi értékét. A szakértők ugyanakkor a szakvélemény kiegészítésekor azt a változást is értékelték, hogy az alperes a két ingatlan között paravánfalat létesített, és azt később kiszélesítette. Erre tekintettel az igazságügyi építész szakértők előbb – a helyszíni szemle mellett geodéziai drón igénybevételel végzett vizsgálat alapján, a mérési eredmények felhasználásával készített számítások eredményeként – azt véleményezték, hogy a paravánfal a beláthatóságot 91,83%-kal csökkentette, majd azt, hogy a kiegészített fal teljes egészében eltakarja a szomszédos épület korábban rálátást biztosító ablakait. Az igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő ezért az intimitásvesztés mint értékcsökkentő tényező megszűnését állapította meg. Az elsőfokú bíróság a tényállást ennek figyelembevételével állapította meg, és vonta le azt a jogi következtetést, hogy a felpereseknek az alperes által megtérítendő kára nem volt.

A másodfokú bíróság viszont amellet, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az említett körben nem módosította, és nem mellőzte a belátás kiküszöbölésével kapcsolatos ténymegállapítást, a rPp. 253. § (3) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörének gyakorlása során a bizonyítékokat nem a rPp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően mérlegelte. A bizonyítás eredménye alapján ugyanis okszerűen nem volt levonható az a következtetés, hogy az intimitásvesztés a társasház ablakaiból való belátás lehetőségével megvalósult, és ezzel az ingatlan forgalmi értékcsökkenésben megnyilvánuló szomszédjogi sérelem bekövetkezett. Ezt lehetővé tevő, az – épületkárookra vonatkozó megállapítások kivételével – a másodfokú bíróság által is aggálymentesnek tekintett szakvéleménnyel szemben értékelhető bizonyíték nem volt. Noha a másodfokú bíróság példálózó jelleggel utalt a rendelkezésre álló fényképfelvételekre, mint olyan bizonyítékokra, amelyekre tekintettel az alperes által létesített paravánfalat az intimitásvesztésből eredő kár kiküszöbölésére, de még annak enyhítésére sem tartotta alkalmasnak; az e körben kifejtett indokokból kitűnően itt valójában a belátás, rálátás lehetőségétől független és a peradatok által alá nem támasztott körülményeknek tulajdonított jelentőséget. Azt, hogy a fal a kilátás lehetőségét tovább rontja, sem a szakvélemény, sem önmagukban a fényképfelvételek nem igazolták. Emellett a felperesek a kilátásvesztésre külön kártérítési követelést alapítottak, amelyet az elsőfokú bíróság megalapozottnak talált, és a keresetnek e részében helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezést fellebbezéssel az alperes sem támadta. Az intimitásvesztés megállapítására a falnak a másodfokú bíróság által kétségesnek minősített esztétikai megjelenése sem adhatott okot. Azon túlmenően, hogy az ebből származó esetleges zavaró hatás a kereset ténybeli alapjaként megjelölt belátás, rálátás lehetőségével nem azonosítható, az igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő esztétikai hátrányra visszavezethető forgalmi értékcsökkenést nem állapított meg. Azt pedig, hogy az alkalmazott műszaki megoldás csupán ideiglenes jellegű, cáfolta az igazságügyi építész szakértőnek az a megállapítása, hogy a paravánfalnak komoly acél tartószerkezete van, és a funkciójának megfelel, vagyis a felperesek ingatlanára való belátást megakadályozza. Ennek nem mond ellent a szakértő által ugyancsak

véleményezett, a mindenkori tulajdonosokat terhelő rendszeres karbantartás szükségessége. Mindebből az következik, hogy a felperesek ingatlana forgalmi értékének csökkenése hiányában nincs olyan, az intimitásvesztésből eredő kár, amelynek megtérítésére az alperes a kereset szerint kötelezhető lenne. Az ettől eltérő érdemi döntést tartalmazó jogerős részítélet sérti a rPp. 206. § (1) bekezdését.

A benapozottság változásáról, annak forgalmi értékcsökkentő hatásáról a szakértők szintén véleményt nyilvánítottak. Az igazságügyi építész szakértő ezzel összefüggésben kétféle megközelítést alkalmazott: egyrészt az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) előírásainak való megfelelést értékelte, másrészt az ingatlan benapozottságának a napsütéses órák számát tartalmazó éves adatsor alapján történő vizsgálatát végezte el. A számítógépes modellezésen, geodéziai drón használatán alapuló és részletes számításokkal igazolt megállapítások szerint az épület lakóhelyiségeinek az OTÉK előírásai szerinti benapozottsága az építkezés előtt sem volt biztosított, és ezen a beruházás nem változtatott. Ehhez képest az éves adatsor értékelése alapján az igazságügyi építész szakértő azt rögzítette, hogy az épület nyugati homlokzatán lévő ablakot érő napsütötte órák száma 12,2%-kal csökkent, és ennek eredményeként az ingatlan éves energiafelhasználása 154 forinttal növekedett. Az igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő ezért a benapozottság csökkenéséből adódó forgalmi értékcsökkenést nem állapított meg. E tekintetben a szakértők az egyesített szakvéleményt a paravánfal létesítése után sem módosították. Az elsőfokú bíróság erre figyelemmel határozott a kereset szóban forgó részének elutasításáról. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a benapozottság csökkenését és az ingatlan forgalmi értékének arra visszavezethető, 1,4%-os mértékű csökkenését állapította meg. Ez a ténymegállapítása azonban a rPp. 177. § első bekezdésének, 206. § (1) bekezdésének és 221. § (1) bekezdésének megsértésén alapult. Anélkül ugyanis, hogy a szakvéleményt ebben a körben bármely okból aggályosnak, s ezáltal a bizonyításra alkalmatlannak minősítette volna, azt figyelmen kívül hagyva szakkérdésben foglalt állást. A benapozottság csökkenésének és annak az ingatlan forgalmi értékére gyakorolt hatásának meghatározása – a fentiek szerint – nem kétségesen olyan, a perben jelentős ténynek minősült, amelynek megállapításához a bíróság részéről hiányzó különleges szakértelemre volt szükség, és éppen ezért a rPp. 177. § (1) bekezdése szerint szakértő alkalmazását indokolta. A másodfokú bíróság a szakvélemény helyett a bizonyítékok közül – a szakvéleményhez mellékelte – fényképfelvételeket és a perben tanúként kihallgatott építész „tervezői szakvéleményének” grafikáit értékelte, és azokkal a benapozottságot bizonyítottnak tekintette. Ezek a bizonyítékok ugyanakkor a szakvéleménnyel nem voltak ellentétesek, s így annak aggályossá tételére nem voltak alkalmasak. A másodfokú bíróság annak, hogy a szakvélemény ellenére miért tartotta megállapíthatónak az ingatlan forgalmi értékének csökkenését, és annak mértékét miért a kilátásvesztésből adódó értékcsökkenés mértékével egyezően határozta meg, semmiféle indokát nem adta. Ezt meghaladóan tekintettel volt arra, hogy a szomszédos épület a kilátást elvonja, és nyomasztólag hat, holott e zavaró hatások teljes mértékben függetlenek a benapozottság csökkenésétől. Ennél fogva a jogerős részítélet ebben a részében a fentiekben hivatkozott eljárásjogi jogszabályhelyeket sérti.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a sérelemdíjjal kapcsolatban helyesen hangsúlyozta, hogy a kereset alapján két, egymástól elkülönülő időtartam zavaró hatásait kellett értékelni: egyfelől az építkezés időszakát, másfelől az építkezést követő időszakot, annak tartós, a jövőben is zavaró hatásait. Közülük ugyanis az előbbi időszak volt az, amellyel összefüggésben a felperesek a személyiségi jogaik alperes általi megsértését állították, és amelyre figyelemmel sérelemdíj megfizetése iránti igényt érvényesítettek. Mindhárom felperes hivatkozott arra, hogy az építkezés során a zaj- és porterhelés megnövekedett, és a nyugodt pihenésben az építkezés zavarta őket; az I-II. rendű felperesek előadták továbbá, hogy az egészségi állapotuk átmenetileg rosszabbodott. Habár az elsőfokú bíróság az utóbbi tényállítást a perben kirendelt igazságügyi orvos szakértő szakvéleményével bizonyítottnak tartotta, ezt úgy értékelte, hogy az alperes sérelemdíjban való marasztalására okot adó hátrány nem merült fel. Emellett a bizonyítékmérlegelés eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alperes az építkezés során az azzal szokásosan együtt járó zaj- és porhatásnál nagyobb sérelmet nem idézett elő. A másodfokú bíróság a jogerős részítéletének a sérelemdíj megfizetése iránti keresetnek helyt adó rendelkezését viszont azzal indokolta, hogy az I-II. rendű felperesek esetében az egészséghez való személyiségi joguk sérelme a sérelemdíj iránti igényt önmagában megalapozta, és valamennyi felperes magánélethez, magánlakáshoz és lelki nyugalomhoz való személyiségi joga sérült azáltal, hogy a nagy volumenű építkezés a nyugodt pihenésben zavarta őket. E sérelmeket feltétlenül

kompenzációt igénylő, nem bagatell sérelmeknek minősítette. Ezek a jogi következtetések azonban a következők miatt tévesek voltak.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság által megállapított személyiségi jogsértések megtörténtét nem vitatta, de kétségbe vonta a sérelemdíj alkalmazásának szükségességét, és az ahhoz kapcsolódó ténymegállapítások tekintetében hivatkozott a bizonyítékmérlegelés hibájára. Az állított anyagi jogszabálysértés vizsgálatakor abból kellett kiindulni, hogy a személyiségi jogi jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj megítélése; a körülmények bírói mérlegelése adott esetben azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére [Kúria Pfv.IV.21.764/2015/4. (BH 2016.241.)]. Jelentéktelen (bagatell) sérelem esetén sérelemdíj alkalmazása nem indokolt. Az adott esetben az alperes által folytatott építkezés mindhárom felperest egyaránt érintő, a jogerős részítéletben megjelölt személyiségi jogaik sérelmével járó zavaró hatása a zaj- és porkoncentráció jelentős megnövekedése volt. Ezt az utóbbi tényt az elsőfokú bíróság megállapította, de ítéletének – a másodfokú bíróság által e körben nem módosított – tényállásában azt is feltüntette, hogy a 2016 februárjában megkezdett építkezés munkanapokon 7 óra 30 perctől 16 óráig folyt, és a szerkezetkész kivitelezés 2017 elejéig megvalósult, az ezt követően végzett belső munkálatok nagymértékű zaj- és porhatással már nem jártak. E tények ismeretében, önmagában az ingatlanuk korábbi zavartalan használatában való átmeneti akadályozottságára figyelemmel a felperesek részéről olyan sérelem, amely az alperes sérelemdíj megfizetésére kötelezését indokolta volna, nem volt megállapítható. Ehhez képest az I. rendű felperes esetében a már korábban is fennállt porallergia és pszichés betegség, míg a II. rendű felperes esetében az allergia átmeneti jellegű, kismértékű súlyosbodása valóban nem minősült bagatell sérelemnek. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdésének utaló szabálya folytán alkalmazandó Ptk. 6:519. §-a szerint azonban a kimentés kérdésében a felróhatóság vizsgálata alapján kellett állást foglalni, amely a Ptk. 5:23. §-ára figyelemmel a zavarás szükségességének értékelését is megkövetelte. Ezt a vizsgálatot pedig az elsőfokú bíróság – a másodfokú bíróságtól eltérően – elvégezte, és annak során helyesen, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével, a felek előadásainak a tanúvallomásokkal való egybevetése alapján jutott arra a következtetésre, hogy az építkezés az azzal szokásosan együtt járó zaj- és porhatásnál nagyobb sérelmet nem idézett elő. Éppen ezért helytállóan állapította meg, hogy az alperest sérelemdíj-fizetési kötelezettség nem terhelte. Az ezzel ellentétes érdemi döntést tartalmazó jogerős részítélet a Ptk. 2:52. § (1) és (2) bekezdését sérti. (Emiatt a felperesek sértetti közrehatásával összefüggő felülvizsgálati hivatkozás vizsgálatára nem volt szükség.)

A Kúria a rPp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős részítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályon kívül helyezte, és ebben a részében az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.

Pfv. III.20.841/2022/6. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

2024/I/3

Tárgyszavak

joglemondás, ítélt dolog, kártérítési követelés

Egységes a bírói gyakorlat abban a körben, hogy a joglemondás csak annak időpontjában fennálló és fél által ismert követelésekre terjedhet ki, de nem szükséges ehhez az egyes igények tételes felsorolása (Kúria Mfv.I.10.688/2015., Mfv.X.10.090/2020.). A bírói gyakorlat szerint nincs akadálya annak, hogy a felek a jövőbeli kártérítési követelésekről lemondjanak.

rMt. 164.§ (1) bek., 174. § (1) bek., rPtk. 207. § (1) bek.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás

A felperes 2006. február 1-től már rokkantnyugdíjasként, részmunkaidős munkaviszonyban társasági tanácsadói munkakörben állt munkaviszonyban az alperesnél. A felperes 2008. szeptember 23-án hivatalos kiküldetési feladatok teljesítése közben a munkáltató tulajdonát képező személygépkocsi utasaként balesetet szenvedett. Az alperes a 2008. szeptember 23-án bekövetkezett balesetet üzemi balesetnek ismerte el. A balesetet követően, 2011. január 6-án kelt elsőfokú szakvélemény a felperes üzemi balesetből eredő egészségkárosodásának mértékét 25%-ban határozta meg, amelynek során rögzítette, hogy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatására rehabilitáció nélkül nem alkalmas, komplex rehabilitációja azonban nem javasolt.

A felperes és az alperes 2010. december 1-jén egyezségi megállapodást kötött, amely szerint a munkáltató megfizetett a munkavállalónak 3.988.037 forintot, amelyből 1.792.753 forint jövedelempótló kártérítés, 269.284 forint természetbeni juttatás, 1.926.000 forint hat havi munkabér (átlagkereset) volt. A 3. pont szerint az egyezségi megállapodás alapján kifizetett összeg munkaviszony körében elmaradt jövedelemre vonatkozik. A munkavállaló 2008. szeptember 23-ai baleset miatt további és teljes kártérítés követelését a munkáltató kötelező felelősségbiztosítójával, az beavatkozó1 biztosítóval szemben érvényesíti. A megállapodás 9. pontjában a felek megállapodtak abban, hogy a rögzített összegek kifizetése és teljesítése, valamint a további pontokban foglaltak teljesülése esetén a munkavállaló a jövőben a munkáltatóval szemben a 2008. szeptember 23-án történt balesettel összefüggésben semmiféle további követelést nem érvényesít.

A felperes részére az alperesi beavatkozó – a személygépkocsi kötelező felelősségbiztosítója – 200.000 forint jogcím nélküli kártérítést fizetett meg 2009. május 12-én. A felperes a beavatkozóval szemben előterjesztett keresete alapján a Fővárosi Ítéltábla a 2018. szeptember 18-án kelt határozat1 számú jogerős ítéletével az beavatkozó1 biztosítót 5.052.064 forint – 4.900.000 forint nem vagyoni kártérítés, 150.000 forint ételmezési, gyógyszer és segédeszközök költsége – kártérítés és kamatai megfizetésére kötelezte, ezt meghaladón a keresetet elutasította.

Az alperes a felperes munkaviszonyát a 2012. szeptember 28-án megszüntette. A felperes 2016. január 30-tól öregségi nyugdíjas.

A baleset következményeként elfogadható felperesi panaszokat az elszenvedett lágyrész műtétek utáni hegesedés és a bal combideg károsodása okozta zsibbadás, időnkénti combfájdalom és a bal comb izomsorvadása miatti csökkent alsóvégtagi terhelhetősége okozza. A perbeli baleset állapotrosszabbító hatása nem zárható ki. A felperes egészségi állapota egyrészt a 2007-ben megállapított és az akkor véleményezett betegségeinek jellegéből, másrészt az azóta eltelt idő alatt fokozott mozgásszervi elváltozásokból és a balesettel összefüggésbe hozható maradványtünetekből tevődik össze. A felperes közlekedési balesete során keletkezett sérüléseinek következményeként kialakult, és azzal okozati összefüggésbe hozható egészségkárosodás mértéke 28%, ami a 2. baleseti járadék fokozatba tartozik. A felperes rokkantsága túlnyomórészt nem üzemi baleseti eredetű. Állapotában jelentős javulás nem várható, kivéve egy sikeres térdprotézisműtét esetén. A baleset során elszenvedett sérülések, az azzal összefüggésbe hozható maradványtünetek és panaszok összességében 1/3 arányt képviselnek a megállapítható össz-szervezeti egészségkárosodásból. A felperesnél az okozati összefüggés a perbeli baleset és a deréktáji fájdalom között nem állapítható meg.

A 2010. december 1-jén aláírt megállapodást követően a felperes állapotában kismértékű rosszabbodás következett be, melyet 2013. november 11-én, majd 2015. október 29-én műtéti beavatkozás követett. Az állapotrosszabbodás pontos mértéke az átmeneti időszakokban nem határozható meg. A felperes a baleseti

táppénz időtartama szerinti kettő év lejártától, valamint a perbeli baleset következményei miatt változatlanul 2. baleseti járadék fokozatba tartozik.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

A felperes a Fővárosi Törvényszék hatályon kívül helyező végzését követően előterjesztett módosított keresetében 10.300.000 forint nem vagyoni kártérítés, ezen összeg 2008. szeptember 23-tól a kifizetésig számított késedelmi kamata, 8.078.000 forint automata váltós személygépkocsi vásárlás miatti költségtérítés, 524.916 forint havi járadék, 2008. április 30-tól 2.624.580 forint lejárt járadék, 2012. január hónapra, illetőleg 2012. október 1-től 2018. április 30-ig terjedő időre 26.444.631 forint munkaviszonyból származó jövedelem kiesés, 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időszakra 518.014 forint közlekedési többletköltség, 2008. szeptember 23-tól 2018. április 30-ig terjedő időre 200.640 forint parkolási többletköltség, 2008. április 23-tól 2018. április 30-ig 4.134.000 forint otthoni gondozás többletköltsége, 493.967 forint kertgondozás többletköltsége, valamint 624.504 forint gyógyszer-többletköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kérte annak megállapítását, hogy az orvosi alkalmassági vizsgálatokra való kötelezés módja jogellenes, továbbá az orvosi vélemények szabálytalanságának megállapítását. Álláspontja szerint az öregségi nyugdíjkorhatár elérésével továbbra is jogosult munkabérre. A nem vagyoni kártérítési igényét avval indokolta, hogy a perbeli baleset után gyermekeit nagyszülői tevékenységgel nem tudta segíteni és a munkabalesetéből eredő egészségi problémái akadályozták hivatása gyakorlásában. Az évek óta tartó állapot miatt az adószakértői szakmai ismeretei visszamaradtak, ezen túlmenően egészségi és testi épsége mellett sérült a személyiségi joga is. Álláspontja szerint a felek között létrejött megállapodás 6. pontját az alperes megszegte, továbbfoglalkoztatási kötelezettségének nem tett eleget és munkaviszonyát rendes felmondással megszüntette, ugyanakkor azt nem indokolta, ezért intézkedése jogellenes. Hivatkozott arra is, hogy az alperessel 2010. december 1-jén megkötött egyezségi megállapodást szóban és írásban is megtámadta. Érvelése szerint a megállapodás nem tartalmaz joglemondó nyilatkozatot, és tartalma alapján sem tekinthető joglemondásnak. A megállapodás intervalluma 2008. szeptember 23-tól 2011. március 23-ig terjedő időszakra szól, ezért a megállapodás 9. pontjában foglaltak is csak ezen időszakra vonatkoznak. Hangsúlyozta, hogy a munkaviszonyból eredő követeléséről, munkabérééről és továbbfoglalkoztatásának igényéről nem mondott le. A káronszerzés tilalma vonatkozásában előadta: a megállapodás megkötése előtt közölte a munkáltatóval milyen összegű kifizetésben részesült más biztosítóktól, ezen összegek a megállapodásban is rögzítésre kerültek.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a megismételt eljárás kizárólag az alperes és az alperesi beavatkozó által megfellebbezett, a másodfokú bíróság által hatályán kívül helyezett kereseti kérelmek tárgyában van folyamatban. Álláspontja szerint a felperes keresetmódosítása ténybelileg és jogilag megalapozatlan, elévült követelés. A felperes megállapítás iránti keresete nem felelt meg a rPp. 123. §-ában foglaltaknak, mert a felperesnek nincs sajátos jogvédelmi igénye, amely ennek előterjesztését lehetővé tenné. A munkaviszonyból származó elmaradt jövedelem tekintetében utalt arra, hogy a nyugdíjkorhatár betöltését követően a felperes fogalmilag sem lehet jogosult elmaradt jövedelem érvényesítésére. A nem vagyoni kártérítési igény felemelését alaptalannak tartotta. Utalt arra, hogy a 2010. július 20-án, valamint 2010. október 28-án történt személyes egyeztetést követően a felperes írásban közölte, célja az alperessel végleges peren kívüli megállapodás megkötése, míg az alperesi beavatkozóval szemben a per folytatása. A megállapodásban világosan rögzítésre került, hogy fizetési kötelezettsége 3.988.037 forint erejéig áll fenn avval, hogy a felperes lemond a balesettel összefüggésben álló további kártérítési igényéről. Vitatta, hogy a felperes a megállapodást többször sikeresen megtámadta volna, álláspontja szerint joghatályos megtámadási nyilatkozatot nem terjesztett elő és a perben való megtámadása nyilvánvalóan elkésett.

Az alperesi beavatkozó a kereset elutasítását és perköltsége megfizetését kérte. Arra hivatkozott, hogy a polgári perben a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igénye 4.900.000 forint összegben jogerősen elfogadásra és a biztosító által megtérítésre került, e jogcímen a felperes további keresete megalapozatlan. Álláspontja szerint az előterjesztett elszámolási vita nem tekinthető a megállapodás megtámadásának. A felperes nem terjesztett elő olyan nyilatkozatot, amely az egyezségi megállapodás megtámadásának minősülne.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

A Fővárosi Törvényszék ítéletével kötelezte az alperest 150.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg után 2008. szeptember 23-tól számított késedelmi kamata, 210.000 forint gyógyszer-többletköltség és ezen összeg után 2020. május 1. napjától számított késedelmi kamata megfizetésre. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság elsődlegesen megállapította, hogy a felperes 2020. február 7-én előterjesztett megállapítási keresetei elévültek, egyébként pedig annak törvényi konjunktív feltételei sem állnak fenn. Nem tekintette a felek közötti megállapodás megtámadásának a felek közötti levelezést, mert abban a felperes kifejezetten nem fogalmazott meg megtámadási nyilatkozatot. Utalt arra, hogy az egyezségi megállapodás megtámadására a felperes legelőször 2020. augusztus 19-én érkezett beadványában hivatkozott, amely azonban a törvényben meghatározott határidőn túli volt. Az elsőfokú bíróság részletesen rögzítette a felek közötti megállapodás előzményeit, annak egyes állomásait, és arra a következtetésre jutott, hogy a megállapodás 9. pontjában rögzített joglemondás 2008. szeptember 23-tól 2010. december 1-ig valamennyi igény vonatkozásában érvényes volt. Rögzítette, hogy a joglemondás a 2010. december 1. napját követő kárigényekre már nem terjedt ki, a felperes kizárólag az egyezség megkötésekor számára ismert körülmények figyelembevételével köthette meg az egyezséget, amely az azt követő állapotrosszabbodásra nem terjedt ki.

A felperes egészségi állapotának vizsgálatára a szakértők együttes személyes meghallgatásának sikertelensége okán a bíróság által kirendelt Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testülete (a továbbiakban: ETT) tagjai által végzendő személyes vizsgálaton a felperes egészségi állapotára hivatkozva nem jelent meg, ezért az ETT a felperes által csatolt orvosi dokumentumok alapján készítette el szakvéleményét. A szakértői vélemény megállapítása szerint a felperes baleseti egészségkárosodása a korábbi polgári peres eljárásban kirendelt szakértői vizsgálathoz képest kis mértékben romlott, az a korábbi 25%-os mértékhez képest jelenleg 28%-os mértékű. A felperes a 2. baleseti járadék fokozatba tartozik. A szakértői vélemény rögzítette, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása túlnyomórészt nem a balesetből eredően áll fenn, az összességében 1/3 arányban vehető figyelembe.

A törvényszék a munkaviszonyból származó jövedelemveszteség miatti kár tekintetében megállapította, hogy a felperesnek a 2012-től 2015. március 1-ig munkaviszonyból származó jövedelemveszteség miatti kár jogcímen előterjesztett követelése a polgári perben hozott ítélet folytán ítélt dolognak minősül, emellett 2016. január 30-tól öregségi nyugdíjas, így ezen időszakról kártérítési igénye nem megalapozott. A 2015. március 1-től 2016. január 30-ig terjedő időszak vonatkozásában rögzítette, hogy az alperes 2012. augusztus 14-én kelt felmondással 2012. szeptember 28-val szüntette meg a felperes munkaviszonyát, a felperes a keresetet a munkaviszony jogellenes megszüntetése iránt határidőben nem terjesztett elő, jelen perben azonban ezt a keresetindítási határidő túllépése miatt már nem tehette meg.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a parkolási költség tekintetében a felperes keresete a polgári perrel egymást fedő időszak vonatkozásában ítélt dolognak minősül, míg a közlekedési többletköltség iránti keresetet a korábbi elsőfokú ítélet jogerősen elutasította. A kertgondozás költsége iránti igénye körében az őt terhelő bizonyítás ellenére nem igazolta, hogy a balesetből eredő egészségkárosodása folytán segítségre szorul, ezért a bizonyíthatatlanság következménye őt terheli. Az automata váltós személygépkocsi vásárlásával kapcsolatos költség tekintetében rögzítette, hogy a felperes a 4.000.000 forint követelését 8.078.000 forintra felemelte, de az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedett részében ez a kereseti kérelem elutasításra került, ezért már nem érvényesíthető. A gyógyszer-többletköltségből a felperes 624.504 forintot érvényesített, a polgári bíróság 2008. szeptember 23-tól 2009. január 31. közötti időszakra 210.000 forint összegben alaposnak találta a felperesi kárigényt, e tekintetben a kereset részben alapos, a természetes kórokú és a balesetből eredő betegségei arányában, azaz 1/3-ad részben.

A nem vagyoni kártérítés tekintetében rögzítette, hogy a polgári bíróság ítéletében 25%-os balesetből eredő egészségkárosodásra ítélt meg nem vagyoni kártérítést. A felperes az ETT személyes vizsgálatán nem jelent meg, emiatt a bíróságnak csupán a szakvéleményben figyelembe vett időpont állt rendelkezésre, így az állapotrosszabbodás kezdő időpontjaként 2020 májusát állapította meg. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor ismét figyelembe vette a természetes kórokú és a baleseti eredetű egészségkárosodás arányát és ennek alapján a 3%-os állapotrosszabbodás miatt 150.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest. A baleseti járadék tekintetében rögzítette, hogy a felperes 2016. január 30-tól öregségi nyugdíjas, ezért ezen a jogcímen sem 2018. május 1-től, sem későbbi időponttól járadékigényt nem érvényesíthet. A közlekedési, parkolási, gondozási, valamint kertgondozási költség jogcíme vonatkozásában a járadékigény szintén alaptalan, a gyógyszerköltség vonatkozásában pedig azért alaptalan, mert a felperes nem bizonyította annak jogvesztő határidőben történő érvényesítését.

A felperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla az 1. Mf. 31.032/2023/9. számú ítéletével a közlekedési többletköltség tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a pert megszüntette. A nem vagyoni kártérítés tekintetében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és annak összegét 500.000 forintra felemelte, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes alaptalanul kifogásolta személyes meghallgatásának elmaradását, mert az a szükséges körben megtörtént. Az eljárás iratanyagához csatolásra került a polgári per iratanyaga, ahol a felperes nyilatkozott, és jelen munkaügyi perben is több alkalommal meghallgatásra került.

A felperes álláspontjával szemben az elsőfokú ítélet egyértelműen tartalmazza, hogy döntését az Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testületének szakvéleménye alapján hozta meg, mert az teljeskörűen megválaszolta a szakértői vélemények közötti ellentétet és aggálytalannak tekinthető. Az ítéltábla álláspontja szerint a szakértő kizárását a rPp. 178. § (1) bekezdése szabályozza, az abban foglaltak pedig a perbeli esetben nem álltak fenn.

A másodfokú bíróság érvelése szerint a felperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróságnak nem volt lehetősége a polgári perben hozott ítéletet res iudicataként figyelembe venni. A jelen munkaügyi per és a polgári per között mindösszesen a tényalap azonossága áll fenn, a felek és a jogalap azonossága azonban nem, mert a felperes a biztosítóval szemben a keresetét a Gfbt. 27. és 28. §-ára, a Ptk. 345. § (1) bekezdésére, valamint a 190/2004. (VI. 08.) Korm. rendeletre alapította, jelen per elbírálásánál azonban az Mt. az irányadó. Ettől függetlenül helyállónak ítélete azt a jogi érvelést, hogy egy káresemény történt, amelyből ugyanazok a károk származtak, így a kártérítés megállapításánál nyilvánvalóan figyelemmel kell lenni a már megtérült károkra.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a törvényszék helytállóan állapította meg, hogy az 518.014 forint közlekedési többletköltség tekintetében az ítélt dolog és az anyagi jogerőhatás folytán nincs lehetőség az elbírált jog vitássá tételére. Hangsúlyozta, hogy a Munkaügyi Bíróság ítéletével elutasította a felperes közlekedési többletköltség iránti keresetét. Az elutasító rendelkezés ellen csak a felperes terjesztett elő csatlakozó fellebbezést, amelyet a Fővárosi Törvényszék végzésével elutasított. Az automata váltós gépkocsi költsége kapcsán szintén nem volt megállapítható az ítélt dolog. A felperes a csatlakozó fellebbezése elutasítása folytán jogerőre emelkedett ítéleti rendelkezést követően más összegben terjesztette elő követelését és e tárgyban a 2020. február 7-i beadványához csatolta a 2019. április 2-án megvásárolt hibrid gépkocsi 8.078.000 forintos számláját. A korábban előterjesztett és jogerősen elutasított 4.000.000 forint automata váltós kárigénnyel szemben a tényalap azonossága csak részben állapítható meg, a baleset tekintetében igen, a kár keletkezése tekintetében azonban nem, ezért a másodfokú bíróság szerint e tekintetben sem állapítható meg a res iudicata.

A másodfokú bíróság egyetértett a törvényszékkal abban is, hogy a felperes megállapítási keresete nem felelt meg a rPp. 123. §-ában foglalt feltételeknek és azok határidőn túliak is voltak. Az ítéltábla ugyanakkor nem értett egyet az elsőfokú bíróság egyezség kapcsán kifejtett álláspontjával. Utalt arra, hogy a régi Mt. a kárigényről való joglemondást és annak egyezség keretében való rendezését nem tiltotta. A hatályon kívül helyező végzésben a másodfokú bíróság előírta, hogy a Ptk. 207. § (1) bekezdésére figyelemmel szükséges a bizonyítás lefolytatása, a felek megállapodáskori szándékának vizsgálata. E körben nem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy a felperes a biztosítóval szemben akkor a pert már megindította, amelyben érvényesítette kárigényeit. A megismételt eljárásban a felek újabb nyilatkozatokat tettek, amelyből egyértelműen megállapítható volt, hogy az egyezséggel teljeskörűen és véglegesen rendezték a közöttük fennálló vitás kérdéseket, amit az egyezség szövegén kívül tanú1 tanúvallomása, de a felperes személyes előadása, valamint a becsatolt levelezés is alátámasztott. Az ítéltábla álláspontja szerint a felek hosszas és kiterjedt tárgyalások, tényleges, a felperes által is befolyásolt alkufolyamat eredményeként kötötték meg az egyezséget, mellyel a felperes a jövőbeli igényeiről is lemondott. A felperes közölte a munkáltatóval a beavatkozó elleni perindítás tényét és azt, hogy minden további kártérítési igényét a biztosítóval szemben kívánja érvényesíteni. Személyes előadásában tett nyilatkozata – amely szerint „tényleg hülye voltam, de aláírtam” – kellően alátámasztotta, hogy tisztában volt a joglemondás mibenlétével és annak jelentésével is, az általa kért változtatásokért cserébe aláírta a megállapodást. Mindezek alapján a másodfokú bíróság álláspontja szerint megállapítható volt, hogy a felperes a beavatkozóval szembeni polgári perre is figyelemmel a jövőbeli igényéről is lemondott. A felperes a beavatkozóval szemben indított polgári perben végül 54.380.493 forint vagyoni és 5.000.000 forint nem vagyoni kárt érvényesített és ezen összegek után 2008. szeptember 23-tól számított kamatot. A felperes megalapozatlanul hivatkozott az EBH2004.1125 számú eseti döntésre, mert a perbeli esetben a felperes kifejezetten úgy kötötte az egyezségi megállapodást, hogy a beavatkozó elleni kárigény érvényesítéséről nem mondott le, azt a felek számításba vették az egyezség megkötésekor. A perbeli egyezség szövege és az azt megelőző levelezés, valamint a felperes és a tanú vallomása alapján egyértelműen megállapítható, hogy az egyezség megkötése során a felek figyelemmel voltak a felperes által a biztosító ellen indított perre, és az abban érvényesített követelésekre. Az egyezség megkötésekor ezek ismertek voltak, azt az egyezség 4. pontja kifejezetten tartalmazza.

Az alperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a felek megállapodása szerint a felperes egészségkárosodása mértékének megállapítása még folyamatban volt, annak bizonytalanságával tehát kalkuláltak. Mindezekből következően a felperes az egyezségben lemondott az alperessel szemben a balesetből eredő valamennyi kárigénye érvényesítéséről. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a megállapodás határidőben történő megtámadását és az azzal kapcsolatban, a határidőben történő keresetindítást nem igazolta. Helytálló az a következtetése is, hogy az elszámolási vita nem minősül megtámadásnak. Utalt arra, hogy az EBH2007.1689 számú döntése alapján a kárigény tekintetében kötött egyezség nem támadható

olyan körülményre vonatkozóan tévedés miatt, amelyet a felek az egyezség megkötésekor bizonytalannak tartottak.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a felperes a nem vagyoni kárigényében olyan körülményeket is érvényesíteni kívánt, amelyekre már nem volt mód. Ilyen volt a peres eljárás elhúzódása, amely nem az alperes felelőssége, továbbá a munkaviszony-megszüntetés jogellenessége, illetve a foglalkozás-egészségügyi vizsgálat jogellenessége, amellyel kapcsolatban a felperes a perindítási határidőt is elmulasztotta. Rámutatott arra, hogy az egyezségi megállapodás a felperes nem vagyoni kárigényére is kiterjedt, de ezen a jogcímen a polgári perben 4.900.000 forint jogerősen megállapításra került.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint jelen perben a felperes kizárólag az állapotrosszabbodással kapcsolatban érvényesíthetett igényt, mert az – a bírói gyakorlatra is figyelemmel – új kárigénynek minősült. A károsult rendkívüli állapotrosszabbodása ugyanis önálló kártérítési igényt alapoz meg akkor is, ha a jogerős bírósági ítélet korábban már ugyanezért a károkozásért a károkozót kártérítésben marasztalta. A felperesnél az egyezséget követően még három műtetre került sor a balesettel okozati összefüggésben. Az állapotrosszabbodást a szakértői vélemény alátámasztotta, ezért a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperest megillette a nem vagyoni kártérítés, de azt az elsőfokú bíróság túl alacsony mértékben határozta meg. Figyelemmel a későbbi műtétekre, a további mozgás beszűkülésre, az ezzel kapcsolatos életviteli nehézségekre, a felperes életkorára és a természetes, valamint baleseti eredetű betegségek egymásra hatására a másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét 500.000 forintra felemelte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereseti kérelemnek történő teljes helyt adását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára történő utasítását kérte. Harmadlagos felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára történő utasítására irányult, továbbá valamennyi kérelmében az alperes perköltségben történő marasztalását kérte.

A felperes eljárási jogszabálysértésként a rPp. 183. § (2) bekezdését, 164. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését és a 3. § (1) bekezdését hívta fel. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyezést követően megismételt elsőfokú eljárásban nem tett eleget az általa indítványozott bizonyítás lefolytatására vonatkozó kötelezettségeknek és emiatt iratellenesen, a tényekkel, a szakértői véleményekkel ellentétes, jogszabálysértő és megalapozatlan ítéletet hozott. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben foglaltak ellenére a rPp. 183. § (2) bekezdésének megsértésével a szakértők együttes meghallgatását elmulasztotta. Az ETT részére nem küldte meg az általa csatolt, a keresőképtelenségéről szóló igazolásokat és a balesetről készült fotókat, ezzel a hátrányára félrevezette a szakértői testületet. A tanúk meghallgatására vonatkozó indítványának az otthongondozás, kertgondozás, nem vagyoni kártérítés ügyében nem tett eleget, annak mellőzését a rPp. 221. § (1) bekezdésének megsértésével nem is indokolta. Álláspontja szerint a balesetből eredő folyamatos keresőképtelensége okán előállt keresetveszteségek kérdésében a bizonyítást a többször alátámasztott indítványa ellenére az elsőfokú bíróság nem folytatta le. A törvényszék a munkaköri alkalmatlansága kérdésében a foglalkozás-egészségügyi szakértői vizsgálatot – kérelme ellenére – beadványai elkésettségére hivatkozva mellőzte.

A joglemondó nyilatkozatával összefüggésben azt is panaszolta, hogy az elsőfokú bíróság jogellenesen tanúként hallgatta meg az alperes szerződést előkészítő igazgatóját, akitől elfogulatlan tanúvallomás nem volt elvárható, a szerződéskötés körülményeire vonatkozóan, ugyanakkor más tanú meghallgatására nem került sor. Tanúzt kizárólag a kifizetett összegről nyilatkoztatta, azonban az Mt. szerinti átlagkereset és a

bruttó alapbér különbözetéről, amely a megállapodás érvénytelenségét eredményezte, nem, ezért a bizonyítás sikertelensége a rPp. 3. § (3) bekezdése alapján az alperest terheli. A biztosító által megfizetett kártérítés összegét a törvényszék – a jogcím pontosítása nélkül – valamennyi kártérítési igénye esetén levonásba helyezte. Kifogásolta azt is, hogy másodfokú bíróság kifejezett utasítása ellenére az elsőfokú bíróság a gyógyszer költsége vonatkozásában nem folytatott le bizonyítást. Mivel a bizonyítás lefolytatása az eltelt négy év alatt több bíró közreműködésével sem történt meg, a tényállás sem került feltárára, ezért az első-, és a másodfokú bíróság döntése is megalapozatlan.

Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a keresetét nagyobb részt jogalap hiányában utasították el, egyrészt a 2010. december 1-én kötött megállapodásra, másrészt a beavatkozóval szemben, a polgári peres eljárásban hozott ítéletére hivatkozva. A támadott jogerős ítélet a megállapodással összefüggésben nem vette figyelembe, hogy a kereseti kérelme mely időtartamra tartalmaz kártérítési igényt. Álláspontja szerint az egyezségi megállapodás – amely egyébként is az Mt. előírásaival ellentétes és érvénytelen – az alperes általi megszegése miatt irreleváns a felperesi igény elbírálásakor. Az első- és másodfokú bíróság nem észlelte, hogy a megállapodás ellentétes a régi Mt.-nek a perbeli balesetkor hatályos előírásaival és azt sem, hogy a felperes 2010. december 1-jén még nem ismerhette a később, 2011. január 6-án megállapított baleseti maradandóság tényét és mértékét. A megállapodás időintervallumából következően az a baleseti táppénz és az Mt. szerinti átlagkereset közötti különbség, továbbá hathavi átlagkereset megtérítésére vonatkozott. Az eljáró bíró úgy ítélte meg, hogy a munkaviszonyban álló felperes az Mt. előírásaival ellentétben lemondott a munkabéréről és a jövőre vonatkozó kárigényéről annak ellenére, hogy a maradandó egészségkárosodásnak 2011. január 6-i megállapításáról még nem volt ismerete. A felperesi kereset elutasítására tehát nem azért került sor, mert a megállapodásban foglaltakat az alperes teljeskörűen teljesítette.

Hivatkozása szerint az alperes az átlagkeresetet a mai napig sem térítette meg, az erről történő lemondás az Mt. szabályaiba ütközően eleve, annak megtámadása nélkül is érvénytelen. Érvénytelen továbbá annak bizonyos pontjait „elírásnak” minősíteni, más pontjait figyelmen kívül hagyni, mert az eltérő időszakokra vonatkozó perbeli kereseti követeléseket egészében kell vizsgálni. Álláspontja szerint a megkötött egyezségben nem érvényesített kártérítést, de nem is mondott le teljes kárigényének megtérítéséről sem. Hangsúlyozta, hogy az egyezségi megállapodással lefedett időszak vége 2011. március 23. napja, a megállapodás 9. pontjában foglaltak ezen időszakra vonatkoznak, arra az esetre, ha alperes teljesíti a megállapodás összes pontját, amely azonban nem történt meg. Ráadásul a felek tudati állapota ebben az időszakban azt fogta át, hogy „valószínűsíthető a munkavállaló keresőképesseé válása”, azaz a megállapodás arra az esetre jött létre, hogy a felperes felépül, amely azonban nem történt meg. Az alperest a rMt. 174. § (1) bekezdése alapján teljes kártérítési felelősség terhelve, a rMt. 164. § (1) bekezdése szerint pedig a munkavállaló a munkabérre vonatkozó igényéről előre nem mondhat le. Mindezekből következően jogellenes a kereset azon indokon történő elutasítása, hogy a felek helyzetét az egyezségi megállapodás rendezte és azt az alperes megfelelően teljesítette.

Érvelése szerint nem eshet a hátrányára az a tény, hogy a két peres eljárás egyidejűleg zajlott, hiszen a kereset 2011. szeptember 16-án történt eredeti benyújtásakor közölte, hogy perli a gépjármű felelősség biztosítóját, és annak befejezéséig kéri a per felfüggesztését, melynek az eljáró bíróság alperesi indítványra nem tett eleget. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak a régi Mt. szerint azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes a perbeli munkabalesetben veszítette-e el keresőképesseéjét és nem azt, hogy az beavatkozó1 biztosítóval szemben folyamatban volt polgári peres eljárásban egy másik időszakra vonatkozó bizonyítással mit vett figyelembe a bíróság. A polgári peres eljárás során a balesetet közlekedési és nem munkabalesetként kezelték és a BH2001.26. számú döntésében foglaltakat figyelmen kívül hagyva nem a rMt. kártérítési szabályai szerint jártak el.

A felperes a nem vagyoni kártérítés összegét a jogerős ítéletben megállapított 500.000 forintról 10.300.000 forintra és ezen összeg 2008. szeptember 23-tól számított késedelmi kamatára kérte felemelni. Álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítésként megítélt összeg kizárólag a nem vagyoni kártérítés jogcímén megfizetett összeggel csökkenthető, amit a kárigénye megjelölésekor már levonásba helyezett. Az alperes a munkabaleset tényét ugyan elismerte, azonban a régi Mt-ben foglalt kötelezettségét elmulasztotta, a 15 napos határidőn belül nem hívta fel kárigénye előterjesztésére.

Álláspontja szerint a gyógyszer-többletköltség jogcímén 624.504 forint megfizetése iránti igényét a perben becsatolt számlákkal és az igazságügyi orvos szakértői véleménnyel tételesen bizonyította. Az elsőfokú ítéletben e jogcímen megítélt 210.000 forintot meghaladóan a másodfokú bíróság fellebbezése ellenére nem indokolta a 2020. május 1-től figyelembe vett időszakot, amely sérti a rPp. 221. § (1) bekezdését. Az elsőfokú bíróság tévesen vette figyelembe az beavatkozó1 perben 2008. szeptember 23. és 2009. január 31. közötti időszakra megállapított és megfizetett 100.000 forint gyógyszer- és segédeszköz-költségét e jogcímen és a nem vagyoni kár jogcíme körében is, ugyanis az összeg abban a perben benyújtott számlák alapján került meghatározásra. A Fővárosi Ítéltábla jogszabálysértően hagyta helyben a gyógyszer-költsége elutasításáról rendelkező elsőfokú ítéletet is, mert nem derül ki, hogy azt miből, hogyan, milyen időszakra állapította meg. E körben bizonyítási eljárást sem folytatott le.

A felperes kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet nem tartalmaz indokolást arra sem, hogy a kirendelt – név1 féle – igazságügyi orvos szakértő testi vizsgálaton alapuló szakvéleményét miért nem vette figyelembe, ezzel megsértette a rPp. 221. § (1) bekezdését. A törvényszék ítéletének indokolásában – a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésével szemben – csupán a 25%-ot meghaladó állapotrosszabbodás mértékét és csak az ETT szakvéleményében foglalt időponttól vette figyelembe, annak ellenére, hogy a polgári perben eltérő jogszabályok alapján más időszakra és más bizonyított állapotra nézve született ítélet. Álláspontja szerint az állapotrosszabbodás viszonyítási dátuma a baleset napja, és a megállapodás aláírásának időpontja, illetve a maradandóság megállapításának 2011. január 6-ai dátuma lehet.

Az elsőfokú bíróság tévesen vizsgálta csupán a polgári pert követő állapotrosszabbodásának mértékét, mert erre vonatkozóan a másodfokú bíróság végzése semmilyen utalást nem tartalmaz. Vitatta az ETT szakvéleményében foglalt azon megállapítást, amely szerint az össz-szervezeti munkaképesség-csökkenésén belül baleseti eredetű munkaképesség-csökkenése 1/3-ad részben állapítható meg. Az ETT szakvéleménye szerint össz-szervezeti egészségkárosodása 63%, a 2008. szeptember 23-án elszenvedett közlekedési baleset során létrejött egészségkárosodásának mértéke 28%, vagyis mindez álláspontja szerint 44,44%-ot jelent, nem 1/3-ad részt. Az arányosítás egyébként is elfogadhatatlan, hiszen a kártérítés szempontjából kifejezetten annak van jelentősége, hogy a felperes a természetes kórokú megbetegedésével rész munkaidőben, de jövedelmet tudott szerezni, a perbeli baleset következtében pedig a még meglévő keresőképességét veszítette el. E körben utalt az EBH2008.1801. számú eseti döntésére.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében azt is panaszolta, hogy az ETT szakvéleményében foglaltak ellenére az eljáró bíróságok az automata váltós személygépkocsi megvásárlásának 8.087.000 forint költsége iránti igényét is elutasították, e körben a rMt. 177. § (1) bekezdésének megsértésére és a BH2007.424. számú döntésre hivatkozott. Állította, hogy súlyos mozgáskorlátozottsága a perbeli baleset következménye, korábbi egészségi állapotában képes volt a munkavégzésre. Az elmaradt jövedelem iránti keresete körében az eljáró elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a 2012. január hónapban elvégzett combműtétet, amelyre a 2 év leteltére figyelemmel már nem részesült baleseti táppénzben, a beavatkozótól megkapott kártérítés pedig az eltérő jogcímenre figyelemmel nem volt figyelembe vehető. Kifogásolta továbbá az egyéb jogcímenen – kertgondozás, közlekedési-és parkolási költség, otthoni gondozás költsége és elmaradt jövedelem – előterjesztett kereseti kérelme elutasítását.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását, valamint a felperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felülmérlegelésnek nincs helye, így nem állapítható meg jogszabálysértés akkor, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja. A felperes a jelen felülvizsgálati eljárásra, annak rendeltetésével ellentétesen rendes perorvoslatként tekint, mivel gyakorlatilag a fellebbezési kérelmét megismételve, azzal lényegében azonos, szinte szó szerint megegyező felülvizsgálati kérelmet terjeszt elő, amelyben túlnyomórészt az elsőfokú ítélet megállapításait vitatja. A felülvizsgálati eljárás tárgya ugyanakkor a rPp. 270. § (2) bekezdése alapján a jogerős ítélet, amely a felülvizsgálati kérelemmel támadható.

Az alperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az ítélt dolognak minősülő kereseti követelések körében a pert meg kell szüntetni, valamint arra is helytállóan mutatott rá, hogy a polgári perben kifizetett kártérítés összegét a jelen eljárásban figyelembe kell venni. A felperes közlekedési többletköltség iránti igénye is az elsőfokú bíróság által elutasított kárigényekkel együtt ítélt dolognak minősül. Az alperes egyetértett a másodfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy a felek az általuk megkötött megállapodásban teljeskörűen rendezték a felperes balesettel kapcsolatos igényét és konkrétan rögzítették, hogy a felperesnek alperessel szemben e vonatkozásban semmiféle további követelése nincs. A nem vagyoni kártérítéssel összefüggésben rámutatott arra, hogy a felperes olyan felülvizsgálati érvelést nem terjesztett elő, amellyel a jogerős ítélet e megállapítását támadná. Rámutatott arra is, hogy a jogerős ítélet által megállapított nem vagyoni kártérítés mértékének növelésére a jelen eljárásban nincs lehetőség. A bírói gyakorlat szerint csak súlyos állapotrosszabbodás és a balesettel összefüggő egészségkárosodáshoz kapcsolódó lényeges körülményekben bekövetkező változás indokolhatja a további nem vagyoni kártérítés megállapítását. E körben kiemelte a Kúria Kf.45.088/2021/6. és a Kf.39.648/2020/7. számú ítéletét.

A munkaviszonyból származó elmaradt jövedelem a jogerős ítélet helytálló álláspontja szerint ítélt dolognak minősül, a munkaviszony megszüntetéséből eredő felperesi igény pedig elévült. Utalt arra, hogy a nyugdíjkorhatár betöltését követően a felperes fogalmilag sem lehet jogosult a munkaviszonyból származó elmaradt jövedelmének érvényesítésére. Az otthoni gondozás többletköltsége szintén res iudicata-nak minősül, mert a beavatkozóval szemben folytatott perben az eljáró bíróság azt jogerősen elutasította. A felperes nem bizonyította, sőt nem is valószínűsítette a járadékigényének jogvesztő határidőben történő érvényesítését, továbbá sorsszerű betegségei egyébként sem választhatóak külön a baleset következményeitől.

Az alperesi beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

Az irányadó tényállás alapján az nem vitatható a perben, hogy a felperes az alperesnél fennállt munkaviszonya alatt, kiküldetési feladatok ellátása közben az alperes tulajdonát képező gépjárműben közlekedési balesetet szenvedett, ezért az alperesnek a rMt. 174. § (1) bekezdése alapján fennáll a kártérítési felelőssége. A kártérítés összegszerűsége tekintetében a lényeges peradat az, hogy a peres felek – a megelőző egyeztetéseket követően – 2010. december 1-én megállapodást kötöttek, amelyben az alperes 3.988.037 forint – 1.792.753 forint jövedelempótló kártérítés, 269.284 forint természetbeni juttatás és 1.926.000 forint hat havi munkabér – megfizetését vállalta. A megállapodás 9. pontjában a felperes kijelentette, hogy a balesettel összefüggésben az alperessel szemben semmiféle további követelést nem érvényesít. A felek közötti egyezség tartalmazta azt is, hogy a felperes a balesettel összefüggő további és teljes kártérítési igényét az alperes felelősségbiztosítójával, vagyis a beavatkozó

biztosítóval szemben érvényesíti. Az alperes a megállapodásban foglaltak szerint 3.988.037 forintot kifizetett a felperesnek.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az alperessel kötött megállapodása az Mt. 164. § (1) bekezdésébe ütközése folytán semmis. A felek ugyanis nem munkabér, hanem kártérítés fizetésében állapodtak meg, a felperes az okiratban nem az őt megillető munkaberről, hanem jövőbeli kártérítési igényéről mondott le, amely nem ütközött jogszabályba, melyet a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül állapított meg.

A felülvizsgálati kérelem megsértett jogszabály megjelölése nélkül hivatkozott arra is, hogy az alperessel kötött megállapodás érvényességét határidőben megtámadta, ezért a Kúria e kérdésben nem vizsgálta az előadott érvelést. Erre vonatkozó előadást a felperes csupán a 2011. szeptember 16-án megindított perben tett, így a hat hónapos jogvesztő határidő elmulasztása a megállapodás 2010. december 1-ei időpontjához képest nyilvánvaló.

A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes 2010. december 1-jén a kártérítési igénye tudatában írta alá a megállapodást. Ennek ténye kiténik magából a felülvizsgálati kérelemből is, és a megállapodás 3. pontja is arra utalt, hogy a felperes a 2008. szeptember 23-i balesete miatt további és teljes kártérítési követelését a munkáltató kötelező felelősségbiztosítójával, a beavatkozó biztosítóval szemben érvényesíti. Ennek megfelelően a felperes a beavatkozó biztosítóval szemben már 2009-ben, tehát az alperessel kötött megállapodás aláírása előtt peres eljárást kezdeményezett, amelynek eredményeként nem vagyoni kártérítés, élelmezési többletköltség, gyógyszer és segédeszközök költsége címén a bíróság jogerősen a biztosítót marasztalta. Ennek megfelelően a beavatkozó 2018. november 26-án – a 2009. május 12-én megfizetett 200.000 forint meghaladóan – 4.798.737 forintot megfizetett a felperesnek.

Egységes a bírói gyakorlat abban a körben, hogy a joglemondás csak annak időpontjában fennálló és fél által ismert követelésekre terjedhet ki, de nem szükséges ehhez az egyes igények tételes felsorolása (Kúria Mfv.I.10.688/2015., Mfv.X.10.090/2020.). A bírói gyakorlat szerint nincs akadálya annak, hogy a felek a jövőbeli kártérítési követelésekről lemondjanak. A felperes az adott időpontban ismeretében volt annak a körülménynek, hogy az alperes a munkaviszony fennállta alatt nem tett eleget teljes mértékben kártérítés-fizetési kötelezettségének, ennek ellenére tett olyan nyilatkozatot, hogy a munkáltatóval szemben nem kíván igényt érvényesíteni. A balesettel összefüggésben fennálló teljes kártérítési igényét – a megállapodásban foglaltak szerint - részben a munkáltatóval történt megállapodás alapján, részben a biztosítóval szemben indított perben kívánta érvényesíteni és ezt követően ennek megfelelően is járt el.

A felperes érvelésével szemben nem volt jelentősége annak sem, hogy az alperes a törvényben foglalt 15 napos határidőn belül nem hívta fel a felperest a kártérítési igénye bejelentésére, mert az előzőek alapján igazolt, hogy a munkáltató elismerését követően lefolytatott egyeztetések eredményeképpen a felek a munkaviszonnyal összefüggő közlekedési balesetből eredő kártérítés kérdésében megállapodást kötöttek.

A másodfokú bíróság – az elsőfokú ítélet indokolását módosítva – azt is helytállóan állapította meg, hogy a polgári perben a beavatkozót marasztaló ítélet jelen eljárásban – a fél és az érvényesített jog eltérésére figyelemmel – nem minősül ítélt dolognak (rPp. 229. § (1) bekezdés), ugyanakkor a felperes által érvényesített igény mindkét esetben az alperesnél 2008. szeptember 23-án elszenvedett baleseten alapult, ezért a perben hozott ítéletben foglalt marasztalási összeget a felperest megillető kártérítési összegnél figyelembe kell venni, valamint annak is van jelentősége, hogy a polgári perben milyen jogcímen előterjesztett keresetét utasította el jogerősen a bíróság. E jogcímek 2009. évben történt érvényesítése (ápolási többletköltség, gyógyszer-többletköltség, gyógyászati többletköltség, kieső jövedelemvesztés,

automata váltós gépkocsi bérleti díja, kertgondozás munkadíja), ugyanis bizonyítja azt, hogy a kártérítési igényével a felperes a megállapodás 2010. decemberi megkötésénél már tisztában volt.

Az eljárt bíróságok ezért a felperes keresete alapján csupán azt vizsgálhatták a jogalap értékelése körében, hogy a felperesnél az egyezség megkötését követően történt-e olyan állapotrosszabbodás, amely további kártérítési igényét megalapozza. E körben az ETT szakvéleménye volt az irányadó, amely szerint a felperes baleseti eredetű egészségkárosodása az egyezség megkötésekor fennálló 25%-os mértékhez képest kis mértékben, 28%-os mértékre nőtt, ezért a további kártérítési igény elbírálásakor csupán ez az állapotromlás új körülményként volt értékelhető. A beszerzett szakvélemény a Kúria szerint is aggálytalan.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében kellő alap nélkül kifogásolta a figyelembe vett szakértői véleményt is. A jogerős ítélet helytállóan utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban megkísérelte a szakértői vélemények és az egyéb perbeli szakértők együttes meghallgatását, és ennek eredménytelensége miatt rendelte ki az Egészségügyi Tudományos Tanács Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testületét a szakvélemény elkészítésére. Az ETT kirendelése nem volt jogszabálysértő, e körben a felperes előadott érvelése minden alapot nélkülözött. Az, hogy a felperes a szakvélemény készítése előtt felhívás ellenére személyes vizsgálaton nem jelent meg, saját felróható magatartásának következménye, amelyre előnyök szerzése végett nem hivatkozhatott.

A jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül állapította meg azt is, hogy az előterjesztett egyes kártételek közül a közlekedési többletköltség esetében res iudicata áll fenn, mert a felperes e körben előterjesztett csatlakozó fellebbezését a Fővárosi Ítéltábla végzésével jogerősen elutasította, így a kereset az elsőfokú ítéletben jogszabálysértéssel került elutasításra. E körben a per megszüntetésének volt helye.

A gyógyszerköltség megállapítása körében a felperes alaptalanul hivatkozott a rPp. 221. § megsértésére, mert az ítéltábla kellő részletességgel indokolta meg a további költség megalapozatlanságát. Utalt arra, hogy e körben nem csupán a megállapított egészségkárosodás és annak baleseti eredetű mértéke arányának volt jelentősége, hanem annak is, hogy a felperes betegségeinek összefüggése okán egyes gyógyszerek költsége nem egészében vehető figyelembe a baleset következményeként, így az 2/3-1/3 arány alkalmazása – a polgári perben már megítélt összeg figyelembevételével – nem volt jogszabálysértő.

A felperes a kertgondozás, közlekedési -és parkolási költség, ápolási költség és járadékigénye, valamint a megállapítási keresete elutasítása körében megsértett jogszabályt szintén nem jelölt meg, így felülvizsgálati kérelme nem felelt meg a rPp. 272. § (2) bekezdésének. A nem vagyoni kára további felemelése körében sem jogszabálysértést, sem jogi érvelést nem adott elő, így az a felülvizsgálati eljárásban szintén nem volt vizsgálható. Az automata váltós gépkocsi 2020. évi vételára tekintetében a felperes ugyan megjelölte a rMt. 177. §-át, azonban a perbeli iratokból kitűnően 2009 szeptemberétől kényszerült arra, hogy autót vezessen, az automata váltós gépkocsi ekkor még a cége tulajdonában volt. Az egyezségi megállapodás 2010. december 1-jei megkötését megelőzően 2010. november 15-én emelte fel a keresetét e körben a biztosítóval szembeni perben. Ezért a 2010. december 1-jei megállapodás 9. pontja szerinti joglemondás ezen igényre is vonatkozik. A felperes igénye nem a megállapított állapotrosszabbodáson alapul.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Mfv. VIII.10.092/2023/10. számú precedensképes határozata

Feldolgozta: Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

PUBLIKÁLT HATÁROZATOK

EUB

A 2024. január 9-i, ZD « BUL INS » AD kontra PV végzés, C-387/23, ECLI:EU:C:2024:2

Az Európai Unió Bírósága a bolgár bíróság előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása iránti kérelmét nyilvánvalóan elfogadhatatlannak minősítette, ugyanis az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem tartalmazta egyértelműen azokat az indokokat, amelyek a nemzeti bíróságot a 2009/103/EK irányelv 13. cikke és a Alapjogi Charta 38. cikke értelmezésének mérlegelésére készítették. Különösen nem határozta meg az e rendelkezések és az alapügyre alkalmazandó nemzeti szabályozás közötti kapcsolatot a bolgár bíróság, aminek következtében az Európai Unió Bírósága nem tudta megítélni, hogy az előterjesztett kérdésekre adott válasz milyen mértékben szükséges ahhoz, hogy az említett bíróság meg tudja hozni a határozatát.

BH

BH 2023.11.276 A más, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntéseket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkárosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű sérelemdíj megállapítására [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:52. § (3) bek.].

BH 2023.12.298 I. Nem jelenti a jogállításhoz való kötöttséget rögzítő Pp. 342. § (3) bekezdésének és ezen keresztül a rendelkezési elv [Pp. 2. § (2) bekezdés] sérelmét, ha a bíróság anélkül alkalmaz általános kártérítést, hogy a felperes a keresetében a kártérítés mértékét annak alapján kérte volna meghatározni.

II. A jövedelempótló járadék alapjához tartozó jövedelem körébe sorolható juttatások meghatározásakor azok rendeltetésének kell jelentőséget tulajdonítani. Munkabéreként kell figyelembe venni a költségtérítésként adott juttatást, ha a valódi rendeltetése a munka díjazása.

III. Ha a járadékfizetési kötelezettség ideje nem határolható be, az véghatáridő nélkül megállapítható. A nyugdíjkorhatár elérése nem tekinthető a jövedelempótló járadékfizetés véghatáridejének, ha nincs kétséget kizáró bizonyíték arra, hogy az adott élethelyzetben a károsult nem fog tovább dolgozni [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (1) bek. 8. és 11. pont, 216. § (1) bek. a) pont, 279. § (1) bek.; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:528. §, 6:531. §].

BH 2023.12.300 A per észszerű időn belüli befejezéséhez fűződő, a régi Pp. 2. § (3) bekezdésén alapuló igény érvényesítése nem lehet megalapozott, ha a követelés alapjául szolgáló sérelem a régi Pp. hatályvesztését követő időben következett be [1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 2. § (3) bek.; 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 15. § (1) bek. a) pont, (2) bek. a) pont].

BH 2023.12.302 I. Polgári és kereskedelmi ügyekben az uniós hatáskörbe utalt joghatósági szabályokkal szemben a tagállamokon belüli ügyelosztást szabályozó illetékességi eljárási rendelkezések megalkotása a tagállamok hatáskörébe tartozik, amelyhez az Európai Unió Bírósága értelmezési szempontokat adhat [1215/2012/EU rendelet (Brüsszel I. rendelet) 7. cikk 2. pont; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 30. § (2) bek.; az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 101., 102. cikk; 2014/104/EU irányelv (12) preambulumbekzdés, C-30/20. számú Volvo és társai ítélet (EU:C:2021:604)].

II. A versenyjogi jogsértésekkel okozati összefüggésben érvényesített follow-on típusú kártérítési keresetek esetén az elévülés mindaddig nyugszik, amíg a károsult nem szerez tudomást a versenyjogi jogsértés szempontjából releváns valamennyi körülményről. Ez főszabály szerint az Európai Bizottság jogsértést

megállapító határozatának (a határozat összefoglalójának) az Európai Unió Hivatalos Lapjában való megjelenésének időpontjáig fennáll [1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 326. § (2) bek.].

ÍH

ÍH 2023.134 JÓHÍRNÉV MEGSÉRTÉSE - SÉRELEMDÍJ

A személyiségsértés megtörténte és az emiatti sérelemdíj megítélése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a sértett félnek egyéb okból milyen társadalmi értékelése van. [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:45 § (2) bekezdése; 2:51. § (1) bekezdése, 2:52. §-a]

ÍH 2023.135 A SÉRELEMDÍJ MÉRTÉKÉNEK MEGHATÁROZÁSA SORÁN IRÁNYADÓ SZEMPONTOK

A sérelemdíj meghatározása során a jogsértés súlyában azt kell értékelni, hogy a jogsértő milyen mértékben távolodott el a társadalom által elvárt, illetve tolerált magatartásformától. Amennyiben a károkozóként megjelölt személyek egyikének magatartása és a kár bekövetkezése között nincs okozati összefüggés, a többes károkozás szabályainak alkalmazása nem merülhet fel [Ptk. 2:52. § (3) bekezdés, 6:524. § (1) bekezdés].

ÍH 2023.145 PÉNZMOSÁS SZEMPONTJÁBÓL SZOKATLAN ÜGYLET VÉGREHAJTÁSÁBÓL EREDŐ KÁR VIZSGÁLATÁNAK SZEMPONTJAI

A pénzmosás szempontjából szokatlan ügylet végrehajtásának szolgáltató általi felfüggesztése határidőhöz kötött, amelynek elteltét követően az ügyletet végre kell hajtani. Önmagában a felfüggesztés és a hatóság felé fennálló bejelentési kötelezettség teljesítése nem eredményezi azt, hogy az adott bankszámlára tévesen utaló személy az átutalt összeget visszakapja [2007. évi CXXXVI. törvény (Pmt.) 23. § és 24. §; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:518. § és 6:519. §].

BDT

BDT2023. 4642.

A vezető tisztségviselő elleni marasztalási perben a korábbi megállapítási perben hozott jogerős ítéletben elbírált vezetői felelősség fennállta – az ott megállapított tartalmi keretek között – utóbb nem vitatható, még akkor sem, ha a perben álló felperesek személye a két eljárásban nem azonos.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1991. évi XLIX. tv. 33/A. § (1) és (11) bek.; 2016. évi CXXX. tv. 360. § (1) bek.

BDT2023. 4642.

A vezető tisztségviselő elleni marasztalási perben a korábbi megállapítási perben hozott jogerős ítéletben elbírált vezetői felelősség fennállta – az ott megállapított tartalmi keretek között – utóbb nem vitatható, még akkor sem, ha a perben álló felperesek személye a két eljárásban nem azonos.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1991. évi XLIX. tv. 33/A. § (1) és (11) bek.; 2016. évi CXXX. tv. 360. § (1) bek.

BDT2023. 4654.

I. Az autópálya üzemeltetője mint közútkezelő kártérítési felelőssége körében önmagában a szabványoknak, a műszaki előírásoknak megfelelő magatartás bizonyítása a kártérítés alóli kimentésre még nem alkalmas. A közútkezelő kártérítési felelőssége szempontjából a közútkezelővel szemben ugyan nem várható el olyan műszaki előírások megvalósítása, amelyek teljes mértékben kizárják mindenfajta baleseti lehetőséget, azonban olyan kiegészítő létesítmények készítése elvárható, amelyek alkalmasak az előforduló baleseti helyzetek csökkentésére.

II. A közútkezelő kárfelelőssége vonatkozásában nem bír ügydöntő jelentőséggel az, hogy az esetlegesen szükséges beruházások (akár a védőkerítés átépítése, akár jelentős költséggel járó egyéb beruházások)

vonatkozásában nem rendelkezik jogszabályi felhatalmazással és forrással. Az autópálya üzemeltetéséért felelős közútkezelőnek a kártérítési felelősség szempontjából azt kell teljesítenie, hogy az autópálya működésével szükségszerűen együtt járó baleseti helyzetekre is megfelelő védelmet nyújtson, és a biztonságos közlekedésre alkalmasság biztosítása nem teljesül azzal, hogy az ellenőrzési tevékenységet elvégzi. A közútkezelői tevékenységnek jogszabályi előírás alapján meghatározott körben tevőlegesen része a fejlesztés, fenntartás, üzemeltetés.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1988. évi I. tv. 33. § (1) bek. b) pont ba) alpont, 34. § (1) és (3) bek., 35. §; 2013. évi V. tv. 6:519. §, 6:522. § (1) bek., (2) bek. a) és c) pont; 6/1998. (III. 11.) KHVM rend. (OKKSZ) 1/A. § (1) bek., 2. § 1. pont és 7. pont

BDT2023. 4667.

Nem kizárt az első fokon eljáró bíróság elleni bírósági jogkörben okozott kár elbírálása iránti perben annak a bírónak az eljárása, aki részt vett a kártérítés alapjaként hivatkozott perben az elsőfokú bíróság által hozott határozatok felülbírálatában.

Alkalmazott jogszabályhely: 2016. évi CXXX. tv. 12. § f) pont

BDT2023. 4679.

I. A sérelmezett filmbeli ábrázolás jogsértő jellegének vizsgálatát, az állított magatartás tényállításként vagy értékítéletként történő minősítését – a célközönség értelmezéséből kiindulva – arra a speciális kontextusra figyelemmel szükséges elvégezni, hogy az egy filmalkotásban valósult meg, amely élvezzi a műalkotás szabadságát, de vonatkoznak rá a véleménynyilvánítási szabadság korlátai is.

II. Adott esetben a vizsgált filmalkotással érintett személy közéleti megnyilvánulásai oly mértékben kapcsolódtak össze a pártszervezetek, politikusok tevékenységét érintő közéleti kérdésekkel, amelynek eredményeként személyének jogi megítélése a közéleti szereplők kategóriái között elérte a politikusokéhoz hasonló szintet.

Alkalmazott jogszabályhelyek: Alaptörvény VI. cikk (1) bek., IX. cikk, X. cikk; 1999. évi LXXVI. tv. 1. § (2) bek. g) pont; 2004. évi II. tv. 2. § 2. pont; 2013. évi V. tv. 2:42. §, 2:44. §, 2:45. §; 3/2014. (IV. 18.) AB határozat; 3051/2022. (II. 11.) AB határozat; 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat; 24/1996. (VI. 25.) AB határozat; 13/2020. (V. 12.) AB határozat

BDT2023. 4682.

I. A jogi személy önálló képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselőinek magatartása a jogi személy magatartásának minősül. Ha egymás tudta nélkül kötnek adásvételi szerződést, adnak ki bejegyzési engedélyt ugyanarra a vagyontárgyra, és valamelyik ügyletből eredően a jogi személy kárt szenved, az a jogi személy saját magatartásával okozott kárnak minősül függetlenül attól, hogy melyik vezető tisztségviselő járt el.

II. A polgári jog nem a magatartás, hanem annak következménye, a károkozás jogellenességét deklarálja és szankcionálja, polgári jogi értelemben nem a magatartás, hanem a károkozás jogellenes, mégpedig akkor is, ha maga a károkozó magatartás konkrét jogszabályi rendelkezésbe nem ütközik. Ha a magatartás kárt okoz, az – jogellenességet kizáró körülmény hiányában, melyre a károsultnak kell hivatkoznia – jogellenes károkozásnak minősül, ezért önmagában a magatartás jogellenességét sem megállapítani, sem bizonyítani nem kell.

III. A bizonyítékok értékelésének és mérlegelésének helyessége az ítélet anyagi felülbírálata során vizsgálható, és a téves mérlegelés felülmérlegelésére ad lehetőséget a Pp. 369. § (2) bekezdés d) pontja alapján. Önmagában a Pp. 279. §-ára mint jogszabálysértésre történő hivatkozás eljárás szabálysértésként az ítélet hatályon kívül helyezésére nem vezethet.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 339. §; 2006. évi IV. tv. 29. §; 2016. évi CXXX. tv. 279. §, 369. §

BDT2023. 4683.

I. A volt vezető tisztségviselővel szembeni kártérítési igény érvényesítéséről a gazdasági társaság legfőbb szerve dönt.

II. A taggyűlési határozat hiánya az igényérvényesítési jog (kereshetőségi jog) hiányát jelenti, amely a kereset elutasítását eredményezi, azaz nem eljárásjogi perelőfeltétel.

III. A legfőbb szerv e döntését mindaddig meghozhatja, amíg a bíróság érdemi határozatot nem hoz.

IV. Társasági határozathoz a gazdasági társaság működését meghatározó joghatások akkor tulajdoníthatóak, amennyiben a határozat létezik.

V. A társasági határozat meghozatalával tárgya szerint beálló hatály megakasztására – nem tekintve a társaság saját hatáskörébe tartozó lehetőséget – a bíróság döntésével, a társasági határozat felülvizsgálatára irányuló speciális perben van mód.

VI. Társasági határozat meghozatala, létezése, az, hogy a társaság adott szerve a kérdéses döntést meghozta-e vagy sem, érdemben vizsgálható azokban a perekben is, amelyek nem a Ptk. 3:35. §-án alapulnak.

VII. A társaság tagsági összetételét érintő kérdésben folyamatban lévő taggyűlési határozat felülvizsgálata iránti per eldöntése előkérdése annak, hogy létezik-e a társaság legfőbb szervének a vezetővel szembeni kártérítési igény érvényesítésére vonatkozó határozata.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 3:109. §, 3:35–3:37. §; 2016. évi CXXX. tv. 123. §

BDT2023. 4693.

A valós tartozás kifizetésének az adós elleni felszámolási kérelem benyújtása nem akadály, és az nem minősíthető hitelezői érdeket sértő magatartásnak sem önmagában amiatt, hogy arra a felszámolási kérelem benyújtását követően került sor.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1991. évi XLIX. tv. 33/A. § (1), (4) bek.

BDT2023. 4700.

I. A kérelmező jogutódként érvényesítheti a perbeli jogelődjét az észszerű határidő túllépése folytán arányosan megillető vagyoni elégtételt is.

II. A járványügyi helyzet miatt kialakított veszélyhelyzeti perrendből következő későbbi tárgyaláskitűzés – függetlenül attól, hogy azok elhárítására az alapperben eljáró bíróságnak jogszabályon alapuló eljárási jogi lehetősége nem volt – önmagában nem ad lehetőséget a figyelembe vehető időtartam csökkentésére.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2021. évi XCIV. tv. 15. § (3), (4) és (5) bek.; 1952. évi III. tv. 62. § (3) bek.; 2016. évi CXXX. tv. 48. § (5) bek.

BDT2023. 4701.

I. A Ptk. szabályozásának rendszerében – az 1959-es Ptk. szabályozásától részben eltérően – a hibás teljesítéssel okozott károkért való felelősség lényegi sajátossága, hogy kártérítés elsődlegesen a kellékszavatosság által le nem fedett körben, vagyis a következménykárokért követelhető, míg a tapadókárok vonatkozásában csak korlátozottan és feltételektől függően, mert azokra a Ptk. speciális jogintézményként a szavatosságot alkalmazza elsődlegesen.

II. A hibás teljesítéssel okozott következménykárok megtérítése az általános elévülési határidőn belül követelhető, azonban a tapadókárokra vonatkozó igény a kellékszavatosságra vonatkozó igényérvényesítési határidő alatt terjeszthető elő.

III. A jogi személy törvényes (szervezeti) képviselője más jogalanyok irányába közölt nyilatkozata a jogi személy nyilatkozatának minősül (betudás elve). A képviselő nyilatkozatának elmulasztása folytán előálló jogkövetkezményeket is a jogi személy viseli, függetlenül a képviselő személyében beállott változástól, így a képviselő személye változása (a korábbi képviselő esetleges mulasztása) az igényérvényesítésre nyitva álló elévülési idő nyugvását nem eredményezheti.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 3:29. §, 6:23. §, 6:159. §, 6:173. §, 6:174. §, 6:163. § (1)–(3) bek.

BDT2023. 4702.

I. Akit személyiségi jogában megsértettek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért. A sérelemdíj iránti igény a sértett személyéhez kötött, ezért jogosulti egyetemlegesség akkor sem áll fenn, ha ugyanazon jogsértő magatartás több személy ugyanazon személyiségi jogát sérti.

II. Ha több személy ugyanazon személyiségi jogát sértő magatartásra hivatkozva egyetemlegesen terjeszti elő keresetét, az elsőfokú eljárásban – de ha ott elmaradt, a másodfokú eljárásban – anyagi pervezetés szükséges, amelyre a felek kérelmeiket, másodfokon fellebbezésüket, fellebbezési ellenkérelmüket megváltoztathatják, és új tényállításokat, új bizonyítási indítványokat terjeszthetnek elő.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 2:54. § (1) bek., 2:52. § (1) bek., 6:33. § (1) bek.; 2016. évi CXXX. tv. 369. § (4) bek., 373. § (5) bek., 375. § (2) bek.

BDT2023. 4705.

Birtokvédelemre irányuló kereset elbírálásakor azt, hogy a zavarás szükségtelen-e, és azt mások milyen mértékig kötelesek tűrni, az ügy összes körülményének mérlegelésével kell eldönteni. Ez nem szakértői kérdés, hanem a bírói mérlegelés körébe tartozik, melynek során a felek érdekeinek egybevetett értékelését kell elvégezni.

Alkalmazott jogszabályhely: 2013. évi V. tv. 5:23. §

BDT2023. 4721.

A Csódtv. 33/A. § (1) bekezdés első fordulatra alapított perben a bíróság ítéletében – a törvény szövegének megfelelően – azt állapíthatja meg, hogy fizetésektelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően az alperes vezetői feladatait nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látta el, és ezzel okozati összefüggésben a gazdálkodó szervezet vagyona meghatározott összeggel csökkent. A perben a kereseti kérelmet is ennek megfelelően kell előterjeszteni. A vagyonsökkenés határozott összegét a petitumnak kell tartalmaznia, arra nem elegendő a kereseti kérelem tényállási részében utalni, mert a bíróság a petitumhoz van kötve, és bírósági meghagyás is csak ennek megfelelően bocsátható ki.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1991. évi XLIX. tv. 33/A. § (1) bek.; 2016. évi CXXX. tv. 170. § (1) bek., 176. § (2) bek.

BDT2023. 4726.

A polgári peres eljárás elhúzódásért járó vagyoni elégtétel az arról rendelkező jogerős érdemi határozat szerinti teljesítési határidő leteltével válik esedékessé, a kérelmezőt ezt megelőző időre késedelmi kamat nem illeti meg.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2021. évi XCIV. tv. 7. § (1) és (2) bek.; 2013. évi V. tv. 6:48. §

KÖZLEMÉNYEK, HÍREK, ESEMÉNYEK

Konferencia - „Micsoda évek voltak! Az új Ptk. kártérítési joga, a bírói gyakorlat változásai, szemelvények a joggyakorlatból II.”

A Magyar Jogász Egylet Bank- és Értékpapírjogi, valamint Biztosítási Jogi Szakága, a Kártérítési és Biztosítási Jog folyóirat Szerkesztőbizottsága és az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület konferenciát rendezett 2024. február 1. napján „Micsoda évek voltak! Az új Ptk. kártérítési joga, a bírói gyakorlat változásai, szemelvények a joggyakorlatból II.” címmel.

A MABISZ székház földszinti tárgyalója teljesen megtelt, mintegy 100 kolléga, jogtanácsos, ügyvéd, törvényszéki bírő és egyetemi oktató hallgatta a tavaly indult előadássorozat folytatását. A konferencia résztvevőit Dr. Kerékgyártó Csaba (főtitkárságvezető, MABISZ) köszöntötte elsőként a rendezvény helyszínének otthont adó Magyar Biztosítók Szövetsége nevében. Dr. Csurgó Ottó (Magyar Jogász Egylet

Bank- és Értékpapírjogi, valamint Biztosítási Jogi Szakága, elnök; AIDA Biztosítási Jogi Egyesület, társelnök) a szervezők nevében is köszöntötte a résztvevőket és ismertette a konferencia programját.

Dr. Döme Attila, a Kúria tanácselnöke „A deliktuális objektív felelősség új Ptk.-beli gyakorlata” című előadását a deliktuális objektív felelősség fogalmi alapjainak értelmezésével vezette be. Emlékeztetett, hogy éppen 150 éves a vaspályák által okozott halál vagy testi sértés iránti felelősségről szóló 1874. évi XVIII. törvénycikk, és idézte is a törvénycikkből a felelősség megállapítására és a felelősség alóli mentesülésre vonatkozó rendelkezéseket. Dr. Döme Attila előadásában az új Ptk. gyakorlatából emelt ki mérvadó, a veszélyes üzem fogalmával, valamint a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség alóli mentesülés szabályával kapcsolatos ügyeket. A tényállások összefoglalását követően az első- és másodfokú eljárásban, illetve a felülvizsgálati eljárásban hozott ítéleteket, illetve indokolásaikat ismertette a jogszabályi rendelkezések értelmezésével kapcsolatos kérdéseken keresztül. Előadását a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség alóli mentesülés törvényi feltételeinek (a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül eső és elháríthatatlan ok) értelmezésével kapcsolatos elméleti megfontolásokkal zárta.

Dr. Szabó Klára, a Kúria tanácselnöke „Szemelvények az új Ptk. biztosítási szerződési jogi gyakorlatából – anyagi- és eljárásjogi összefüggések” című előadásában kiemelte, hogy a Kúria elé került új Ptk.-s ügyekben eddig döntően a kizárás és a mentesülés jogintézményeit érintő rendelkezéseket kellett alkalmazni, továbbá, hogy az ítéleteket a döntés alapjául szolgáló anyagi és eljárásjogi rendelkezések együttes figyelembevételével mellett szükséges értelmezni. Dr. Szabó Klára a kizárás jogintézményével kapcsolatos kúriai gyakorlatot olyan alapfogalmak definitív meghatározásából kiindulva mutatta be, mint a biztosítási esemény, a biztosítási érdek, a biztosított személye. A biztosítottat és a szerződő felet terhelő kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettséggel, valamint a biztosító szolgáltatási kötelezettség alóli mentesüléssel kapcsolatos Ptk. rendelkezések esetében pedig nemcsak a nyelvtani, hanem a történeti, valamint a teleológiai (célelvű, céltételező) jogértelmezést is felhívva ismertette a kapcsolódó ügyeket. Az ügyek bemutatásakor külön kiemelésre került az is, hogy a Kúria hogyan foglalt állást arról, hogy a vizsgált jogkérdés elbírálásának alapjául szolgáló tények bizonyítása a bizonyítási érdek szabályai szerint melyik felet terhelte.

Dr. Boronkay Miklós, a Szecskay Ügyvédi Iroda partnere, MKIK választottbíró „Versengő kárszámítási módok a kontraktuális felelősség körében” című előadásában a fedezeti ügyleten és a piaci áron alapuló kárszámítás kérdéseit tárgyalta egy elméleti bevezetőt követően esettanulmányokon keresztül. A nemzetközi adásvételi szabályok, valamint a szerződési jogi mintatörvények rendelkezéseinek összevetése után a korábbi magyar bírói gyakorlatról, a Ptk. tervezetek szabályozási megoldásairól, majd a hatályos Ptk. rendelkezéseiről adott áttekintést. Előadásában amellet érvelt, hogy a fedezeti ügyleten és a piaci áron alapuló kárszámítás egymást kizáró kárszámítási módok, és a fedezeti szerződésen alapuló kárszámításnak van elsődlegessége. Két ítéletábrai ítélet és egy választottbírói ítélet ismertetésén keresztül mutatta be szemléletesen a jogintézmények alkalmazása során felmerülő joggyakorlati kérdéseket.

Az előadás prezentációja elérhető itt:

A MI a Magyar Tudomány Ünnepe

Az idén immár húszéves Magyar Tudomány Ünnepe kiemelt figyelmet szenteltek mind a mesterséges intelligenciának, mind más olyan technológiáknak, amelyek megértésében a tudomány magyar művelőinek meghatározó szerepük van. 2023. november 10. napjára az MTA külön tematikus napot (Diákok az Akadémián: Mesterséges intelligencia – Mi történik most, és mire készülünk? Előadások és kvízverseny) szervezett a témának a nagyközönség számára, hogy képet adhassanak arról, milyen mérföldkövek szegélyezik az MI fejlődésének útját, hol tartunk most, és milyen társadalmi-gazdasági változások várhatók a jövőben.

A Diákok az Akadémián napon „Szabályozhatjuk az MI-t?” címmel Prof. Dr. Menyhárd Attila jogász ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének egyetemi tanára, az egyetem „Mesterséges intelligencia és technológiai szakjogász- és szakemberképzés” szakfelelőse tartott előadást.

Az előadás meghallgató itt:

<https://www.youtube.com/watch?v=jttPEAA1xkY&t=3559s>

A nap programja elérhető itt: <https://mta.hu/esemenynaptar/2023-11-10-diakok-az-akademian-mesterseges-intelligencia-mi-tortenik-most-es-mire-keszuljunk-5168>

A Diákok az Akadémián nap programjának összes előadása meghallgatható itt:

1. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=JNEi1rTxKUs&t=7002s>

2. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=jttPEAA1xkY&t=3559s>

A napról készült összefoglaló: <https://mta.hu/tudomanyunnep2023-felvetelek/egy-nap-diakokkal-es-a-mesterseges-intelligenciaval-eloben-az-akademiariol-penteken-113324>

Szakirodalmi ajánló

Bodzási Balázs – Csehi Zoltán (szerk): A COVID–19 és a gazdasági jog. A koronavírus-járvány és a rendkívüli jogrend hatása a magyar gazdasági jogi szabályozásra. Magyar Jogász Egylet Budapest, 2023

Pap Márk: Az ellenőrzési körön kívül eső elháríthatatlan ok értelmezése a vadászható állat által okozott kárért való felelősség alóli kimentés körében. Állam- és Jogtudomány, 2023/2. sz. 41-66. o.

Bálint Tünde: Az elektromos rollerekre vonatkozó szabályok – Nemzetközi kitekintés. Büntetőjogi Szemle, 2023/2. sz. 3-11. o.

Gál Anikó: A polgári jogi igény megjelenése a büntetőeljárásban. Büntetőjogi Szemle, 2023/2. sz. 83-92. o.

Habány Levente – Habány Leventéné dr. Oroszi Zsuzsanna: Mit várhatunk a mesterséges intelligenciára vonatkozó etikai ajánlásoktól? (Kritika műszaki és jogi szempontból). Gazdasági Jog, 2023/9-10. sz. 44-50. o.

Grad-Gyenge Anikó: A tartalommegosztó platformszolgáltatók és más közvetítő szolgáltatók szerzői jogsértésekért való felelőssége a Digital Services Act tükrében. In Medias Res, 2023/2. sz. 25-44. o.

Pap Márk: Közútkezelői felelősség vad és gépjármű ütközése esetén. Jogtudományi Közlöny, 2023/10. sz. 445-453. o.

Zoványi Nikolett: Valóság vagy ábránd? A légi utasok jogainak érvényesülése az Európai Unióban. Jogtudományi Közlöny, 2023/11. sz. 513-518. o.

Vastagh Pál: Az első magyar Polgári Törvénykönyv - 1959. évi IV. törvény. Közjogi Szemle, 2023/3. sz. 48-57. o.

Tercsák Tamás: Értelmezési gyakorlatok - Az ügyvezetői munkaszerződés tartalmi alakításának szabadságáról a Kúria két határozatának tükrében (MJO, 2023/3., 49-55. o.)

Soltész Gábor: A munkahelyi egészségkárosító kockázatok munkajogi konzekvenciái. Munkajog, 2023/4. sz. 33-48. o.

Nagy Álmos Lukács: A COVID-19 és a gazdasági jog. Magyar Jog, 2023/9. sz. 557-560. o.

Németh Erika: Az 1875. évi XXXVII. Kereskedelmi Törvény vezető tisztségviselőkre vonatkozó felelősségi szabályai. MTA Law Working Papers. 2023/19. Letölthető: <https://jog.tk.hu/mtalwp/az-1875-evi-xxxvii-kereskedelmi-torveny-vezeto-tisztsegviselokre-vonatkozo-felelossegi-szabalyai>

Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2023/3-4. száma

Biztosítás és Kockázat c. folyóirat 2023/3-4. száma

<https://mabisz.hu/wp-content/uploads/2023/11/biztositas-es-kockazat-10-evf-3-4-szam.pdf>

TARTALOM

Interjú Erdős Mihállyal, a MABISZ elnökével – Lambert Gábor

Beszámoló a „Biztosítási piacról jogászoknak, biztosítási jogról közgazdászoknak” című konferenciáról – Dr. Csöndes Mónika

Döntéshozatal inflációs sokkok és politikai kockázatok idején – Dr. Bod Péter Ákos

Hagyomány és innováció a biztosításban – Dr. Kovács Erzsébet

Biztosítási piac, szerződési szabályozás, realitások – Dr. Takáts Péter

Felelősség, biztosítás, felelősségbiztosítás – Dr. Bán Dániel

Egészségnyereség és egészségbiztosítás – Dr. Csöndes Mónika

Szabályozás és megfelelés – Dr. Dudás Gábor János

IFRS 17 – Biztosítási szerződések standard: mi vár a szakmára az új standard bevezetése kapcsán? – Dr.

Lakatos László Péter

Interjú Balogh Anikóval, a KPMG Tanácsadó Kft. igazgatójával – Kozma Norbert

A magyar nyugdíjrendszer egyenlegének előrejelzése – Schmall Róbert

FÓRUM

Kiss Ferenc Kálmán

Néhány szó az idei goslari konferenciáról

A szerkesztő mentegetődzése

[1] Lapunk induló, 2019. szeptemberi első száma azonos címmel tudósított az az évi tanácskozásról, még arra is ígéretet tett, hogy a konferencia munkájára, az ott elfogadott ajánlások részletes ismertetésére következő számainak valamelyikében visszatér. Az ígéret azóta sem teljesült, igaz a lap 2020.évi első száma az újabb konferencia ajánlásait ismertette, a részletes ismertetés azonban ezúttal is elmaradt. A mulasztást most már aligha pótolhatjuk, de mivel a német közlekedési jogi napokat jövőre is megrendezik Goslarban, ígéretünket legalább a jövőre nézve teljesíthetjük.

A korábbi konferenciák, 1999 és 2022 közt tartott teljes anyaga egyébként az alábbi honlapon érhető el:

<https://deutscher-verkehrsgerichtstag.de/pages/dokumentation/dokumentationen.php>

Az eddigi, 1963 és 2022 közt tartott összes konferencia ajánlásai pedig az alábbi honlapon érhetők el:

<https://deutscher-verkehrsgerichtstag.de/pages/dokumentation/themenempfehlungen.php>

A 2024. januári konferencia állásfoglalásaiból

[2] Az I. munkacsoport ajánlása szerint ittas vezetés esetén a gépkocsi legyen elkobozható és pedig nemcsak a szándékos bűncselekmények esetében, hanem akkor is, ha az elkövető speciális visszaeső, vagyis a mostanit megelőző öt éven belül már ugyanezért volt büntetve. Az elkobzás nincs az ittaság mértékéhez kötve, akkor is sor kerülhet rá, ha az elkövető más autóját vezette.

[3] A II. munkacsoport ajánlása szerint, ha a károsult a háztartás vezetésére képtelen, nem tud már porszívózni, egységesíteni kell a kárigény megalapozásával kapcsolatos, bíróságoként országszerte eltérő gyakorlatot. A táblázatok használata nem könnyítheti meg a követelés megalapozását, a kár mértékének általánoszerű meghatározása nem jöhet szóba. A munkacsoport az eset egyedi körülményeihez igazodó számszerűsítést szorgalmazza. A táblázatok azonban hasznos segédeszköznek bizonyulhatnak, de a kár konkrét kimutatását nem pótolják. Észszerűnek tűnik, hogy a táblázatokon az adatállomány naprakészsége tekintetében javítsanak, az adatgyűjtés pedig reprezentatív legyen. A kormány feladata, hogy az amúgy is zajló kérdésfeltevéses időmérleg-kutatás keretében külön értékelje a háztartásvezetési tevékenységet és rövidítse a számbavételi időközöket. A kár mértékének vizsgálatakor tekintetbe kell venni, hogy a műszaki fejlődéssel sok minden könnyebb lett.

[4] Az V. munkacsoport ajánlása szerint a német Btk. cserbenhagyásra vonatkozó szabálya megújításra szorul. Annyira bonyolult, hogy sokszor a közlekedés résztvevőinek és a károsultaknak is meghaladja a képességeit. Érthetőbben, a gyakorlat követelményei szerint kell újrafogalmazni. A csak anyagi káros cserbenhagyás is maradjon meg bűncselekménynek, ne legyen csupán szabálysértés. Rögzítse a jogszabály a legrövidebb várakozási időt. Az ajánlás kitér arra is, hogy a baleset részeseit a baleset helyszínén, ill. utóbb is terhelő együttműködési kötelezettségüket egy létesítendő, központi semleges intézmény tájékoztatása útján is teljesíthessék. A kárrendezés szempontjából fontos adatokat is itt hagyhatják. Ajánlják azt is, hogy a tevékeny megbánásnak a német Btk. szerinti feltételeit változtassák meg úgy, hogy az ne korlátozódjék a folyamatos forgalmon kívüli történt balesetekre. Minden cserbenhagyás esetén lehetséges legyen a baleset után 24 órán belül tevékeny megbánás. A tevékeny megbánás esetében az utólagos bejelentés önkéntessége maradjon meg. A tevékeny megbánás járjon a büntetés alóli mentességgel. A dologi káros baleset helyszínéről való engedély nélküli eltávozás esetében a jogosítvány bevonása nem alkalmas eszköz. A Btk. szerinti vezetésre való alkalmatlanság vélelmét azokra az esetekre kell korlátozni, ahol valaki meghalt vagy komolyabb sérülést szenvedett.

[5] A VI. munkacsoport az előzménykárok és a kárszakértői vélemény kérdésével foglalkozott. Az ajánlás megállapítása szerint a Szövetségi Felsőbíróság (BGH) újabb ítélkezési gyakorlata megszabta, milyen követelmények támaszthatók a károsulttal szemben az előzménykárok dokumentálásával kapcsolatban. A gyakorlat azonban néha jóval túlmegy ezeken a kereteken, továbbá ritkán élnek a minimális kár becsülésének lehetőségével, jelentős problémák vannak a peren kívüli kárrendezésben is.

A munkacsoport ajánlása:

Mivel a peren kívüli kárszakértői véleménynek a kárrendezés szempontjából döntő jelentősége van, a javítás módját abban átfogóan és utóbb felidézhetően kell rögzíteni. Ebbe beletartozik az előzménykárokra, azok esetleges javítására vonatkozó alapos megállapítás. Ennek a gépjármű szakértő személyesen végzett vizsgálatán és a károsult közlésein kell alapulnia.

A javításról szóló okiratok igazán akkor hasznosak, ha az észlelt javítási eredményre és amennyire lehetséges, a javítás módjára vonatkozó konkrét adatokat tartalmaznak.

A peren kívüli kárrendezés érdekében a biztosítótól elvárható, hogy az előzménykárokkal kapcsolatos kifogásait már ebben a szakaszban és ne csupán a perben pontosítsa. Ilyenkor a felelősségbiztosító szakértőjével közösen tartott pótszemle ésszerű lehet.

Szerkesztők fóruma

[1] Lapunk három évvel ezelőtt, a III. évfolyam 1. számában a biztosítási jogviszonyokkal összefüggésben már foglalkozott az elévülés Ptk.-beli szabályaival. A szerkesztőség úgy látja, hogy az időközi fejlemények, de Ptk. elévülési gyakorlata alakulása bő tíz évének áttekintése-értékelése általában véve is hasznos lehet olvasóinknak. Ehhez az ő segítségükre-észrevételeikre számítunk, következő számunkban közzé is kívánjuk tenni azokat. Felvetéseink ezúttal nemcsak biztosítási, hanem a deliktuális felelősségi jogviszonyokkal összefüggésben felmerülő elévülési kérdéseket is felölelik.

[2] Bevezetőben arra utalunk, hogy a biztosítási szerződések körében fontos újabb momentum, hogy a bíróság szerint érvényes a feltételeknek az elévülés írásbeli felszólítással történő megszakításának esetét szabályozó kikötése és megállapítást nyert az is, hogy bizonyos esetekben nem tisztességtelen az egyéves elévülési idő kikötése.

[3] A kártérítési, de a felelősségbiztosítást is érintő körben is felmerül, hogy alapos lehet-e – egyebek közt a károsult súlyos sérüléseire, folyamatos kezeléseire stb. is tekintettel – az elévülés nyugvására hivatkozni. A Ptk. 6:24. § (1) szerint ui., ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az elévülés nyugszik.

[4] Értelmezhető-e úgy ez a szabály, hogy a folyamatos kárrendezés, egyezkedési folyamat, mint olyan „nyugtatja”, az elévülést, azután végül, ha van egyezség, elismerés, az megszakítást jelent, ha meg végül is nincs, akkor addig nyugodott az elévülés.

[5] Mérvadó a BH 2023.9.222, amely szerint az elévülés nyugvását kizárólag olyan körülmény okozhatja, amely ténylegesen megakadályozta a felet a követelés érvényesítésében és a fél oldalán a követelés érvényesítésével kapcsolatban önhiba nem állapítható meg.

„Az elévülés nyugvása megállapítására csak egészen kivételes, rendkívüli okok alapján kerülhet sor. Az elévülés nyugvását eredményező menthető ok közelebbi jogszabályi meghatározásának hiányában minden esetben egyedi mérlegelést igényel annak megítélése, hogy egy adott körülmény alkalmas-e az említett joghatás kiváltására. Az ehhez szükséges szempontokat a bírói gyakorlat alakította ki. E szerint az említett feltétel akkor áll fenn, ha a jogosult akár objektív, akár szubjektív okból el van zárva attól, hogy a követelését érvényesítse” (Mfv. VIII. 10.172/2022/3., Pfv.III.21.484/2021/6., Pfv.IV.21.043/2019.). [58] Mfv. VIII.10.036/2023/4.

[6] A Kúria legújabb határozata (BH 2024.1.9) az eddigi gyakorlaton változtatni látszik: „a károsult a biztosító általi károsodási folyamatban a felek közötti egyeztetések folyamatossága mellett alappal feltételezheti kárigényének peren kívüli rendezését, ez olyan menthető oknak minősül, amely elévülési szempontból az elévülés nyugvását eredményezi” szögezi le.

[7] Kérdések (a szerkesztő bizottság tagjaihoz és az olvasókhöz egyaránt):

1. Milyen tapasztalatok vannak az elévülési szabályok biztosítási, kártérítési ügyekben – perben, peren kívül történő alkalmazása terén, szükséges-e és miképp a jogszabály, a (bírói) gyakorlat változtatása?
2. A biztosítási és kártérítési jogviszonyokra milyen hatással járt, hogy a Ptk. a követelés teljesítésére irányuló felszólítást mellőzte a megszakítási okok közül?
3. Megoldást jelentene-e a fogyasztói biztosítási szerződések esetében speciális, hároméves elévülési idő törvényi bevezetése?
4. Megoldást jelent-e, bevált-e az elévülési kifogásról való lemondás lehetősége?
5. Megoldást jelent-e (esetleg csak a kötelező biztosítások esetében) olyan külön szabály törvényi bevezetése, amely szerint az igény elutasításáig az elévülés nyugszik?

A Szerkesztőség

IMPRESSZUM

A Kártérítési és Biztosítási Jog az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület negyedévenként megjelenő elektronikus folyóirata.

ISSN 2676-9662

NMHH nyilvántartásba vételi okirat száma: CE/19799-4/2020

Szerkesztőség:

Dr. Bárdos Péter ügyvédi iroda
H-1024 Budapest, Margit körút 43-45. IV/9.
Tel.: (00-36)-1-212-8731
Fax: (00-36)-1-212-8733
szerkesztoseg@kbj.hu
<https://kbj.hu/>

Szerkesztőbizottság:

Dr. Bárdos Péter ügyvéd, az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára - főszerkesztő
Dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd - főszerkesztő-helyettes
Dr. Boronkay Miklós ügyvéd, választottbíró
Dr. Csöndes Mónika PhD egyetemi adjunktus (BCE GTK) - szerkesztő
Dr. Molnár István ügyvéd - szerkesztő
Dr. Pataky Tibor PhD ügyvéd, biztosítási szakjogász
Dr. Takáts Péter CSc. c. egyetemi tanár
Dr. Tőkey Balázs PhD egyetemi docens (ELTE ÁJK)

Tudományos tanácsadó: Prof. Dr. Fuglinszky Ádám LL.M. (Heidelberg) PhD (Hamburg),
egyetemi tanár, választottbíró

Olvasószerkesztő: Kiss László Tibor

Webszerkesztő: Csurgóné Somodi Ildikó

Felelős kiadó: Dr. Csurgó Ottó

Kiadó és a weboldal tulajdonosa:

AIDA Magyar Nemzeti Szekció Biztosítási Jogi Egyesület (AIDA Biztosítási Jogi Egyesület)

Székhelye: 1024 Budapest, Rómer Flóris u. 8.

Weboldal: <https://www.aidahungary.org>

E-mail cím: aidahungary@aidahungary.org